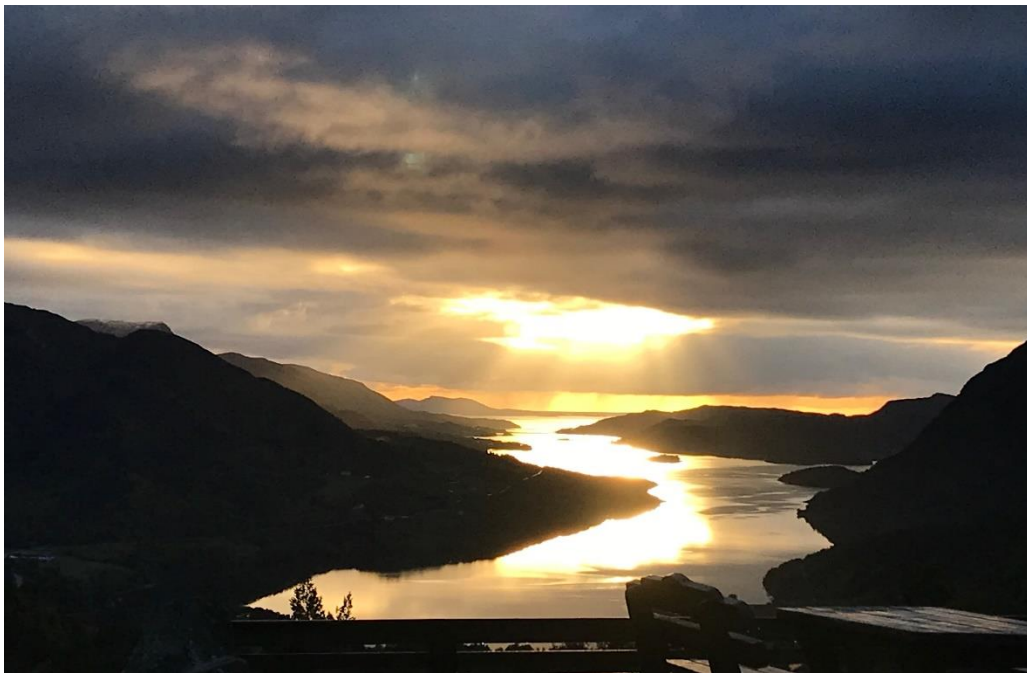

Aure kommune

Livskraft og samarbeid

**RÅDMANNENS FORSLAG TIL
HANDLINGS- OG ØKONOMIPLAN
2020-2023
BUDSJETT 2020**

Utsikt fra Brekka – sannsynligvis det mest brukte fotomotivet i Aure

Innhold

1	Innstilling om skatte- og budsjettvedtak	4
2	FELLES INNSATS FOR EN BEDRE KOMMUNE.....	8
2.1	Utfordringer og muligheter	8
2.2	Klima og miljø	8
2.3	Sosiale forhold	9
2.4	Økonomi	9
2.5	Budsjettprosessen i kommunene	10
3	BEFOLKNINGSUTVIKLING OG DEMOGRAFI-KOSTNADER.....	12
3.1	Befolkningsutvikling - alderssammensetning	12
3.2	Folketall etter alder og kjønn	13
3.3	Demografikostnader	14
3.4	Planstrategi	14
3.5	KOSTRA – utvalgte nøkkeltall 2018	15
3.6	Sysselsetting	16
4	ORGANISASJON	17
4.1	Politisk organisering	17
4.2	Administrativ organisering	17
4.3	Medarbeidere	18
5	ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER.....	19
5.1	Innledning	19
5.2	Økonomisk status	19
5.3	Statsbudsjettet - Det økonomiske opplegget for 2020	20
5.4	Handlingsrom	21
5.5	Inntektsgrunnlaget	22
5.5.1	Kommunesektorens samlede inntekter	22
5.5.2	Frie inntekter	22
5.5.3	Skatteinntekter	23
5.5.4	Rammetilskudd	23
5.5.5	Rentekompensasjonsordninger	25
5.5.6	Flyktningetjenesten	25
5.5.7	Eiendomsskatt	26
5.5.8	Avgifter og betaling for tjenester	28
5.5.9	Kalkulatoriske renter og avskrivninger	29
5.5.10	Egenkapital - fond	30
5.5.11	Finansinntekter	32
5.6	Utgiftsforutsetningene	32
5.6.1	Forutsetninger om arbeidsgiveravgift, pris- og lønnsvekst, samt pensjonspremie ...	32
5.6.2	Forutsetninger om prisvekst	34
5.6.3	Forutsetninger om kapitalutgifter	34
5.6.4	Forutsetninger om rente	34
5.6.5	Forutsetning om avdrag	34
5.6.6	Forutsetning om lånegjeld – nye låneopptak	34
5.7	Økonomiske måltall - handlingsregler og målsettinger	35
6	RÅDMANNENS FORSLAG.....	39
6.1	Innledning	39
6.1.1	Økonomiske utfordringer og prioriteringer	39
6.1.2	Prioriteringskriterier og strategier	41
6.2	Rådmannens forslag til driftsrammer for tjenesteenhetene	42
6.2.1	Enkelttiltak innarbeidet i budsjettet	43

6.3	Forslag til investeringer, finansiering og gjeldsutvikling	44
6.3.1	Finansiering av investeringer - låneopptak.....	45
6.3.2	Kapitalutgifter	46
6.3.3	Netto driftsresultat	46
7	BUDSJETTRAMMER TJENESTEOMRÅDENE.....	49
7.1	Tjenesteenhet utvikling og service	49
7.2	Tjenesteenhet skole og integrering.....	51
7.3	Tjenesteenhet barnehage	53
7.4	Tjenesteenhet omsorg	55
7.5	Tjenesteenhet helse og familie	57
7.6	Tjenesteenhet NAV.....	58
7.7	Tjenesteenhet plan og drift	59
7.8	Tjenesteenhet næringsutvikling	61
8	OBLIGATORISKE OPPSTILLINGER - HOVEDOVERSIKTER.....	63
8.1	Hovedoversikt drift.....	63
8.2	Tjenesteenhetenes netto driftsrammer (budsjettskjema 1B).....	64
8.3	Hovedoversikt investeringer 2020-2023 (budsjettskjema 2B).....	66
8.4	Investeringer – finansiering (budsjettskjema 2A)	67

Vedlegg

Tjenesteenhetenes innspill og forslag til budsjett og økonomiplan vedlegges i eget hefte.

Parti fra Aurdalen. Hostegga på Ertvågsøya i bakgrunnen

1 Innstilling om skatte- og budsjettvedtak

Rådmannen foreslår at kommunestyret forelegges følgende innstilling:

1 Skattevedtak 2020

- a. For inntekts- og formuesskatt skal høyeste tillatte skattesats legges til grunn.
- b. I medhold av § 12 annet ledd i forskrift om gjennomføring av fordeling av skatt mv. mellom skattekreditorene avsettes en tilbakeholdt margin på bankkonto med 11 %.
- c. For eiendomsskatteåret 2020 skal det skrives ut eiendomsskatt «berre på næringseigedom, kraftanlegg, vindkraftverk, kraftnettet og anlegg omfatta av særskattereglane for petroleum», jfr. eignedomsskattelova (esktl.) § 3 første ledd bokstav d. Utskrivingsalternativet omfatter også flytende oppdrettsanlegg i sjø, jfr. esktl. § 4 tredje ledd.
- d. For eiendomsskatteåret 2020 skal det skrives ut eiendomsskatt på et «særskilt fastsett grunnlag» fra tidligere verk og bruk i henhold til overgangsregelen til esktl. §§ 3 og 4 første ledd. Grunnlaget er differansen mellom takst for objektene fra 2019 og skattegrunnlaget i 2018. Det særskilte grunnlaget skal i 2020 reduseres med to syvendedeler.
- e. For eiendomsskatteåret 2020 skal det videre skrives ut eiendomsskatt på bygninger og grunnareal for verk og bruk som fra og med 2019 blir ansett som næringseiendom, så langt disse var omfattet av eiendomsskattegrunnlaget for verk og bruk i 2018, jf. overgangsregelen til eiendomsskatteloven §§ 3 og 4 andre ledd.
- f. For skatteåret 2020 unntas bygning av historisk verdi, jfr. esktl. § 7 bokstav b. Med bygning av historisk verdi menes bygninger som er automatisk fredet eller vedtaksfredet etter kulturminneloven.
- g. Den alminnelige eiendomsskattesatsen for skatteåret 2020 er 7 promille, jfr. esktl. § 11 første ledd. Skattesatsen på det særskilte skattegrunnlaget skal være 7 promille, jfr. overgangsregel til esktl. 3 og 4 første ledd siste punktum.
- h. Utskriving av eiendomsskatt for skatteåret 2020 er basert på takster fra siste alminnelige taksering i kommunen som ble gjennomført i år 2018, samt fastsatte takster ved retaksering som følge av lovendring gjeldende fra 2019.
- i. Ved utskrivning av skatt i 2020 benyttes skattetakstvedtekter vedtatt at kommunestyret i møte 15.03.2007, sak 10/07.
- j. Eiendomsskatten skal betales i to terminer jfr. eiendomsskattelovens § 25 første ledd, hhv. 15. april og 15. oktober i skatteåret.

2. Budsjettvedtak 2020

- a. Rådmannens forslag til driftsbudsjett med nettorammer for tjenesteenhetene vedtas slik det går fram av det spesifiserte oppsett i kap. 8.1 og kap. 8.2 i budsjettdokumentet.
- b. Investeringsbudsjett med finansiering vedtas slik det går fram av kap. 8.4 i budsjettdokumentet.

- c. Rådmannen gis fullmakt til å ta opp lån i hht. økonomireglementet, og startlån til videreutlån i Husbanken på inntil 2 mill kroner. Rådmannen gis videre fullmakt til å gjennomføre refinansiering av lån.

3. Handlings- og økonomiplan 2020 - 2023

- I. Rådmannens forslag til økonomisk handlingsregel og økonomiske målsettinger vedtas som retningsgivende, jfr. kapitel 5.7.
- II. Forslag til handlings - og økonomiplan slik det går fram av oppsett i kap. 8 vedtas som økonomisk retningsgivende for kommunenes virksomheter. Dette innebærer at:
 - a. Administrasjon og kommunale organer i sitt planarbeid prioriterer de forskjellige tiltak i samsvar med den tidsrekkefølge som er forutsatt i planen.
 - b. Ved senere forslag til årsbudsjett legges handlings- og økonomiplanen til grunn. De enkelte årsbudsjett må likevel tilpasses de endrede forutsetninger som måtte følge av for eksempel de årlige reviderte nasjonalbudsjett, kommuneøkonomiproposisjoner, statsbudsjettforslag, m.m.

Rådmannen i Aure, 6. november 2019
Håvard Sagli

Saksbehandlere: Peder Hønsvik og Olav Eines

SAMMENDRAG

Det er kommunens ansvar å sørge for en helhetlig og langsiktig økonomiforvaltning. Den nye kommuneloven sier at *«kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid»*.

Rådmannens forslag til budsjett og økonomiplan for perioden 2020 – 2022 har en samlet økonomisk ramme for hele perioden på 1,5 milliarder kroner. Tar en med investeringene kommer en opp i nesten 1,7 milliarder kroner.

Mer oversiktlig blir det når disse summene fordeles på tjenesteområder, driftstiltak og investeringsprosjekter. En slik oppdeling kan imidlertid tilsløre virkeligheten, vi kan få oppfatningen av at produksjonen av kommunale velferdsgoder foregår i sektorer og enheter som ikke er bundet sammen om noe felles. Slik er det selvsagt ikke. I kommunen er det stor bevissthet om at tjenester må kobles sammen og koordineres for at ønsket effekt skal oppnås.

Aure kommunes handlingsrom er de nærmeste årene satt under press. Betydelig reduserte inntekter og store investeringsbehov er to størrelser som går dårlig sammen, og gjør at vi går tøffere tider i møte. I økonomiplanen for 2020-2023 videreføres det arbeidet som startet i 2019 med å sette inn til dels sterke tiltak for å møte tøffere tider. Tjenestetilbudet er gjennomgått og analysert. Med de forutsetninger forslaget bygger på – sammen med de kutt- og effektiviserings-tiltak som foreslås – vil det føre til at kostnadene balanserer med inntektene de kommende 4 årene, men da ved både bruk av fond og innføring av eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer fra og med 2021.

Dessverre vil ikke Aure kommune være i mål enda, arbeidet med å etablere en bærekraftig kommuneøkonomi må fortsette etter 2023, da de siste 10 millionene av inndelingstilskuddet blir trukket inn.

Driftsutgifter

Rådmannens forslag til driftsbudsjett for 2020 har en total brutto utgiftsramme på 377 mill kroner, som etter foreslåtte utgiftskutt i perioden vil bli redusert med hele 14 mill kroner, til 363 mill kroner i 2023. I samme periode øker renter og avdrag med bto. 8 mill kroner. Mao. reduseres den andelen av inntektene som går til å finansiere kommunenes tjenestetilbud.

Kommunens inntekter

Evnen til å forsvare drifts- og kapitalutgiftene reduseres i årene framover som følge av at de kjente inntektene går ned. I 2020 vil driftsinntektene komme opp i vel 370 mill kroner, fallende til ca 361 mill kroner i 2023. Det er da regnet med inntekter av eiendomsskatt fom 2021.

Investeringer

Aure kommune har de senere år realisert flere store utbyggingsoppgaver, noe som har ført til økt gjeld og økte kapital- og driftskostnader. Til tross for de økonomiske driftsutfordringer kommunen står overfor foreslås det å gå videre med nye prosjekter, til sammen foreslås det å sette av hele 186 mill kroner i økonomiplanperioden. Av dette utgjør vel 113 mill kroner kommunekassefinansierte prosjekt, mens resten er selvkostprosjekt. Med den økonomiske situasjonen kommunen står overfor kan dette virke som et paradoks, men forholdet er at det dreier seg om flere MÅ-prosjekt.

Netto driftsresultat

er det mest sentrale begrepet for å definere kommunens handlefrihet. Netto driftsresultat viser overskudd på årets drift fratrasket kapitalutgifter. Det anbefales fra sentralt hold at netto driftsresultat over tid bør være 1,75%. Aure kommune har de fleste år kommet ut med positivt netto driftsresultat. Som vist i budsjetteftet (kap. 5.7) opereres det med negativt netto driftsresultat i hele

den kommende økonomiplanperioden. Dette indikerer at kommunenes økonomi ikke er i balanse, og at vi dermed må dekke underskudd med utstrakt bruk av disposisjonsfond.

Målsetting med budsjettarbeidet

er å finne og presentere løsninger som bidrar til at budsjettet kommer i bærekraftig og langsiktig balanse. Dersom forutsetningene forslaget bygger på holder mener en målet vil være nådd for de 4 første årene. For å bidra til dette er det som en ser foreslått betydelig bruk av fond. Likevel vil en ikke være i mål. Dette til tross for betydelige kutt i økonomiplanperioden som bidrag til å nå målet om budsjettbalanse også etter 2023, og for å gjennomføre de ønskede investeringsprosjektene. Rådmannen har derfor sett seg nødt til å følge opp kommunestyrets vedtak for innværende økonomiplanperiode med innføring av eiendomsskatt på boliger og fritidsboliger med 1 promille fom. 2021.

I kapitel 7 i budsjettheftet finner en rådmannens forslag til løsninger. Videre vises det til budsjettets vedleggsdel hvor enhetenes forslag og budsjettkommentarer er tatt inn.

Rådmannens oppgave

er i den aktuelle situasjonen å legge fram og synliggjøre alle mulige og forsvarlige tiltak. Samtidig må en ha et langsiktig perspektiv der arbeidet med å etablere et nivå på tjenestene, drift og investeringer, som er konsistent med de framtidige inntektsforutsetninger.

Alle utfordringer er til for å løses.

Det gjelder bare å velge mål samt strategier og konkret handling for å nå målet. Slik er det også med de utfordringer Aure er oppe i. De fleste kan la seg løse for innbyggerne og næringslivet ved i fellesskap å ta de nødvendige og riktige prioriteringer og valg, og ta konsekvensene av de valg som må gjøres. Det vil bestandig være en kontinuerlig oppgave å drive så rasjonelt og effektivt som mulig, og en må hele tiden vurdere om tjenesten kan ytes på andre måter ut fra prinsippet om «mest mulig tjeneste til flest mulig med lavest mulig ressursbruk». Da vil også struktur, hvor og hvordan tjenesten ytes, måtte tas med i vurderingen.

I en slik situasjon er det lett å glemme at

Aure er en god kommune å bo i med godt utbygd infrastruktur, gode tjenester til innbyggerne, og en velfungerende frivillig sektor. Det er de senere år gjort viktige investeringer med utbygging og opprusting av ABUS, omsorgsboliger på Gullstein og Aure, et flott kulturhus med idrettshall, et topp moderne fotball- og friidrettsanlegg, barnehager på Tustna og Nordlandet, samt sikring av areal til næringsformål.

Aure kommune har billige boligtomter, lavt nivå på kommunale avgifter, rimelige startlån via Husbanken, lav arbeidsgiveravgift og ledig kapasitet i barnehagene. Vi har et aktivt næringsliv og det er meget lav arbeidsledighet.

Et bompengefritt Imarsundprosjekt er med å føre til at arbeidsmarkedsregionen for Aure - som nabokommune til Kristiansund - er blitt mer bærekraftig.

2 FELLES INNSATS FOR EN BEDRE KOMMUNE

2.1 Utfordringer og muligheter

Ifølge regjeringen står vi overfor fire store utfordringer (Nasjonale forventninger til regional og kommunale planlegging 2019-2023, vedtatt ved kongelig resolusjon 14.5.2019):

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn.
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning.
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn.
- Å skape et trykt samfunn for alle.

Ordet bærekraft sammen med utvikling, altså bærekraftig utvikling, ble først brukt i FN-rapporten «Vår felles framtid» fra 1987.

Definisjon på bærekraftig utvikling:

Utvikling som imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Bærekraftig utvikling er et begrep som er basert på solidaritet med kommende generasjoner, i tillegg til alle de som lever i dag. Det er en anerkjennelse av at vi bare har en klode, med en begrenset mengde ressurser, og at det er i vår felles interesse å ta vare på den.

For å skape bærekraftig utvikling må vi jobbe på tre områder:

- Klima og miljø
- Økonomi
- Sosiale forhold

De tre dimensjonene i bærekraftig utvikling sammenfatter på en god måte de utfordringer regjeringen framhever. Det er sammenhengen mellom disse tre dimensjonene som avgjør om vårt samfunn er bærekraftig.

2.2 Klima og miljø

Miljødimensjonen av bærekraftig utvikling handler om å ta vare på naturen og klimaet som en fornybar ressurs for mennesker.

Klimagassutslippene våre varmer opp havet og lufta, ødelegger hele økosystemer og bidrar til at arter utrykkes for godt. Dette gjør oss mer sårbar for naturkatastrofer, truer vårt levebrød og kan gi grobunn for konflikter i kampen om naturressursene. Utslippene rike land som Norge har hatt, har bidratt til økonomisk vekst og velstand. I land som ikke har hatt den samme økonomiske utviklingen, har mengden utslipp vært betraktelig mindre, men konsekvensene desto større.

Det er land med stor andel fattige som blir hardest rammet av klimaendringer som flom og tørke. I de internasjonale klimaforhandlingene argumenterer derfor flere utviklingsland for at de rike landene med størst ansvar for dagens klimakrise, bør betale regningen til utviklingslandene, for at de skal kunne tilpasse seg klimaendringene, kutte egne utslipp og få erstatning for tap og skader som resultat av klimaendringene.

Også i Aure kommune jobbes det aktivt med å bidra til reduksjon av klimagassutslippene og for å ta vare på naturmiljøet.

Det er opprettet en klimagruppe, som skal jobbe med klimamål og klimaregnskap for Aure kommune. Et verktøy er innkjøpt til formålet og klimamål settes i kommuneplanens samfunnsdel.

Klimagruppen skal arbeide med å øke fokus og kunnskap om lovpålagte krav som gjelder klimamål. Tiltak settes i en handlingsplan.

Aure kommune er også medlem av Klimanettverket i Nordmøre. Dette nettverket mottar klimasatsningsmidler fra Miljødirektoratet, for å samarbeide om klimamål og øke kompetansen om klimagassutslipp i kommunene.

2.3 Sosiale forhold

Den sosiale delen av bærekraftig utvikling handler om å sikre at alle mennesker får et godt og rettferdig grunnlag for et anstendig liv. Utdanning, anstendig arbeid, likestilling, kulturelt mangfold og et godt helsetilbud er bare noen av områdene som berøres. Sosiale forhold sier dermed noe om hvordan mennesker har det i et samfunn, om de får oppfylt rettighetene sine, og om de har mulighet til å påvirke egne liv og samfunnet de lever i. Dette handler om tillitsforhold mellom kommunen og innbyggerne, og dette gir grunnlag for et aktivt samspill for utvikling av sterke sosiale fellesskap.

Kommunen som aktør og deltaker i folks liv har i begrenset grad direkte innflytelse på innbyggernes materielle levestandard. Kommunen er først og fremst tilbyder av ulike lovpålagte og ikke lovpålagte tjenester for å bidra og legge til rette for at innbyggerne har og får gode liv. Noe av det kommunen gjør har sterk sammenheng med innbyggernes materielle levestandard, for eksempel barnehage og skole, mens andre tilbud skal løse utfordringer av mer kortsiktig karakter, for eksempel ulike helsetilbud. Utfordringen i kommunen er ofte at tilbudene ikke er godt nok koordinert for å løse utfordringer som er sammensatte og har et langt tidsperspektiv. Det er også en utfordring at kommunen ikke godt nok samhandler med sine innbyggere for å kunne identifisere utfordringer og utløse deres egne ressurser, i stedet for å diagnostisere dem ut av fellesskapet.

2.4 Økonomi

Den økonomiske dimensjon av bærekraftig utvikling handler om å sikre økonomisk trygghet for mennesker og samfunn. Økonomisk trygghet fordrer en ressursfordeling som trykker tilgang til offentlige tjenester, som helse og utdanning, og en ressursbruk som er bærekraftig.

Sammenlignet med andre land er den økonomiske tryggheten i Norge med hensyn til både nasjonaløkonomi og, kommunesektorens økonomi og den enkelte husholdning relativ stor.

Regjeringen har i Perspektivmeldingen (Meld. St. 29 2016-2017) gitt analyser som viser at det økonomiske handlingsrommet strammer seg til i årene framover:

Gjennomgangen viser at handlingsrommet i finanspolitikken ligger an til å bli mye mer begrenset de nærmeste årene enn det vi er blitt vant til, og vil bli enda mindre etter 2030. Skal vi videreføre og bedre vår velferdsmodell med gode fellesfinansierte løsninger, må finansieringen styrkes og utgiftsveksten i ordningene dempes. Disse utfordringene kan ikke alle løses i dag, men må løses ved at det gjøres riktige valg underveis.

Videre heter det i perspektivmeldingen at:

Et godt liv handler ikke bare om materiell velstand, men også om en rekke andre faktorer som offentlige myndigheter i større eller mindre grad kan påvirke gjennom politiske beslutninger. En rekke ikke-økonomiske forhold har betydning for livskvaliteten. En del av disse forholdene er kvalitative og subjektive.

Økonomi i kommunal forstand har to hoveddimensjoner:

- Sørge for stabil og forutsigelig inntektsgrunnlag for tjenesteproduksjon.
- Sørge for at ressursene prioriteres for optimal velferdsmessig måloppnåelse og en effektiv bærekraftig bruk av ressursene.

Kommunen yter tjenester for innbyggerne gjennom hele livsløpet. Tjenesteperspektivet er sterkt forankret både hos innbyggerne og ansatte i kommunen. Innbyggerne er mottakere av ytelser, men de er i like stor grad bidragsytere og aktører. Kommunen leverer tjenester, men er samtidig i et samspill med sine omgivelser for å skape en ønsket utvikling.

Kommunesektoren har de senere årene hatt sterk økonomisk vekst, mye på grunn av høyere skatteinntekter enn lagt til grunn i budsjettene. I årene framover forventes en noe lavere inntektsvekst enn de årene vi har bak oss. Samtidig vil kommunesektoren de neste tiårene stå overfor en utvikling der andelen eldre i befolkningen øker kraftig. Utfordringene framover blir derfor å løse flere oppgaver med mindre ressurser og samtidig forsøke å opprettholde minst det nivået vi har på tjenestetilbudet, både når det gjelder omfang og kvalitet, og samtidig utvikle smartere løsninger for hvordan tjenester skapes og fordeles for å gi rom for å dekke nye behov.

Stabilitet og forutsigelighet er vesentlige faktorer i en kommunes relasjon til sine innbyggere. Uforutsette hendelser oppstår og annen utvikling enn forutsatt inntreffer; inntektene kan bli lavere enn forutsatt og utgiftene høyere.

En utfordring blir da å sikre at vi over tid har en økonomi som evner å ta opp i seg ulike utslag uten at det går på bekostning av det eksisterende tilbudet.

Ett av svarene på slike utfordringer er å følge opp den nye kommunelovens pålegg til kommunene om å etablere finansielle handlingsregler og målsettinger. Dvs. at en forsøker å balansere forholdet mellom drift og investeringer gjennom målsettinger om at gjelda (kommunekassefinansierte investeringer) ikke skal overstige en viss prosent av driftsinntektene, samt en handlingsregel om hvor høye kapitalutgiftene kan være i prosent i forhold til de frie inntektene.

Målsettingen med å innføre slike tiltak er å bidra til stabilitet og forutsigbarhet, og at vi kan håndtere uforutsette hendelser på inntekts- og utgiftssida. Dette alene gir imidlertid ikke trygghet for at tjenesteområdene styrer aktivt i henhold til budsjetttrammer og heller ikke at ressurser utnyttes effektivt med hensyn til måloppnåelse. Til dette kreves høyt kompetente ledere og ansatte, funksjonelle styringsredskaper og gode organisasjonsløsninger for samhandling og tjenesteproduksjon. Et viktig element er også hvordan vi utvikler samhandlingsfunksjoner med innbyggerne, organisasjoner og næringsliv.

Hovedperspektivet framover er svakere vekst - for Aure sågar betydelige inntektsbortfall - og utfordringene framover blir å holde fast på de ordninger vi har for fortsatt stabilitet og forutsigelighet i den overordnede økonomistyringen, samt å utvikle organisasjonen i samarbeid med sine omgivelser for å øke evnen til omstilling, bærekraft og effektivitet. Det er behov for gode omstillingsprosesser der en kostnadsreduksjon går hånd i hånd med ny kunnskap og nye former for tjenesteutvikling og tjenestegjennomføring.

2.5 Budsjettprosessen i kommunene

"Politikk er å ville", sa den svenske statsministeren Olof Palme.

Årsbudsjett med handlings- og økonomiplan er den viktigste saken kommunen behandler i løpet av året. Siden dette er første budsjett og økonomiplan i denne valgperioden - hvor en del nye representanter deltar i denne prosessen for første gang - kan det som et bakteppe innledningsvis tas inn en beskrivelse av budsjettprosessen slik den bør fungere:

Kommunene har et lovpålagt ansvar for de universelle velferdstjenestene barnehage, grunnskole, kommunehelse, velferdstjenester for avgrensede sosiale målgrupper innen pleie og omsorg, barnevern og sosial omsorg, samt kultur, tekniske tjenester, og oppgaver innen administrasjon og forvaltning. I tillegg er kommunene selvstendige, demokratiske institusjoner, som kan ta opp og løse andre lokale saker gjennom de samme inntektene.

Inntektssystemet for kommunene ble innført av staten i 1986 og er revidert flere ganger. Det overordnede formålet med inntektssystemet er å bidra til at kommunene kan gi et likeverdig tilbud til innbyggerne sine. Ved fordelingen av rammetilskuddet tar staten hensyn til at det er strukturelle forskjeller mellom kommunenes kostnader, og forskjeller i skatteinntekter. Gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet skal kommunene i prinsippet få full kompensasjon for forskjeller i kostnader de ikke kan påvirke selv. Forskjell i skatteinntekter utjevnes til en viss grad gjennom skatteutjevning kommunene imellom, slik at minsteinntektskommuner (som flesteparten av landets kommuner defineres som), sikres en skatteinntekt på ca 94% av landsgjennomsnittet. Dette gjelder også Aure.

Budsjettprosessen tar utgangspunkt i to krav fra staten; kravet om at befolkningen skal ha likeverdige tjenester uansett hvor de bor i landet, og kravet om at kommunene skal holde sine budsjetter og sin aktivitet innenfor sine økonomiske rammer. Innen denne rammen kan lokalpolitikere foreta sine prioriteringer.

Når lokalpolitikere skal foreta sine prioriteringer må det tas hensyn til lokalsamfunnets struktur med antall innbyggere, bosettingsmønster og gjeldende fordeling av befolkningen på ulike aldersgrupper og sosiale grupper. Når en har kartlagt den lokale samfunnsstrukturen, registrert befolkningens behov og prioritert dem, utformet tjenestene og beregnet hva de vil koste, er det neste spørsmålet om utgiftene lar seg dekke innen budsjettets rammer. Kommunenes budsjettammer, som i hovedsak er fastsatt av staten, viser hvor grensene går. Hvis de beregnede utgiftene ikke lar seg dekke innen budsjettets rammer, må en gå tilbake, vurdere behovene, prioritere dem på nytt, og finne andre og mer kostnadseffektive måter å utforme tjenesteytingen på.

Kommer kravet om likeverdige tjenester i konflikt med kravet om å hold budsjettets rammer, er det kravet om budsjett disiplin som blir utslagsgivende. Kravet om likeverdige tjenester er avhengig av skjønn, det er vanskeligere å måle, og blir ikke kontrollert på samme måten av staten som budsjett disiplinen. Kravet om likeverdige tjenester i hele landet er i dag i praksis redusert til et krav om likeverdige tjenester innenfor kommunenes geografiske grenser.

3 BEFOLKNINGSUTVIKLING OG DEMOGRAFI-KOSTNADER

3.1 Befolkningsutvikling - alderssammensetning

Befolkningsendring, alderssammensetning og framskriving av befolkningsutviklingen på de enkelte årstrinn er viktige rammebetingelser for prioritering av kommunens tjenester til innbyggerne.

Aure kommune hadde pr 1. januar 2019 totalt 3 553 innbyggere, en nedgang på hele 40 i løpet av 2018, mens det har vært en folketallsnedgang på 10 i 1. halvår 2019.

Tabell 1 – folketallsutviklingen etter kommunesammenslåingen 2006

År	Folketall pr 01.01	Fødte	Døde	Fødselsover-/undersk.	Innflytting	Utflytting	Netto flytting	Folketallsendring
2006	3591	27	45	-18	101	160	-59	-76
2007	3515	23	42	-19	143	112	31	15
2008	3530	30	45	-15	125	130	-5	-22
2009	3508	37	29	8	137	154	-17	-6
2010	3502	31	44	-13	172	138	34	21
2011	3 523	21	46	-25	146	133	13	-12
2012	3 511	38	38	0	180	122	58	59
2013	3 570	31	36	-5	161	149	12	7
2014	3 577	22	31	-9	115	134	-19	-28
2015	3 549	31	44	-13	137	137	0	-13
2016	3 536	29	33	-4	184	126	58	54
2017	3 590	31	38	-7	156	146	10	3
2018	3 593	24	36	-12	121	149	-28	-40
1.h.å. 2019	3 553	18	21	-3	53	60	-7	-10
01.07.2019	3 543							

Siden kommunesammenslåingen i 2006 har folketallet - med en del svingninger - vært relativt stabilt fram til 2018. De siste 1,5 årene har imidlertid folketallet gått ned med 50 personer (nesten 1,5%).

Tabellen viser at det har vært fødselsunderskudd hvert år, med unntak for 2009. Til sammen minus 143. Hovedårsaken til at folketallet tross alt har vært noenlunde stabilt er innflytting, og da hovedsakelig fra utlandet (flyktninger). Kommunen mottar ikke lenger flyktninger, samtidig som en del av disse etter hvert flytter til mer sentrale steder. Fra 2006 tom. 2017 hadde kommunen et innflyttingsoverskudd på 117 personer, mens det døde 118 flere enn antall fødte. Det lave fødselstallet har bl.a. sammenheng med at kommunen over lang tid har hatt lav kvinneandel i fertil alder, og at antall barn pr kvinne både i Norge og ellers i Europa ligger godt under 2 (reproduksjonsgrense).

Da jeg kom til jorden var det vanligere å blir født enn det er nå.

Jan P. Syse (tidl. statsminister)

Folketallsendringene har konsekvenser for kommunens inntekter både når det gjelder rammetilskuddet og skatteinntektene. For kommunen som kommune sin del vil nye innbyggere medføre både inntekter og utgifter i kommunekassa, avhengig av behov og hvor en befinner seg i livsløpet. For Aure som samfunn medfører flere innbyggere aktivitet og økt etterspørsel etter varer og tjenester.

3.2 Folketall etter alder og kjønn

Store deler av den kommunale tjenesteproduksjonen er rettet mot bestemte aldersgrupper, og den demografiske utviklingen gir viktig informasjon om utviklingen i behovet for kommunale tjenester. De viktigste målgruppene for kommunale tjenester er barn og unge 1-15 år, og innbyggere 67 år og eldre. Endringer i alderssammensetningen kan utfordre flere sider ved disse tjenestene, både behovet for kompetanse, fleksibiliteten i organiseringen og behovet for fysisk infrastruktur.

Tabell 2 – Folketall etter kjønn

Pr 01.01.18 (pr 01.01.16 i parentes)

	I alt	0 – 15 år	16 – 19 år	20 – 44 år	45 – 66 år	Over 67 år
Menn	1 847 (1 815)	298 (292)	106 (98)	495 (495)	597 (595)	351 (335)
Kvinner	1 746 (1 721)	294 (285)	102 (111)	458 (430)	496 (514)	396 (381)

Av tabellen kan en spesielt merke seg misforholdet mellom antallet menn og kvinner i alderen 20-44, selv om forholdet har bedret seg noe de to siste årene. Tendensen har i flere år vært at antallet kvinner går ned i denne aldersgruppen, noe som påvirker fødselstallene (jfr. tabell 1).

Tabell 3 – Folketall etter alder til og med 01.07.2019 - prognose 2028 og 2040

Alder	01.07. 2011	01.07. 2012	01.07. 2013	01.07. 2014	01.07. 2015	01.07. 2016	01.07. 2017	01.07. 2018	01.07. 2019	2028 SSB	2040 SSB
Barnehage											
0-1 år	93	57	60	61	54	55	69	61	60	64	
2-5 år	99	137	138	136	126	129	129	134	129	136	
Sum 0-5 år	(192)	(194)	(198)	(197)	(180)	(184)	(198)	(195)	(189)	(200)	(196)
Grunnskole											
6-15 år	430	426	421	410	404	399	407	396	393	373	391
Studie-/yrkesaktiv periode											
16-22 år	290	299	316	320	323	325	323	318	301	273	
23-66 år	1 956	1 951	1 947	1 946	1 932	1 943	1 919	1 923	1 895	1 851	
Sum 16-66 år	(2 246)	(2 250)	(2 263)	(2 266)	(2 255)	(2 268)	(2 242)	(2 241)	(2 196)	(2 124)	(2 007)
Pleie- og omsorg											
67-79 år	405	421	443	459	478	498	527	529	542	581	597
80-89 år	191	185	182	194	182	178	174	174	173	260	323
> 90 år	46	48	53	44	36	45	49	48	50	46	99
Sum 67> 90 år	(642)	(654)	(678)	(697)	(696)	(721)	(750)	(751)	(765)	(887)	(1 019)
Sum folketall:	3 510	3 524	3 560	3 570	3 535	3 572	3 597	3 583	3 543	3 584	3 613

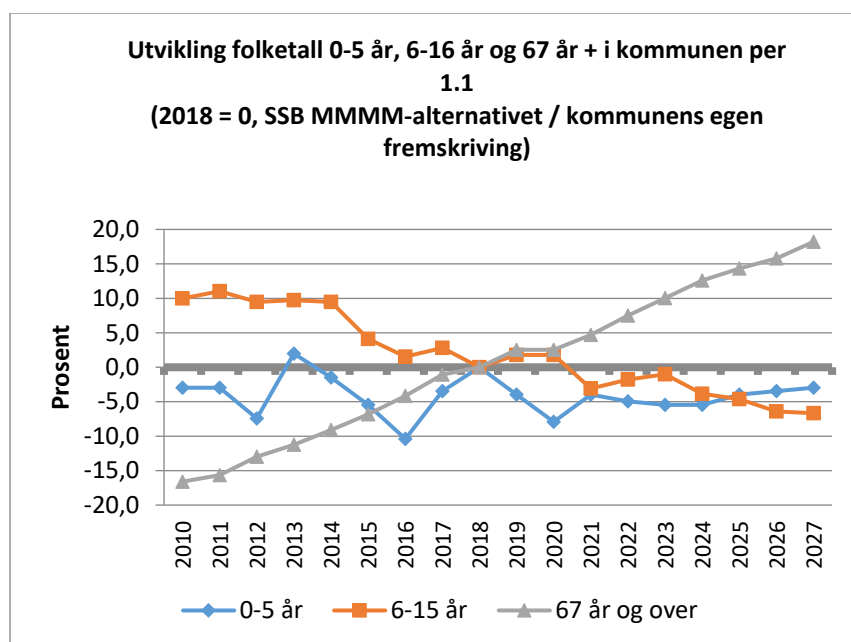
Folketallet i 2028 og 2040 er Statistisk Sentralbyrås (SSB) sine prognoser fra juni 2018 - Middel nasjonal vekst alternativ MMMM.

Tabellen viser stabil utvikling i antall barn i barnehagealder fram til både 2028 og 2040. For grunnskole viser framskrivingen at også elevtallet blir ganske stabilt på dagens 2019-nivå. Antall eldre øker jevnt, og vi kan se en begynnelse på eldrebølgen ved at antall 67-79 år har økt med 13 personer i løpet av det siste året (2,5%). Om ti år vil vi ha ca 90 flere over 80 år enn i dag, mens det i 2040 vil være ca 200 flere i denne aldersgruppen enn i dag, med tilsammen ca 420 innbyggere i denne aldersgruppen.

Befolkningsframskriving - standard SSB - MMMM alternativet

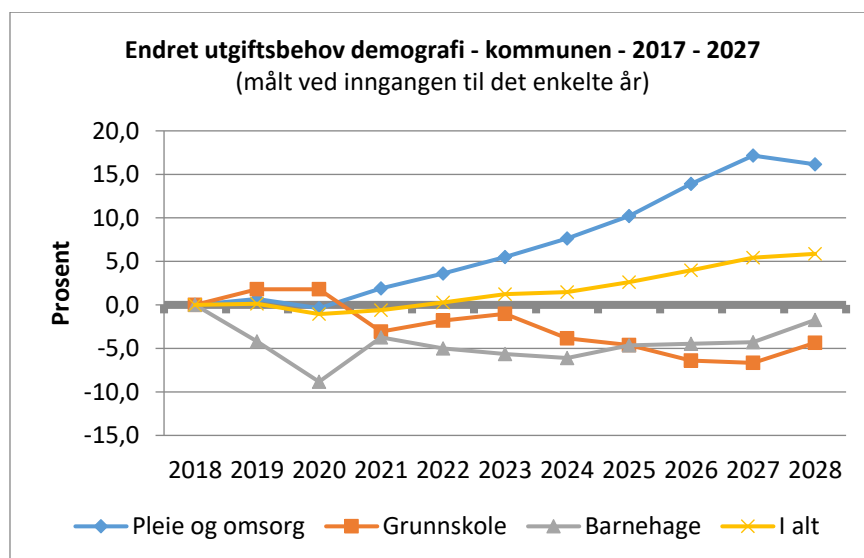
Pr 01.01	2018	2019	2020	2021	2022	2028	2040
Sum innbyggere	3 593	3 579	3 569	3 562	3 562	3 584	3 613

Etter først en nedgang fra 2018 viser denne prognosen en svak økning i innbyggertallet fra 2022 til 2028.

3.3 Demografikostnader

På bakgrunn av framskrevet folketall har KS utarbeidet en beregning av hvordan utgiftsbehovet endrer seg. Når det gjelder utgiftsbehovet innen pleie omsorg ser vi at det vil øke med ca 15% de første 10 årene. Deretter fortsetter det å øke ytterligere fram mot 2040 som følge av den raske økningen i antall eldre over 80 og 90 år som vist i tabell 3 foran. Utgiftsbehovet for grunnskole og barnehage er beregnet å gå litt ned. Gitt disse forutsetninger viser nedenstående graf at kommunen samlet vil få en merutgift som følge av endret alderssammensetning i forhold til dagens nivå. Anslagene er basert på forutsetninger om uendret standard og uendret kvalitet i tjenesteytingen.

3.4 Planstrategi

Styring gjennom planlegging er et vesentlig element i kommunens arbeid med å håndtere framtidige utfordringer og behov. Det er viktig at vi har et system for hvilke planer som skal utarbeides, og

samordning av planer, slik at forventninger og ambisjoner om utvikling på ulike områder er avstemt. Et viktig ledd i dette er å ha en kommunal planstrategi.

Kommunestyret har vedtatt Kommunal planstrategi i møte 21.06.2016, k.sak 40/16. I planstrategien beskrives utfordringer og utviklingstrekk for kommunen. Det er vedtatt utarbeidet totalt 13 planer i perioden. Revidering av kommuneplanenes overordnede samfunnsdel også er satt på dagsorden. Planarbeid er ressurskrevende og legger beslag på mye arbeidstid.

Status for noen sentrale planverk er.

- Overordnet samfunnsdel kommuneplan – oppstart i 2019.
- Strategisk næringsplan – vedtatt september 2018.
- Oppvekstplan – er igangsatt.
- Kommunedelplan Helse og omsorg – oppstart i 2019
- Regional plan for hjorteviltforvaltning – vedtatt februar 2018.
- Arealplan – land, vedtatt desember 2017.
- Arealplan – sjø (interkommunal sjøarealplan) – vedtatt mai 2018.

Strategisk hovedgrep 2019-2023

Regjeringen har ved kongelig resolusjon den 14. mai 2019 bestemt at FN's 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer, også i Norge. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

Samfunnssikkerhet og kommunalt beredskap

Kommunen har et overordnet ansvar for befolkningens sikkerhet og trygghet. Kommunene skal jobbe systematisk og helhetlig med samfunnssikkerhetsarbeidet på tvers av sektorer i kommunen, med sikte på å redusere risiko for tap av liv eller skade på helse, miljø og materielle verdier. Plikten omfatter også kommunen som myndighet innenfor sitt geografiske område, som virksomhet og som pådriver overfor andre aktører. Arbeid med ROS-analyser, beredskapsplaner, øvelser og internkontroll blir fulgt opp av rådmannen.

3.5 KOSTRA – utvalgte nøkkeltall 2018

KOSTRA er et nasjonalt informasjonssystem som gir styringsinformasjon om kommunal virksomhet: I tabellen nedenfor har vi valgt å sammenligne oss med noen andre kommuner i nærområdet, i tillegg til SSB's gruppe 3 (hvor Aure er med og er definert som mindre kommuner med middels bundne utgifter pr innbygger og høye disponible inntekter). Også historiske tall fra 2017 er tatt med.

Det er flere årsaker til forskjeller kommunene imellom. Kommunene er forskjellige både når det gjelder geografi, alderssammensetning, brukerbehov, og andre forhold som påvirker utgiftsnivået. Aure kommune er f.eks. definert som en kommune som har et utgiftsbehov som er 18% høyere enn en gjennomsnittskommune. Slike forhold må en ta hensyn til når en sammenligner.

Ingen sak er så dårlig at ikke ryktet om den er verre! <i>Ukjent</i>

Tekst	Aure 2017	Aure 2018	Tingvoll 2018	Surnadal 2018	Smøla 2018	KOSTRA- gruppe 3 2018
Netto driftsresultat i % av brutto driftsinntekter	-0,3	4,0	4,3	-2,3	11,5	3,5
Arbeidskapital i % av brutto driftsinntekter	31,9	26,6	13,7	9,7	31,1	23,0
Brutto investeringsutgifter i % av brutto driftsinntekter	7,9	10,7	4,0	7,7	5,4	12,3
Frie inntekter pr. innbygger (kr)	67 433	71 158	66 150	58 562	67 992	64 240
Netto driftsutgifter barnehager, pr. innbygger 1-5 år (kr)	138 836	174 382	191 159	177 856	189 560	159 818
Andel barn 1-2 år i barnehage (%)	86,4	88,5	92,5	90,0	67,6	82,2
Andel barn 1-5 år i barnehage (%)	92,4	94,9	100,0	96,2	85,3	91,4
Netto driftsutgifter grunnskolen, pr. innbygger 6-15 år kr	164 454	167 575	143 225	135 902	145 008	143 723
Elever i grunnskolen som får spesialundervisning (%)	10,0	9,3	11,6	6,6	10,5	9,3
Utgifter (brutto) kommunale helse- og omsorgstj. pr. innbygger	33 944	34 686	30 477	33 355	40 061	36 594
Andel innbyggere over 80 år som bruker hjemmetjenster (%)	56,5	53,9	30,3	43,6	41,8	38,2
Andel innbyggere over 80 år som er beboere på sykehj. (%)	13,9	9,1	13,6	14,1	15,1	13,8
Utgifter pr. oppholdsdøgn i institusjon	3 049	4 156	2 847	3 873	3 821	3 768
Avtalte legeårsverk pr. 10 000 innbyggere	13,9	14,1	13,5	10,3	7,0	15,8
Årsverk pr. bruker av omsorgstjenesten	0,37	0,38	0,38	0,65	0,69	0,54
Netto driftsutgifter til barnevernstjenesten pr. innbygger (0-22 år)	-	1 249	10 034	8 334	5 968	9 633
Barn med barnevernstiltak ift. Innbyggere 0-22 år (%)	-	4,6	5,8	4,0	8,7	5,0
Brutto driftsutgifter til samferdsel pr. innbygger (kr)	2 885	3 744	1 567	1 848	1 554	2 628
Netto driftsutgifter til kommunale veier pr. km.	86 205	81 396	66 179	110 821	91 229	98 623
Andel kommunale veier uten fast dekke (%)	57,1	56,8	37,3	37,9	20,0	42,8
Utgifter til vedlikehold av kommunale bygg pr. kvadratmeter (kr)	65	95	78	31	71	85
Energikostnader, kommunale bygg pr. kvadratmeter (kr)	128	181	158	125	197	148

3.6 Sysselsetting

SSB sin statistikk over sysselsatte personer etter næring viser følgende utvikling for Aure i perioden 2012 – 2018:

Tabell 4 Antall sysselsatte i Aure kommune (15-74 år) fordelt på næring 2012-2018

Næring	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Endr. i % 2012/18
Jordbruk, skogbruk og fiske	198	194	204	203	192	208	219	10,6
Bergverksdrift og utvinning	66	77	80	70	70	66	73	10,6
Industri	209	200	201	194	192	191	195	-6,7
Elektrisitet, vann og renovasjon	11	15	12	10	12	16	16	45,5
Bygge- og anleggsvirksomhet	150	156	152	132	147	145	150	-
Varehandel, repr. av motorvogn.	161	157	133	125	122	120	116	-28,0
Transport og lagring	188	183	182	134	161	171	151	-19,7
Overnattings- og serveringsvirk.	41	35	33	38	37	41	40	-2,4
Informasjon og kommunikasjon	14	13	14	14	12	10	14	-
Finansiering og forsikring	5	6	5	5	3	6	6	20,0
Tekn. tjenesteyting, eiendomsdrift	65	64	53	62	61	53	56	-13,8
Forretningsmessig tjenesteyting	93	86	89	73	62	62	71	-23,7
Off.adm., forsvar, sosialforsikring	90	99	105	107	117	129	109	21,1
Undervisning	104	111	117	116	125	116	126	21,2
Helse- og sosialtjenester	358	357	365	361	363	367	368	2,8
Personlig tjenesteyting	34	31	30	32	27	32	31	8,8
Uoppgitt	7	6	11	21	14	6	9	28,6
Sum	1 794	1 790	1 786	1 697	1 717	1 739	1 750	-2,5
Andel av totalt antall innb. %	51,1	50,1	49,9	47,8	48,6	48,4	48,7	

4 ORGANISASJON

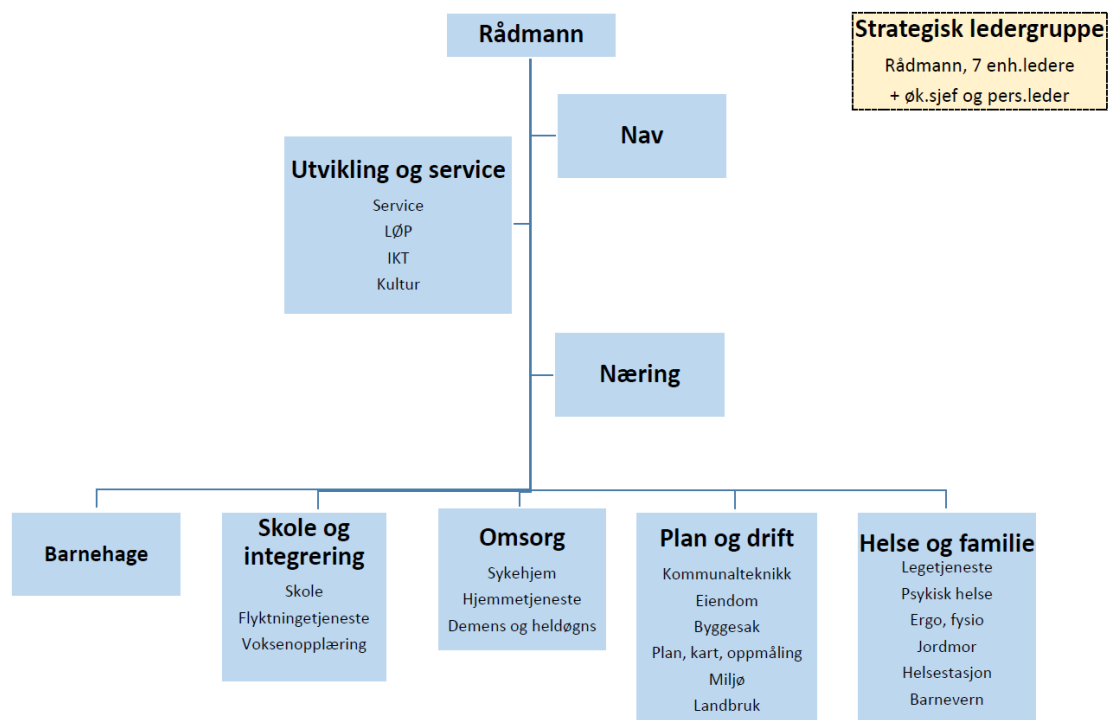
4.1 Politisk organisering

Det politiske styringssystemet i Aure kommune er betegnet som en modifisert hovedutvalgsmodell. Fom. valgperioden 2019-2023 er antall kommunestyremedlemmer redusert fra 21 til 19, og antall hovedutvalg (inkl. formannskapet) redusert fra fire til tre. Hovedutvalgenes arbeidsoppgaver er inndelt på bakgrunn av fagfelt, og har 7 medlemmer. Hovedutvalgene er valgt og sammensatt etter prinsippet om gjennomgående representasjon. Alle hovedutvalgene behandler saker både av langsiktig karakter og rene driftsoppgaver. Hovedutvalgene har endelig vedtaksmyndighet som beskrevet i kommunenes delegeringsreglement og innstiller til kommunestyret der myndigheten ikke er delegert.

I tillegg til hovedutvalgene inneholder den politiske organiseringen de lovpålagte organene som kontrollutvalg, **ungdomsråd, eldreråd, råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne og administrasjonsutvalg.**

4.2 Administrativ organisering

Administrativt er kommunen organisert etter en to-nivå-modell. Fom. 1. september 2018 ble det foretatt en omorganisering ved at en del tjenesteenheter ble slått sammen slik at den administrative organisasjonen nå består av rådmann med 8 tjenesteenheter, mot tidligere 10. Kommunestyret delegerer myndighet til rådmannen med rett til å videredelegere. Rådmannen delegerer myndighet videre til tjenesteenhets-lederne som rapporterer til rådmannen. Kommunestyret har gitt enhetene stor grad av selvstendighet i daglig drift innenfor politisk fastsatte rammer i budsjett, virksomhetsplaner og krav til måloppnåelse.

4.3 Medarbeidere

Aure kommune er en stor og kompleks organisasjon med masse kompetanse - både realkompetanse og formell kompetanse. For å gjennomføre kommunens totale virksomhet i et år kreves det en arbeidsinnsats som f.t. utføres av om lag 325 årsverk.

Produksjon av kommunale tjenester er personalkrevende, det trengs folk til å få utført de tjenester kommunen har ansvar for. Som i de fleste kommuner i landet er også Aure kommune den største arbeidsgiveren i kommunen. Kommunen er også en stor og viktig kvinnearbeidsplass, ca 81 % av de ansatte er kvinner.

Tabell 5 Kommunale årsverk 2012-2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Sum årsverk pr 31.12	327,9	327,3	334,2	328,7	333,5	340,5

Oversikten ovenfor viser at vi fra 2013 til 2018 har hatt en netto økning i antall årsverk på 12,3. Aktivitetsøkningen ligger hovedsakelig innen skole, barnehage, helse/familie og FDV Eiendom. Stikkord i denne sammenheng er spesialoppfølging av barn, voksenopplæring/innvandring, barnevern, deltidsproblematikk, og kommunalt drift og vedlikehold på (nye) bygg og anlegg.

Fom. omorganiseringen pr 01.09.2018 er kommuneorganisasjonen delt inn i 8 tjenesteenheter. Nedenstående tabell er tilpasset den nye organiseringen.

Tabell 6 Kommunale årsverk fra 31.12.2018

Tjenesteenheter	Årsverk 31.12.2018	Årsverk 31.12.2019	Endring 2019-20	Endring 2020-23	Årsverk 2023
Utvikling og service	26,74	21,84	-4,90	-	21,84
Skole og integrering	86,31	79,14	-7,17	-2,00	77,14
Barnehage	39,51	38,49	-1,02	-1,80	36,69
Omsorg	110,71	113,20	2,49	-1,35	111,85
Helse og familie	24,75	24,50	-0,25	-0,15	24,35
NAV	2,5	3,0	0,50	-	3,00
Plan og drift	43,64	42,35	-1,29	-0,43	41,92
Næring	0,5	1,50	1,00	-	1,50
Sum årsverk	334,66	324,02	-10,64	-5,43	318,29

I løpet av 2019 er antall årsverk redusert med 14,6 stillinger, mens det samtidig er opprettet 4 nye. I rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan fom 2020 er det foreslått ytterligere reduksjon i bemanningen tilsvarende 5,43 årsverk. Dette går fram av budsjettforslagene pr tjenesteenhet presentert i kap 7.1 - 7.8 i budsjettheftet. Det er en målsetting og en utfordring at bemanningsreduksjonen så langt som mulig ikke skal ramme tjenestene til innbyggerne og de administrative funksjoner kommunen er ansvarlig for.

Eksemplets makt er ikke det viktigste for å påvirke mennesker.
Det er det eneste som virker.

Albert Schweitzer

5 ØKONOMISKE RAMMEBETINGELSER

5.1 Innledning

Kommunesektoren vil de neste tiårene stå overfor en utvikling der andelen eldre i befolkningen øker kraftig. Regjeringen varslet i perspektivmeldingen fra 2017 at dette vil gi utfordringer både for finansiering av velferdsstaten og for kommunesektoren. Kommunesektoren må derfor forberede seg på å løse flere oppgaver med mindre ressurser. Rådmannen har i forslag til handlings- og økonomiplan budsjettet med at kommunene vil få lavere inntektsvekst framover. Spesielt vil her Aure kommune bli rammet pga. betydelige bortfall av inntekter, da først og fremst inndelingstilskuddet etter kommunesammenslåingen som nå tas bort i planperioden (er på 25 mill kroner i 2020).

Aure kommune har de senere år gjennomført flere store investeringer med betydelige låneopptak, noe som har ført til økte kapital- og driftskostnader. Også i kommende planperiode ser rådmannen det nødvendig å foreslå å løse noen presserende investeringsoppgaver for til sammen 186 mill. kroner. Dette er selvsagt et paradoks i den situasjonen kommunen er på vei inn i, men flere av prosjektene hører nok til i MÅ-kategorien. Andre ønskede investeringsprosjekt må da vente til kommunen har fått langsiktig kontroll på sin økonomi, slik kommuneloven også krever.

I en situasjon med inntektsbortfall og økte investeringskostnader blir det en betydelig utfordring for auresamfunnet å finne løsninger der tjenestetilbudet til innbyggerne i størst mulig grad blir vernet. I tillegg til kontinuerlig å ha fokus på at driften av tjenestene skal være rasjonell og kostnadseffektiv, ser rådmannen at Aure kommune nå er kommet i en situasjon der det også blir nødvendig å innføre eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer for å komme gjennom utfordringene. Derved vil auresamfunnet kunne bidra i et felles løft for å unngå unødvendige kutt i tjenestetilbudet, og for å møte framtidens utfordringer.

5.2 Økonomisk status

Aure kommunes økonomi har gjennom et par tiår vært svært god. Dette er det flere sammenfallende årsaker til:

- ✓ Betydelige eiendomsskatteinntekter fra anleggene på Tjeldbergodden.
- ✓ Etter kommunesammenslåingen i 2006 har kommunen fått inndelingstilskudd som er en kompensasjonsordning for kommuner som slår seg sammen. Tilskuddet gis i 15 år og blir deretter trappet ned til null over 5 år. Tilskuddet er i 2020 på hele 25 mill. kroner, trappes ned fom. 2021.
- ✓ Kontinuerlig arbeide for å rasjonalisere og kostnadseffektivisere driften.
- ✓ Tidsbegrensede ekstraintekter, herunder eiendomsskatt fra det mobile gasskraftverket (ca 7 mill /år), og "overskudd" i mangemillionersklassen noen år på flyktningeregnskapet.

Dette har satt kommunen i en situasjon med gode kommunale tjenester, og et høyt investeringsnivå både når det gjelder formålsbygg, kommunaltekniske anlegg, kultur- og idrettsanlegg.

Når nå store deler av disse inntektene har falt bort - og vil falle bort de nærmeste årene - står Aure som kommune og samfunn overfor store utfordringer, der driften og -nivået må tilpasses det nye inntektsnivået.

En stadig større andel av driftskostnadene går til å dekke rente- og avdragskostnadene. Samtidig vet vi at et ekstremt lavt rentenivå de siste årene, kanskje har gjort oss litt «blinde» for realitetene. Ved en renteoppgang vil kostnadene øke, også uten nye låneopptak. Vi må også ta med at det lave rentenivået har gjort at det har vært gunstig å bruke lån som finansieringskilde, men vi bør altså huske at finansiering med lån koster. Vi har i den senere tid opplevd en viss endring i rentemarkedet, om enn noe mer forsiktig enn det ekspertene spådde. Den økonomiske usikkerheten i USA og Europa vil trolig tilsi en fortsatt lav rente i Norge. Skal vi få kontroll på økonomien framover, vil strenge

prioriteringer også på investeringssiden, være nødvendig. Vi bør også vurdere å bruke egenkapital på finansieringssiden framover, selv om det også ligger begrensninger her. En «ny» kommunelov setter krav om at kommunene i større grad har et «langtidsperspektiv» på de utfordringer kommunesektoren vil måtte møte. I dette ligger bl.a. behovet for å ha store nok buffere til å takle endringer og muligvis sette måltall for videre investeringer.

Et vesentlig usikkerhetsmoment i både budsjettet for 2019 og fremover, er hva som faktisk vil skje med kompensasjonsordningen for endringer i eiendomsskattelovgivningen. Det er heftet stor usikkerhet framover hvorvidt denne kompensasjonen vil dekke det faktiske inntektstapet. At samarbeidskommunene Hemne og Hitra også vil ha en del av kompensasjonen, gjør ikke situasjonen mer oversiktlig.

5.3 Statsbudsjettet - Det økonomiske opplegget for 2020

Statsbudsjettet legger opp til en realvekst i kommunenes frie inntekter i 2020 med 1,3 mrd. kroner sammenlignet med nivået i revidert nasjonalbudsjett for 2019. Dette er i nedre halvdel av det angitte intervallet for inntektsvekst i kommuneøkonomiproposisjonen for 2020. Realveksten i frie inntekter er langt lavere enn det som har vært vanlig de siste 10 årene. Dette har sammenheng med at anslaget for kompensasjon for merkostnader som følge av befolkningsendringer (demografi-kostnader) er lave, samtidig som det forventes reduserte pensjonskostnader for kommunesektoren i 2020.

Det er lagt opp til at skatteinntektene (inkl. eiendomsskatt) skal utgjøre omlag 40% av samlede inntekter. For å oppnå denne målsettingen blir den kommunale skatteøren redusert med 0,45 prosentpoeng til 11,10 %.

Følgende øremerkede tilskudd innlemmes i rammetilskuddet fra 2020:

- Tilskudd til psykologer i de kommunale helse- og omsorgstjenestene.
- Tilskudd til dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens.
- Tilskudd til etablering og tilpasning av bolig.
- Tilskudd til tidlig innsats/lærernorm.
- Tilskudd til samordning av lokale rus- og kriminalforebyggende tiltak.
- Tilskudd til leirskoleopplæring.
- Tilskudd til habilitering og rehabilitering.
- 60% av tilskudd til gang- og sykkelveier.

Andre saker

- Varslet innlemming av øremerket tilskudd til klinisk veterinærvakt foreslås ikke gjennomført og tilskuddet videreføres som før.
- Skatteoppkrevingen foreslås overført fra kommunene til Skatteetaten fra 1. juni 2020. Rammetilskuddet reduseres tilsvarende.
- Det foreslås innført en nasjonal ordning med inntektsgradert foreldrebetaling i SFO.
- Det legges opp til endring av distriktsindeksen i inntektssystemet (rammetilskuddet).
- Det øremerkede tilskudd til frivilligsentraler innlemmes i inntektssystemet fom. 2021.
- Høyeste lovlige skattesats for eiendomsskatt settes ned fra 7 promille til 4 promille. Kompensasjonsordningen for bortfall av eiendomsskatt på produksjonsutstyr mv. trappes opp etter som e.skatten reduseres.

5.4 Handlingsrom

Budsjettarbeidet starter med at en sammenstiller anslaget på utviklingen i kommunens utgifter og inntekter. Derved får vi et anslag på kommunenes handlingsrom i perioden 2020 - 2023. **Dvs. at en da befinner seg på det nivå der budsjettarbeidet for kommende år starter.**

Mer konkret består denne oppgaven i at en:

- ✓ konsekvens- og basisjusterer 2019-budsjettet, og
- ✓ tar hensyn til beregnede inntekter 2020 – 2023, og legger inn
- ✓ kapitalkostnader av løpende og nye lån (inkl. igangsatte og vedtatte prosjekt).

Ved å gjennomføre denne øvelsen får en synliggjort **grunnlaget for budsjettarbeidet** (se siste linje i tabellen nedenfor). Dvs. at en ved å viderefører dagens drift på dagens nivå, uten aktivitetsøkninger eller -reduksjoner, eller nye investeringer, får fram hvilket **handlingsrom** (positivt eller negativt) en har når budsjettarbeidet starter. Dvs. at bortsett fra økte kapital- og driftskostnader som følge av nye investeringer og vedtak/føringer så er det ikke lagt opp til aktivitetsøkninger eller -reduksjoner i tabellen nedenfor som viser kommunens handlingsrom.

Tabell 7 Økonomisk handlingsrom i planperioden – starter med underdekning

Tekst/år	B 2019	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	266 283	265 423	265 423	265 423	265 423
Konsekvensjustering lønn/sosiale utgifter ¹	-	-596	-596	-596	-596
Øvrige konsekvensjusteringer ²	-	11 447	9 818	10 451	10 729
Netto finansutgifter ³	23 400	23 400	28 900	31 000	31 000
Sum felles finanser ⁴	2 024	5 627	2 135	-210	-810
Sum utgifter - konsekvensjustert basisbud. 2020	291 707	305 301	305 680	306 068	305 746
Sum frie inntekter (skatt og rammetilskudd) ⁵	-255 166	-272 847	-269 859	-271 133	-272 422
Skatt på eiendom bto. ⁶	-24 486	-21 550	-18 630	-15 700	-12 770
Andre generelle statstilskudd	-3 860	-1 100	-1 000	-900	-800
Bruk/avsetning av disposisjonsfond ⁷	-8 195	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Sum inntekter - konsekvensjustert basisbud. 2020	-291 707	-301 497	-295 489	-293 733	-291 992
Sum underdekning	0	3 804	10 191	12 335	13 754

Beregningen viser at **inntektene** øker med nesten 10 mill kroner fra 2019 til 2020, mens løpende **utgifter** (uten aktivitetsendringer) øker enda mer, hele 13,6 mill kroner. Dvs. at budsjettarbeidet høsten 2019 **startet med en underdekning** på nesten 4 mill kroner, stigende til nesten 14 mill kroner i 2023. Foranstående tabell synliggjør kommunens utfordringer ved oppstarten av budsjettarbeidet høsten 2019. Tabellen viser hvor mye driftsnivået må ned i kroner. Nye inntekter vil kunne bedre situasjonen.

Som en ser er det **to hovedårsaker** til utfordringene; finansieringsutgiftene (renter og avdrag) øker brutto med 7,6 mill kroner i perioden 2020 til 2023, mens inntektene reduseres med 9,5 mill kroner. Som om dette ikke er utfordringer nok – etter 2023 blir siste rest av inndelingstilskuddet trukket inn. Da mister kommunen ytterligere 10 mill kroner i inntekter, og gapet som må dekkes inn øker ytterligere. Selv om det virker fjernt, så er det faktisk ikke så mange årene siden budsjettarbeidet på høsten startet med positive handlingsrom.

¹ Henger sammen med stillingsreduksjoner, jfr. oversikt bak i budsjetttheftet.

² Ca 4 mill henger sammen med nedtrapping av statstilskudd til mindreårige (flyktninger). Det vises ellers til fullstendig oversikt tatt inn i tabellene som viser rådmannens budsjettforslag pr tjenesteenhet.

³ Gjennomføring av vedtatte investeringsprosjekt (tom. budsjett 2019) viser at bto. kapitalkostnader øker med 7,6 mill kroner.

⁴ Viser kapitalkostnader dekt over selvkost, eiendomsskatten til Hitra og Hemne samt avsetning lønnsnett.

⁵ Inkl. kompensasjon for bortfall av eiendomsskatt.

⁶ Dagens nivå uten innføring av ny eiendomsskatt.

⁷ Gjelder ekstra bevilgning til vedlikehold bygg og vei, samt næring.

5.5 Inntektsgrunnlaget

5.5.1 Kommunesektorens samlede inntekter

Inntektene til kommunesektoren er satt sammen av frie og bundne inntekter. De bundne inntektene består hovedsaklig av øremerkede tilskudd, gebyr og egenbetaling, som er knyttet til spesifikke kommunale tjenester. De frie inntektene består av et rammetilskudd og skatteinntekter.

Kommunesektoren har som nevnt flere inntektskilder; skatteinntekter fra inntekt og formue, statlig overføringer (rammetilskudd, øremerkede tilskudd, mv.) gebyrinntekter, renteinntekter og eiendomsskatt. Store deler av kommunesektorens samlede inntekter bestemmes av skatteinntekter og rammetilskudd. Dette begrenser kommunenes muligheter til å påvirke inntektsgrunnlaget.

Mulighetene knytter seg i første rekke til:

- eiendomsskatten
- utbytte
- brukerbetalinger (begrenset mulighet - jfr. selvkostområdene)

Kommunen har større handlingsrom på utgiftssiden enn på inntektssiden. Kommunen kan, så lenge vi overholder lover og forskrifter, selv prioritere hvordan ressursene skal brukes. Mens Aure kommune for noen år siden hadde et positivt handlingsrom da budsjettarbeidet startet, er situasjonen de siste årene at budsjettarbeidet har startet med negativt handlingsrom. Dette er en situasjon som vil eskalere framover, og utfordringen er å få gjort noe med dette for å gjenvinne den økonomiske balansen.

Tabellen under viser anslag på utviklingen i frie disponible inntekter i perioden 2019-2023:

Tabell 8 Utvikling i frie disponible inntekter.

	Rev B 2019	B 2020	ØP 2021	ØP 2022	ØP 2023
Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)	257 928	267 106	261 347	259 749	258 169
Nto eiendomsskatt ⁸	18 391	17 514	20 371	19 507	18 070
Kompensasjon bortfall eiendomsskatt	2 867	5 741	8 612	11 483	14 353
Rentekompensasjonsordninger	1 000	1 100	1 000	900	800
Sum	280 185	291 461	291 330	291 639	291 392

Beregningene viser en betydelig og vekst i kommunenes inntekter fra 2019 til 2020, hele 11 mill kroner, eller 4%. Dvs. godt over landsgjennomsnittet og for første gang på lenge over anslaget på lønns- og prisstigning for kommende år (3,1%). Med andre ord en realvekst på 0,9%, eller 2,5 mill kroner. Hovedårsaken til denne veksten er en overraskende økning i utjevningstilskuddet på 8 mill kroner, se omtale nedenfor i avsnittet **Frie inntekter**. Dette letter litt på trykket i budsjettarbeidet. Og det trengs når utfordringene videre står i kø med økte drifts- og kapitalutgifter som følge av store investering, konsekvensjusteringer som viser økte driftskostnader, og fallende inntekter/tilskudd.

5.5.2 Frie inntekter

Kommunenes frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd, og inntektssystemet fordeler disse inntektene til kommuner og fylkeskommuner. Innenfor kommunesektorens frie inntekter legges det opp til at skatteinntektene (inkl eiendomsskatt) skal utgjøre omtrent 40% av samlede inntekter. Frie inntekter er midler kommunene kan disponere uten andre føringer fra staten enn lover og regler.

I Statsbudsjettet for 2020 er veksten i frie inntekter fra 2019 til 2020, ut fra anslag på regnskap for 2019, nominelt på 2,2%. Realveksten i frie inntekter i Statsbudsjettet er imidlertid langt lavere enn det som har vært vanlig de siste 10 årene. Som vist i tabell 9 nedenfor anslås veksten for Aure kommune sin del å bli ca 3,3% (9,4 mill kroner). Dette er første gang på mange år at inntektsveksten i

⁸ Rådmannens forslag om innføring av eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer fra 2021 er lagt inn her.

frie inntekter er nok til å dekke forventet lønns- og prisstigning (deflator), som er anslått til 3,1%. Hovedårsaken til at Aure kommune kommer så godt ut denne gang er at svært sammensatte kriterieverdier, og vektingen av indikatorene, i utgiftsutjevningen i inntektssystemet har slått svært gunstig ut og gitt oss en inntektsøkning på hele 6 mill kroner (se nedenfor).

Det overordnede formålet med inntektssystemet er å jevne ut kommunene sine forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine. Gjennom *utgiftsutjevningen* i inntektssystemet tas det derfor hensyn til at behovet for kommunale tjenester varierer fra kommune til kommune, og er grunnlagt med at demografiske, geografiske og sosiale forhold gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene selv i liten grad kan påvirke. Kommunenes utgiftsbehov til ulike tjenester beregnes med utgangspunkt i en kostnadsnøkkel, som gir en **indeks** for beregnet utgiftsbehov. Aure kommune har i 2019 en indeks på 1,1622. Dvs at vi har et beregnet samlet utgiftsbehov som er 16,22% høyere enn landsgjennomsnittet, eller sagt på en annen måte; er vel 16% "dyrere" å drifte enn en gjennomsnittskommune. Dette blir da delvis utjevnet gjennom rammetilskuddet.

For 2020 slår denne indeksen "positivt" ut for Aure, da den har blitt satt opp til 1,1857. Dette betyr at utjevningstilskuddet øker med hele 6 mill kroner, fra ca 32 mill kroner i 2019 til 38 mill kroner i 2020. Siden dette er en ordning som skal kompensere for et høyere utgiftsbehov enn gjennomsnittskommunen, er det vel å regne med at kommunenes driftsutgifter også øker tilsvarende.... Gjennomsnittlig utgiftsbehov for en innbygger er på landsbasis beregnet til kroner 54 839.

5.5.3 Skatteinntekter

Skatteinntektene, inkl. skatteutjevning, er den størrelsen det knyttes størst usikkerhet til i veksten av frie inntekter. Samla skatteinnngang for kommunene i 2019 og 2020 er anslått av Finansdepartementet i Statsbudsjettet for 2020. I kommuneproposisjonen legges det opp til at skatteinntektene (inkl. eiendomsskatt) skal utgjøre omlag 40% av kommunenes samlede inntekter. For å nå denne målsettingen er skatteøren redusert med 0,45 prosentpoeng til 11,1% for 2020. Skatteinntektene, og skatteutjevningen, i tabellen nedenfor bygger på KS sine beregningsmodeller.

Ved fordeling av rammetilskuddet tas det også hensyn til at det er store forskjeller i skatteinntekt mellom kommunene gjennom ordningen med *skatteutjevning*. Aure kommunes egne skatteinntekter har ligget på rundt 80 - 83 % av landsgjennomsnittet. Som minsteinntektskommune heves skatteinngangen til ca 94 % av landsgjennomsnittet gjennom ordningen med skatteutjevning (se tabell 9, Netto skatteutjevning). Dette fungerer da slik at når egne skatteinntekter øker, reduseres skatteutjevningen slik at summen justeres til ca 94% av landsgjennomsnittet.

5.5.4 Rammetilskudd

Rammetilskuddet består av flere ulike tilskudd, jfr. nedenstående tabell. *Innbyggertilskuddet* fordeles i utgangspunktet med et likt beløp pr innbygger mellom kommunene. Det foretas imidlertid en *utgiftsutjevning*, dvs en omfordeling mellom kommuner som er såkalt lettdrevne til tungdrevne kommuner (se foran under "Frie inntekter").

Innbyggertilskudd og utgiftsutjevning beregnes på grunnlag av folketallet pr 01.07.2019, mens skatteutjevningen beregnes ut fra folketallet pr 01.01.2020. Anslag på rammetilskudd er hentet fra forslaget til statsbudsjett for 2020 mens skatteanslaget er fra KS sin prognosemodell. En folketallsnedgang på 10 i første halvår 2019 fører således til redusert rammetilskudd.

Tabell 9 Rammetilskudd og skatt (frie inntekter) 2020- 2023

1000 kr	2019 KS-				
Faste 2020-priser fom 2020	prognose	B 2020	ØP 2021	ØP 2022	ØP 2023
Innbyggertilskudd (likt beløp pr innb)	88 535	88 871	88 733	88 695	88 656
Utgiftsutjevning ⁹	31 985	38 010	37 984	37 977	37 970
Overgangsordninger/INGAR ¹⁰	-191	-191	-159	3 473	7 123
Saker med særskilt fordeling (helsestasj/frivilligsentr. lærert.) ¹¹	960	1 605	1 178	1 178	1 178
Distriktstilskudd Sør-Norge	5 248	5 366	5 350	5 350	5 350
Inndelingstilskudd ¹²	25 142	25 921	20 737	15 553	10 368
Ordinært skjønn. ¹³	100	100	100	100	100
Endringer saldert budsjett 2019	-116				
Sum rammetilsk. uten inntektsutjevning	151 663	159 682	153 923	152 325	150 745
+ Netto skatteutjevning ¹⁴	12 326	12 518	12 518	12 518	12 518
Sum rammetilskudd	163 989	172 200	166 441	164 843	163 263
+ Skatt på formue og inntekt	93 939	94 906	94 906	94 906	94 906
Sum rammetilskudd og skatt	257 928	267 106	261 347	259 749	258 169
+ Komp. for endring i eiendomsskatteloven	2 867	5 741	8 612	11 483	14 353
+ Eiendomsskatt verker og bruk (brutto) ¹⁵	24 500	21 850	22 930	20 000	18 070
Sum rammetilskudd, skatt, og eiendomsskatt (frie inntekter)	285 295	294 697	292 889	291 232	290 592
Egne skatteinntekter kroner pr innb.	26 218	26 787	26 787	26 787	26 787
Kostnadsindeks (utgiftsutjevningen)	1,1622	1,1857	1,1857	1,1857	1,1857

Foranstående tabell viser utviklingen i kommunens frie inntekter i økonomiplanperioden. Beregningene bygger på dagens regler for utregning av rammetilskudd (herunder bortfall av inndelingstilskuddet), anslag på skatteinntekter, brutto eiendomsskatt (inkl. e.skatt på boliger og fritidseiendommer fra 2021) og kompensasjon for eiendomsskatt. Dette er i faste 2020-priser.

⁹ Kommuner som er dyrere å drifte enn gjennomsnitt pga blant annet alderssammensetning, strukturelle og sosiale forhold, får dette kompensert gjennom utgiftsutjevningen i inntektssystemet. Som vist i nederste linje i tabellen (kostnadsindeks) er Aure kommune i 2020 beregnet å være 18,57% dyrere å drifte enn gjennomsnittskommunen, noe som utløser et tilskudd på 38 mill kroner i 2020. Tilsvarende tall for 2019 var 16,22% dyrere og 30,4 mill kroner. Dvs at kriteriedataene kompenserer for at Aure har blitt ytterligere 2,3% dyrere å drifte.

¹⁰ Overgangsordningen INGAR er det vanskelig å gi gode anslag på fremover i tid. En har imidlertid valgt å legge inn de foreløpige beregninger KS har gjort som en indikasjon, basert på den begrensede informasjonen en har i dag. Det presiseres at tidligere historikk viser at disse anslagene ikke er treffsikre. For kommuner med svak utvikling i rammetilskuddet kan det imidlertid gi en indikasjon på at dette i en overgangsperiode kompenseres gjennom INGAR. Det pekes spesielt på anslaget for 2022 og 2023, og **forbeholdet om at dette ikke er treffsikkert anslag**. Det er nok hovedsaklig bortfallet av inndelingstilskuddet som fører til at ordningen med INGAR bremser/fordeler den negative effekten dette har på rammetilskuddet for Aure kommune.

¹¹ Helsestasjon kr 539.000, frivilligsentral kr 427.000, økt lærertetthet kr 639.000. Tilskudd frivillighetssentral legges inn i rammetilskuddet fom 2021.

¹² Inndelingstilskuddet går ned 5,2 mill kroner pr år fom 2021.

¹³ Skjønnstilskudd, som fordeles årlig av fylkesmannen, ble satt ned fra kr 790.000 i 2018 til kr 100.000 i 2019 og samme beløp i 2020. Det foreslås ført opp samme beløp videre i perioden.

¹⁴ Aure kommunes egne skatteinntekter har ligget på rundt 80 - 83 % av landsgjennomsnittet. Som minsteinntektskommune heves skatteinntekten til ca 94 % av landsgjennomsnittet gjennom ordningen med skatteutjevning. Dette fungerer da slik at når egne skatteinntekter øker, reduseres skatteutjevningen slik at summen egen skatt og skatteutjevning justeres til ca 94% av landsgjennomsnittet.

¹⁵ Dette er brutto eiendomsskatt, inkl. ny e.skatt på boliger og fritidseiendommer fra 2021. Se kap. 5.5.7. I hht. avtalen med Hemne og Hitra skal de ha en del av eiendomsskatten fra Tjeldbergodden, se oppsett over fordelingen i tabell 12 lengre bak i budsjetteftet.

Hovedårsaken til den gledelig økningen fra 2019 til 2020 er som nevnt endringene i beregningsgrunnlaget for utgiftsutjevningen.

En gjennomgang av dagens inntektssystem for kommunene, herunder revisjon av de sosiale kriteriene, er satt på den politiske dagsorden. Hvordan det vil slå ut får vi se når forslaget foreligger.

5.5.5 Rentekompensasjonsordninger

Kommunene får dekket deler av sine rentekostnader knyttet til investeringer i ulike formålsbygg. Dette gjelder skolebygg, omsorgsboliger, sykehjem og kirker. Tilskuddet til ordningene for omsorgsboliger og sykehjem kompenserer også for kommunens avdragsutgifter. Neste tabell viser rådmannens anslag på rentekompensasjonsinntektene i perioden.

Tabell 10 Rentekompensasjonsordningen

Rentekompensasjon - statstilskudd	R 2017	R 2018	B 2019	B 2020	ØP 2021	ØP 2022	ØP 2023
Sum	-1 566	-1 341	-1 000	-1 100	-1 000	-900	-800

Refusjonsordning ressurskrevende brukere

Kommunen mottar tilskudd for personer under 67 år som mottar omfattende tjenester innen helse, sosial og pleie og omsorg fra kommunen. Dette kan bl.a. gjelde psykisk utviklingshemmede, fysisk funksjonshemmede, rusmiddelbrukere, personer med psykiske lidelser, og personer med omfattende pleiebehov.

Formålet med toppfinansieringsordningen er å sikre tjenestemottakere som krever stor ressursinnsats fra det kommunale tjenesteapparatet får et best mulig tilbud uavhengig av kommunenes økonomiske situasjon. På bakgrunn av den sterke utgiftsveksten som har vært innen dette området de siste årene foreslår regjeringen også for neste år en innstramming i ordningen. Dette gjøres ved innslagspunktet i 2020 økes ut over lønnsvekst med kr 41.000 – **til kr 1.361.000**, som derved blir kommunens egenandel.

Ordningen innebærer at kommunen får dekket 80 % av de påløpte lønnsutgiftene ut over innslagspunktet. Siden kommunene fører regnskap etter andre prinsipper enn staten, vil endringer i statens tilskudd i statsbudsjettet for 2020 få virkning på kommuneøkonomien allerede i 2019. Kommunene skal inntektsføre midlene det året utgiftene oppstår, altså 2019. Videre vil kommunene på vanlig måte få etterskuddsvis refusjon fra staten i 2020. For Aure er tilskuddet for 2019 beregnet til 0,2 mill. kroner, mens det for 2020 er beregnet til 0,6 mill. kroner. Samme beløp føres opp i hele økonomiplanperioden.

5.5.6 Flyktningetjenesten

Behovet for bosetting av flyktninger har gått ned og regjeringen har derfor kuttet i bevilgningene til asylfeltet. Videre kuttes det i antall kvoteflyktninger. IMDI har varslet om at det for kommende år er lagt opp til at bosetting av nyankomne flyktninger skal skje i større kommuner og byer. På denne bakgrunn budsjetteres det uten mottak av nye flyktninger de kommende år.

Nedenstående tabell viser samlet oversikt over kommunens driftsutgifter til integrering, voksenopplæring og enslige mindreårige. Tilsvarende gjelder statstilskuddet. Driftsansvaret for flyktningetjenesten er delt mellom tjenesteenhet skole og integrering, og tjenesteenhet helse og familie.

Tabell 11 Flyktningeinntekter og -utgifter (Integrering/voksenopplæring/enslige mindreårige)

	R 2015	R 2016	R 2017	R 2018	B 2019	Forslag ØP			
						B 2020	2021	2022	2023
Sum driftsutgifter	13 046	19 301	21 686	19 242	15 338	6 919	2 846	2 163	2 163
Samlet statstilskudd	-15 967	-25 131	-30 252	-24 607	-14 824	-6 463	-3 134	-2 086	-2 086
Netto driftsutgifter/-inntekter	-2 921	-5 830	-8 566	-5 365	514	456	-288	77	77

Som en ser er det betydelige tilskudd kommunen har mottatt i forbindelse med flyktningemottak de senere år. Siden det ikke er regnet med mottak av nye flyktninger i årene framover ser en at tilskuddene reduseres tilsvarende, fra vel 30 mill. kroner i 2017 til vel 2 mill. kroner i 2022/2023. Det samme gjelder driftsutgiftene.

Flyktningeområdet er for øvrig vanskelig å anslå, både når det gjelder reelt antall til enhver tid, og fordi det hvert år har vært familiejenforeninger og flyktninger som krever utvidet introstønning, jfr. lovverket. Dette har sammenheng med hvilke flyktninger som kommer (familie/voksne/enslige/-mindreårige) et ukjent antall familiejenforeninger, samt et ukjent antall ekstraanmodninger. Integreringstilskuddsperioden er på 5 år.

Det totale "flyktningeregnskapet" har for Aure kommune gått med "overskudd" i 6/8-millionersklassen en del år. Deler av overskytende har da vært avsatt på driftsfondet til senere bruk. (Var kommet opp i ca. 28 mill. kr ved årsskiftet 2018/2019).

Tabell 11 foran viser at dette fom 2018 er i ferd med å endre seg. Fra å bidra med betydelige "overskudd" en del år, viser anslagene at tjenesten fortsatt vil trenge en viss tilførsel av friske midler. Siden dette "overskuddet" har gått inn i driftsbudsjettet/-regnskapet, betyr det økte utfordringer når en så betydelig inntekstpost faller bort.

5.5.7 Eiendomsskatt

Aure kommune har siden utbyggingen på Tjeldbergodden hatt eiendomsskatt på "verker og bruk". Høyeste lovlig skattesats på 7 promille har vært benyttet. En kort periode var det også innført eiendomsskatt på boliger i Aure sentrum.

I statsbudsjettet for 2018 ble det vedtatt å fjerne adgangen til å skrive ut eiendomsskatt på produksjonsutstyr og produksjonsinstallasjoner, med unntak for vannkraftanlegg, vindkraft og de delene av petroleumsanlegg for olje og gass som omfattes av petroleumsloven. Fritaket innføres gradvis med 1/7 reduksjon i eiendomsskatten årlig fom. 2019 til det er fullt implementert i 2025. Stortinget har vedtatt at kommunene skal få tilnærmet full kompensasjon for bortfall av inntekter, begrenset oppad til 500 mill kroner.

Spørsmålet om innføring av eiendomsskatt på **boliger og fritidseiendommer** har ikke vært oppe siden 2006/2007. I budsjettet for 2007 (k.sak 83/06) ble det vedtatt at det skulle foretas taksering av alle hytter og boliger i Aure med sikte på å innføre generell eiendomsskatt fra og med 01.01.2008. Etter det påfølgende valget høsten 2008 ble imidlertid saken nullstilt og med et resultatet at denne eiendomsskatten ikke ble innført. Med de økonomiske utfordringene som ligger foran oss, tilrår rådmannen i sitt forslag å innføre eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer gjeldende fra og med 2021 (for øvrig som vedtatt i inneværende års ØKPL). Forslaget er foreløpig beregnet ut fra en eiendomsskatt tilsvarende 1 promille av anslått verdi på bolig/hytte, stigende til 1,5 promille i 2022. Dette for å delvis kompensere for bortfall av inntekter i årene framover, for å dekke inn økte kapitalkostnader og sikre tjenesteproduksjonen.

Stortinget har vedtatt vesentlige endringer i eiendomsskatteloven med virkning fom. 2020. Skattesatsen for bolig- og fritidseiendommer kan ikke sette høyere enn 5 promille. I regjerings-erklæringen er det bebudet at skattesatsen skal settes ytterligere ned, til 4 promille fom. 2021. KS har i den forbindelse uttrykt skuffelse over at Regjeringen på denne måten griper inn i det lokale handlingsrommet, og hindrer kommuner fra selv å kunne foreta prioriteringer ut fra lokale ønsker og behov.

Eiendomsskatt fra Tjeldbergodden til fordeling

Eiendomsskatten fra den gass-/petroleumsbaserte industrien på Tjeldbergodden har etter avtale mellom samarbeidskommunene vært delt mellom de tre etter at utgifter til særskilte infrastrukturtiltak i vertskommunen (og i Hemne) først er trukket fra. Dette er kompensasjon for direkte og indirekte merutgifter som følge av etableringen på Tjeldbergodden i hht. avtale mellom kommunene, godkjent av Aure kommunestyre våren 1997 (k.sak 27/97), med senere presiseringer i kommunestyremøte 15.12.2005. Avtalen gjelder fram til 2027.

Det ble i 2017 satt i gang en **retaksering** av eiendomsskatteobjektene som inngår i fordelingen/-avtalen mellom kommunene. Dette førte til at eiendomsskatten ble satt ned med 4,8 mill kroner fra 2017 til 2018. Eiendomsskatten som er med i grunnlaget for fordelingen, og nedtrappingen, går fram av tabellen nedenfor, linje E.

Eiendomsskatten fra Luftgassfabrikken er ikke med i fordelingen (bruker ikke gass fra Haltenpipe). Det samme gjaldt det mobile gasskraftverket, fordi dette ble etablert etter 10-årsfristen. Avtalen om fordeling av eiendomsskatt gjelder i 30 år fra 01.05.97, og for nye anlegg som etableres innen 10 år fra samme dato. Det vises for øvrig til ny intensjonsavtale mellom samarbeids-kommunene, inngått i 2009, når det gjelder framtidig gassrelatert industri på Tjeldbergodden.

Endringene i eiendomsskatteloven får konsekvenser for avtalen mellom Aure, Hemne og Hitra. Avtalen gjelder fordeling av eiendomsskatt fra den gass-/petroleumsbaserte industrien på Tjeldbergodden. Dvs. at når produksjonsutstyr og installasjoner fritas for eiendomsskatt blir det ikke noe eiendomsskatt å fordele etter hvert som den trappes ned. Dette fører til at eiendomsskattens andel til Hemne og Hitra trappes ned og fases ut fem år tidligere enn avtalt.

Tabellene nedenfor viser hva eiendomsskatten f.t. utgjør, hvordan den trappes ned, og hvordan den fordeles (jfr. k.sak 27/97):

Tabell 12 Eiendomsskatt fra Tjeldbergodden - fordeling etter avtalen

Tekst/år	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Aure, særskilte driftsutg. før fordeling ¹⁶	8 040	8 249	8 505	8 768	9 040	9 320	9 609
Fellesandel (føres Aure) ¹⁷	530	530	455	455	455	455	455
Fellesutgifter til fordeling	433	866	-	-	-	-	-
A) Aure, sum særskilte utg. før fordeling	9 003	9 645	8 960	9 223	9 495	9 775	10 064
B) Hemne, særskilte utg. før fordeling	1 162	1 192	1 229	1 267	1 306	493	-
C=A+B Sum særskilte utg. før fordeling	10 165	10 837	10 189	10 490	10 802	10 268	10 064
D=E-C Til fordeling ¹⁸	-13 722	-8 235	-7 319	-4 604	-1 879	0	0
Hitras del (D/3)	-4 574	-2 745	-2 440	-1 535	-626	0	0
Hemnes del (D/3 + B)	-5 736	-3 937	-3 669	-2 802	-1 933	-493	0
Aures del inkl. fellesutgifter (A + D/3)	-13 577	-12 390	-11 399	-10 758	-10 122	-9 775	-7 854
E) Sum e.skatt TBO	-23 887	-19 072	-17 508	-15 094	-12 681	-10 268	-7 854

¹⁶ Godkjente infrastrukturprosjekt (særskilte utgifter før fordeling) er iflg. avtalen mellom Aure, Hemne og Hitra justert fom. 2020 med 3,1 % (deflator). Samme deflatoren er også nyttet for resten av perioden. Fom 2006 er også driftstilskudd til Nordland idrettshall med kr 50.000 pr år godkjent som samarbeidsprosjekt og skal trekkes fra før eiendomsskatten fordeles. Tilskuddet utgiftsføres som tilskudd til kulturformål i Aure kommunes budsjett.

¹⁷ Samarbeidskommunene gir i hht. avtale et årlig tilskudd til Tjeldbergodden Utvikling AS (TBU) på kr 455.000 (justert i 2019), hvorav kr 80.000 gjelder drift av Tjeldbergodden-gruppen. Tilskuddet utbetales av Aure kommune og trekkes fra eiendomsskatten før fordeling til de øvrige kommunene. Tilskuddet utgiftsføres som næringstilskudd.

¹⁸ Etter at kommunenes særskilte utgifter er trukket fra fordeles resten på 3. (Dvs. at den like 1/3-delen som tilfaller hver kommune er identisk med Hitras del i tabellen foran.).

Tabellen viser at 2022 blir siste år at eiendomsskatten fra Tjeldbergodden er høy nok til å dekke de særskilte utgiftene til Aure og Hemne.

Eiendomsskatt fra Hitra

Eiendomsskatteavtalen innebærer at også skatt fra Haltenpipe som Hitra krever inn skal deles. Haltenpipe omfattes ikke av endringen i eiendomsskatteloven. Det er opplyst at det er foretatt omtaksering som har ført til at eiendomsskatten ble redusert. Aures andel etter omtakseringen anslås til kr 300.000.

Eiendomsskatt fra andre skatteobjekt - samlet netto eiendomsskatt

I tillegg til eiendomsskatten fra anleggene på Tjeldbergodden har kommunen også eiendomsskatt fra verker og bruk for øvrig. Eiendomsskatten justeres i takt med utbygging av nye skatteobjekt og nye takster, tilpasset endringene i eiendomsskatteloven.

Tabell 13 Sum samlet netto eiendomsskatt og kompensasjon Aure

(1.000 kr)	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Tjeldbergodden (bto før deling)	23 533	23 887	19 072	17 508	15 094	12 681	10 268	7 854
Næring (tidl verker og bruk)	7 391	7 241	8 188	6 992	6 456	5 949	5 432	4 916
Mobilt gasskraftverk	6 547	6 547	7 238	0	0	0	0	0
Bolig- og fritidseiendommer ¹⁹						4 000	4 000	6 000
Øvrige næringseiendommer					300	300	300	300
Brutto eiendomsskatt	37 219	37 551	34 498	24 500	21 850	22 930	20 000	19 070
- Andel Hemne/Hitra	-10 482	-10 310	-6 682	-6 109	-4 336	-2 559	-493	0
Nto eiendomsskatt Aure ²⁰	26 989	27 365	27 816	18 391	17 514	20 371	19 507	18 070
Komp. endring e.skatteloven				2 867	5 741	8 612	11 483	14 353
Sum nto. e.skatt og komp.	26 989	27 365	27 816	21 258	23 255	28 983	30 990	33 423

Kompensasjon for bortfall av eiendomsskatt føres opp i hht. statsbudsjettet og beregnet av KS i planperioden.

5.5.8 Avgifter og betaling for tjenester

Salgs-/ leieinntekter, gebyrer og refusjoner er den tredje store inntektskilden kommunen har. Dette er inntekter som dekker en del av kommunes produksjonskostnader på det aktuelle området. Når produksjonskostnadene øker kan en forvente at tilhørende inntekter økes tilsvarende.

Kommunestyret vedtar salgs- / leieinntekter og gebyrer som egen sak i forkant av behandlingen av budsjettet.

Prisen på mange kommunale tjenester beregnes etter prinsippet om **selvkost**. Det betyr at kommunen ikke kan kreve mer i betaling enn det koster kommunen å tilby tjenesten. Dette gjelder tjenester som vann- og avløp, renovasjon, slam, feietjenester (VARF-tjenester), plan- og byggesaksbehandling, kart og delingsforretning. For renovasjon er det et lovkrav om at selvkost skal danne grunnlag for innbyggernes gebyrer. For de andre tjenestene er det ikke lovpålagt med full kostnadsdekning, men selvkost er gitt som øverste ramme for gebyrinntektene.

Selvkostprinsippet som finansieringsmetode betyr at en selvkostkalkyle ligger til grunn for hva en tjeneste kan prises med. Det finnes egne retningslinjer for å beregne selvkost for kommunale betalingstjenester. Det innebærer blant annet at kommunen må etterkalkulere de reelle kostnadene innenfor de aktuelle tjenestemålingene, for å føre kontroll med at gebyrinntektene ikke overstiger kommunenes selvkost.

¹⁹ Det legges opp til at eiendomsskatt på bolig- og fritidseiendommer innføres fom. 2021 med 1 promille, justert opp til 1,25 promille i 2023.

²⁰ Her ligger også fellesutgiftene tilskudd TBU på kr 455.000 som føres av Aure.

Selvkostprinsippet praktiseres over en tre- til femårsperiode. Det innebærer at et eventuelt overskudd innenfor en tjeneste fremføres til et senere år ved å avsette til selvkostfond. På den annen side må selvkostfondene brukes innen samme tidsramme. Investeringer i anleggsmidler kan ikke finansieres av selvkostfond.

Aure kommune praktiserer 100 % selvkost innen VARF-tjenestene. Når det gjelder plan- og byggesaksbehandling, kart og delingsforretning er forholdet at i plan- og byggesak dekkes omtrent 60 %, mens dekningsgraden innen kart og oppmåling ligger på ca. 50 %.

For andre tjenester vil det generelt være naturlig at satsene økes i samsvar med økningen i prisveksten. Dvs. at betalingssatsene for de fleste tjenester justeres for forventet prisstigning (deflatoren på 3,1 % legges til grunn).

For å kunne ha et oppdatert redskap for beregning av selvkost og tilhørende gebyrsatser for de ulike områdene, har Aure kommune med virkning fra budsjett 2016, inngått avtale med firma EnviDan Momentum AS. Dette firmaet leverer en regnemodell som i sin helhet kan benyttes som dokumentasjon på kommunens beregninger i forhold til selvkost.

Parallelt med budsjettforslaget legges det fram egen sak med forslag til justering av avgifter og betalingssatser. Forslaget bygger på følgende beregninger/forutsetninger (avgiftsbalansen):

Tabell 13 Avgiftsbalanse vann, avløp, avfallsbehandling, slam og feiing.

Tekst	Vann	Avløp	Renovasjon ²¹	Slam 21	Feiing	Sum 2020
Direkte driftskostnader	8 154	1 965	-	-	1 000	11 119
Indirekte driftskostnader	509	285	-	-	180	974
Kalkulatoriske kapitalkostnader	3 900	750	-	-	20	4 670
Sum kostnader (gebyrgrunnlag)	12 563	3 000	-	-	1 200	16 763
Gebyrinntekter	-12 048	-3 000	-	-	-1 200	-16 248
Driftsresultat (avsetning/bruk av fond)	515	-	-	-	-	515
Kostnadsdekning i %	95,9	100,0	-	-	100,0	

For avløp og feiing balanseres utgiftene med gebyrinntektene, mens vann er kalkulert å fortsatt gi et underskudd. Økte driftskostnader og betydelige investeringer de seneste årene har medført at vannområdet har hatt underskudd i de siste driftsår, på tross av betydelig økning av gebyrene. Selv om gebyret også økes i 2020, vil det fortsatt være et underskudd i 2020. Fra 2021 skal området imidlertid oppnå overskudd og dermed tilbakeføring av midler til kommunekassen. Økte gebyrer innen særlig vannområdet vil nok på sikt føre til at Aure kommune rykker nedover på listen over de kommuner som har de laveste kommunale avgiftene. Selvkostområdene Renovasjon og slam overføres til det interkommunale selskapet Re-Midt fra og med 2020.

5.5.9 Kalkulatoriske renter og avskrivninger

Kommunens tjenester innen vann, avløp, renovasjon, slam og feiing drives etter selvkostprinsippet – dvs at alle utgiftene dekkes av brukerne gjennom avgiftssystemet. Dette gjelder også kapitalkostnadene, og blir i den forbindelse benevnt *kalkulatoriske renter og avskrivninger*.

På ansvarsområde 9 i tallbudsjettet (finans) føres de kalkulatoriske kapitalkostnader som inntekt (interne rente-inntekter). Motpostene (utgift – samme beløp) finnes på budsjettet til enhet FDV Kommunalteknikk, og gjelder selvkosttjenestene under VARS-området (vann, avløp, renovasjon, slam). Derved synliggjøres hvor stor andel av kapitalkostnadene (renter og avdrag/avskrivninger) som

²¹ Renovasjon og slam overtas av det interkommunale selskapet Re-Midt fra 2020

skal belastes de enkelte tjenestene, og som er med å danne grunnlaget for beregning av betalingssatsene for disse tjenestene.

Grunnlaget for beregning av de kalkulatoriske kapitalkostnadene for 2020 og resten av perioden framskaffes i forbindelse med utregningen av avgiftssatsene for neste år. Kalkylene er beregnet i hht. retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.

Tabell 15 Grunnlag beregning selvkost – kalkulerte kapitalkostnader

Kalkulatoriske kapitalkostnader					Alle tall i 1000 kr.		
2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
-2 678	-3 105	-3 648	-3 648	-4 670	-6 390	-6 970	-6 830

Nye prosjekt er lagt inn i beregningsgrunnlaget i hht. foreslåtte investeringsprosjekter (se kap 6.3 og Hovedoversikten i kap. 8.3). Grunnet store investeringer som kommer på vannforsyning og avløpsanlegg vil vann- og avløps-avgiftene øke vesentlig ut over forventet prisstigning for å ivareta selvkost på området. Det vises til egen sak for fastsetting av avgifts- og betalingssatser for 2020.

5.5.10 Egenkapital - fond

Ved utgangen av 2019 vil det stå vel 65 mill. kroner på kommunens forskjellige fond, hvorav 38 mill. kr på disposisjonsfondene. Av dette er 10,3 mill. kr tenkt nytt til næringsformål (avhengig av hvor mye som faktisk brukes i 2019). Å kunne disponere en «buffer» i denne størrelsesorden er meget positivt, og gjør oss i stand til å kunne øke egenfinansieringsgraden av investeringer, samt møte svingninger i inntekts- og utgiftsforutsetningene på en bedre måte. Samtidig er det viktig å tenke på dette som «engangspenger» som ikke kan brukes til varige driftstiltak. I k.sak 23/18 vedtok kommunestyret å forskuttere andre byggetrinn for utbedring av Fv 680 gjennom Kjørsvikbugen med 17,3 mill. kr. Dette ble tatt fra disposisjonsfondet. Når vi får igjen disse midlene, vil vi kunne styrke disposisjonsfondet ytterligere.

I en tid der renteavkastning i bank har vært lavere enn inflasjonen, vil det for øvrig være en utfordring å plassere og/eller benytte den ledige kapitalen slik at verdien ikke forringes. Å betale ned på lån, og/eller finansiere deler av investeringsprosjekt med egenkapital, er et alternativ økonomer tilrår.

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi anbefaler at kommunene over tid bør drive med et årlig netto driftsresultat (overskudd) på ca 1,75 %. Slike overskudd plasseres vanligvis i fond.

Kommunens disposisjonsfond er frie midler som kan benyttes til formål innen både drift og investering. Det er kommunestyret som vedtar bruk av disposisjonsfondet. Bruken av disposisjonsfondet blir helst fastsatt i forbindelse med det årlige budsjettet, men kommunestyret kan også bestemme bruk av disse midlene gjennom året ut over det som er vedtatt i opprinnelig budsjett. Samlet beholdning på disposisjonsfondet er pr. 31.12.2019 beregnet til vel 38 mill. kroner. Vel 28 mill. kroner av disposisjonsfondet gjelder foreløpig «overskudd» av integrerings-/flyktningetilskuddet. Etter hvert som statstilskuddet til flyktninger fases ut må kommunen være forberedt på å dekke fremtidige utgifter knyttet til flyktninger, da f.eks. finansiert over avsatte midler på disposisjonsfondet. I 2018 ble det etablert et disposisjonsfond knyttet til næring med midler gitt som tilskudd fra havbruksfondet. 12,4 mill. kroner ble avsatt her. I budsjettet for 2019 er det lagt inn bruk tilsvarende 2,0 mill. kr. Tilskudd fra Havbruksfondet på 3,6 mill. kr. I 2019 vil bli foreslått å styrke fondet. Samtidig vil det fra rådmannens side bli fremmet en sak som benytter disse midlene til å finansiere kjøp av industriområde på Nordheim (jfr. k.sak 30/17).

Med mange og store investeringsprosjekter framover - hvorav flere MÅ-prosjekt - er det naturlig å øke egenfinansieringsandelen, for slik å redusere låneopptak noe.

I 2019 er det lagt opp til å benytte det ordinære disposisjonsfondet til å finansiere engangstiltak i drift med 6,5 mill. kr. og finansiering av investeringer tilsvarende 4,0 mill. kroner. For årene 2020-2023 er det foreslått å benytte hele 14,7 mill. kroner i engangstiltak drift. Når det gjelder finansiering av investeringer er det foreslått en delfinansiering fra ubundet næringsfond med 10,8 mill. kr. i 2020. Dette er midler som er tenkt hentet fra salg av kommunale boliger. Opprinnelig var dette lagt inn i 2019-budsjettet, men det forventes ikke å kunne få inn vesentlige midler fra salg nå i 2019.

Bundne driftsfond er midler som er øremerket bestemte formål innen den enkelte enhet. Det er den enkelte enhet som vurderer bruk og avsetning av disse midlene til enhver tid. Øremerkede statlige eller fylkeskommunale midler som tilføres kommunen til bestemte formål, eksempelvis knyttet til barnehage, skole eller pleie/omsorg, vil ligge her. Videre vil tilskudd til bestemte prosjekt ligge under disse fondene. En andel av denne porteføljen er knyttet til selvkosttjenestene (VAR). Bruk og avsetning av disse fondene avstemmes mot årsregnskapet for VAR-områdene. Ved utgangen av 2019 vil det stå 23,2 mill. kroner på de bundne driftsfondene. Det er videre lagt opp til å bruke 1,2 millioner kroner av bundne driftsfond i årene 2020-2023, samtidig som det er foreslått å sette av 2,2 millioner kroner. Siden vi gjennom flere år har sett en vekst på de bundne driftsfondene, vil rådmannen foreta en gjennomgang for å undersøke bruken av midlene. Midler som ikke har definert bruk, kan overføres til disposisjonsfondet.

Ubundne investeringsfond er frie midler som skal benyttes til investeringsformål. Det er kommunestyret som vedtar bruken av disse fondene. Det er i 2020 lagt opp til at fondet skal styrkes med 10,8 mill. kr. fra salg av kommunale boliger. Disse midlene er videre tenkt nyttet til egenfinansiering av investeringer i 2020.

Bundne investeringsfond er øremerkede midler som skal benyttes til bestemte/forutsatte investeringsformål. Det er kommunestyret som vedtar bruken av disse fondene. Det er den enkelte enhet som vurderer bruk og avsetning av disse midlene til enhver tid.

Nedenstående tabeller viser hvordan foreslått bruk slår ut på fondsbeholdningen i perioden med utgangspunkt i rådmannens budsjettforslag. Oversikten nedenfor gjelder sum avsetninger og forbruk både til investeringer og drift.

Tabell 16 Fondsbeholdning i planperioden

Tekst	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Disposisjonsfond	38 588	28 425	23 370	19 015	15 510	15 355
Disposisjonsfond - næringsformål	12 374	10 206	8 206	6 206	4 206	2 206
Bundne driftsfond	21 548	23 183	23 420	23 657	23 894	24 131
Ubundne investeringsfond	99	99	99	99	99	99
Bundne investeringsfond	3 551	3 551	3 551	3 551	3 551	3 551
Sum fond	76 160	65 464	58 646	52 528	47 260	45 342

Tabell 17 Forslag bruk og avsetning fond i planperioden

Bevegelser - fond	Vedtatt brukt	Vedtatt avsatt	Vedtatt brukt	Vedtatt avsatt
Tekst	BUD 2019	BUD 2019	ØKPL 2020-23	ØKPL 2020-23
Disposisjonsfond	-10 513	350	-14 700	1 630
Disposisjonsfond - næringsform.	-5 820	3 652	-8 000	-
Bundne driftsfond	-285	1 920	-1 260	2 208
Ubundne investeringsfond	-	-	-10 800	10 800
Bundne investeringsfond	-	-	-	-
Sum fond	-16 618	5 922	-34 760	14 638

Med de forutsetninger forslaget bygger på vil det stå igjen 15,3 mill. kroner på disposisjonsfondet ved utgangen av 2023. I tillegg kommer også den delen av disposisjonsfondet som er koblet opp mot mer spesifikke næringsformål slik at det totalt vil stå 17,5 mill. kroner på disposisjonsfondene. For interesserte kan det nevnes at dette utgjør knappe 5 % av driftsinntektene, noe som forøvrig er samme nivå som Trondheim kommune har lagt til grunn i sine økonomiske handlingsregler.

5.5.11 Finansinntekter

Finansinntekter i denne sammenheng er rente- og kapitalinntekter av kommunens fondsbeholdning og utbytte fra NEAS. Utbytte fra NEAS ble i 2018 på kr. 802.472,-. Selv om det er beheftet med stor usikkerhet har en likevel valgt å inntektsføre utbytte fra NEAS i kommende ØP-periode med 0,8 mill. kr årlig. Under finansinntekter føres også kommunens renteinntekter og netto renter på forvaltningslån, mens avdrag på forvaltningslån skal føres i investeringsbudsjettet. Finansinntektene justeres ned i takt med bruk av kommunens likvider/fond.

5.6 Utgiftsforutsetningene

I dette kapitlet gjøres det rede for de utgiftsforutsetningene som ligger til grunn for rådmannens forslag til budsjett 2020 og handlings- og økonomiplan 2020-2023.

5.6.1 Forutsetninger om arbeidsgiveravgift, pris- og lønnsvekst, samt pensjonspremie

Arbeidsgiveravgift

Avgiftssatsen for arbeidsgiveravgift har fom 2007 vært på 6,4 %.

Pris- og lønnsveksten

Pris- og lønnsveksten (deflatoren) i kommunesektoren er anslått til 3,1 % i 2020. Dvs. at lønnsveksten utgjør ca 3,6 % (60%), og prisveksten ca 1,5 %. Dette vil i tilfelle gi høyere prisvekst enn det vi har hatt siden oljeprisfallet i 2014. Statistisk sentralbyrå ser for seg at lønninger og priser vi fortsett å øke de nærmeste årene.

Rådmannens forslag legger som vanlig opp til at kostnadene knyttet til lønnsoppgjøret kompenseres fullt ut. Årets lønnsoppgjør er ferdig, og kostnadene på tjenestoområdene er fordelt. For Aure kommunes vedkommende beregnes lønn for 2020 ut fra eksakt lønnsnivå pr 31.12.2019 (inkl. overheng), slik det legges inn i konsekvensjustert budsjett. Det betyr at lønnsøkningen for 2020 vil kunne beregnes med virkning fom. 1. mai (8/12-dels virkning).

Den forventede lønnsveksten settes av sentralt under finanskapitlet som en lønnsreservepost (tilleggsbevilgningspost). Posten er ment å dekke selve lønnsøkningen og økte utgifter til arbeidsgiveravgift og pensjon. Videre skal denne posten også dekke det årlige egenkapitaltilskuddet til KLP. I hht. gjeldende økonomireglement fordeler rådmannen avsatt lønnsreguleringspost på tjenestoområdene etter hvert som de ulike oppgjør er kjent.

Dette er en anslagspost da det er vanskelig å forutse virkningene av framtidige lønnsoppgjør. Ved å legge seg på de sentrale føringene har resultatene slått ut begge veier.

Tabell 18 Beregning av lønnsreserveposten for 2020

Tekst	Beløp
Grunnlag lønn	190 000 000
Årsvirkning lokale forhandlinger 2019	-
Sentralt tillegg 2020 - 3,2 % (virkning 8 mnd.)	4 053 000
Pensjonspremie (15,33 %)	621 000
Arbeidsgiveravgift (6,4%)	299 000
Sum - virkning av tariffoppgjøret 2019/2020	4 973 000
Samlet virkning i %	3,20
Egenkapitaltilskudd KLP	1 200 000
Sum lønnsreguleringspost 2020	6 200 000

Pensjonskostnadene

Pensjonsberegningene er kompliserte, og inneholder mange elementer. Vesentlige elementer som påvirker resultatet er årslønnsveksten, beregningsforutsetninger om avkastning, og økningen i folketrygdens grunnbeløp (G), som slår ut på det som kalles reguleringspremien.

Forskjellen mellom beregnet/innbetalt pensjonspremie som legges inn i budsjettet, og årets netto pensjonskostnad (som kan beregnes nøyaktig først når året er omme), kalles premieavvik. Dette premieavviket føres enten i sin helhet i påfølgende regnskapsår eller kan avskrives over 7 år. Positive og negative premieavvik skal håndteres prinsipielt likt. Aure har vedtatt å føre premieavviket i sin helhet det påfølgende regnskapsår. Kommuner som har valgt å skyve framtidige pensjonskostnader framfor seg (amortisering av premieavvik), vil oppleve store utfordringer når pensjonskostnadene skal betales.

Siden regnskapsreglene ble endret for en del år siden har Kommune-Norge annen hvert år fått kunstig forbedrede netto driftsresultater fordi pensjonsregningen kommunene betaler er større enn utgiftene som føres i regnskapet, dvs. **positivt pensjonsavvik**. Regnskapsreglene er imidlertid slik at det positive pensjonsavviket må inndeckes året etter. Dvs **negativt premieavvik** som betyr at kommunene skal regnskapsføre mer enn de faktisk betalte inn i pensjonspremie det året. Etter hvert er det betydelige beløp som slik er i sving.

KLP krever et årlig egenkapitalinnskudd fra kommunene, slik at KLP's risikobærende evne opprettholdes. For 2019 er egenkapitaltilskuddet på 1,16 mill kr, mens det for 2020 er beregnet til 1,2 mill kr. Samme beregning legges til grunn for resten av økonomiplanperioden.

På bakgrunn av pensjonskassenes beregninger legger rådmannen følgende premiesatser (arbeidsgivers andel) til grunn i budsjetteringen:

Folkevalgte (KLP):	15,33 %
Sykepleiere (KLP):	15,33 %
Fellesordningen/øvrigt ansatte:	15,33 %
Lærere (SPK):	13,00 %

Tabell 19 Beregnede pensjonskostnader ²²

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Premieavvik	10 160	-4 736	-820	-2 783	-8 390	-	-	-	-
Nto pensjonskostnader	29 757	19 953	24 151	26 025	28 748	28 899	28 493	28 478	28 501

²² Sum pensjonskostnader i KLP og SPK.

5.6.2 Forutsetninger om prisvekst

Samlet lønns- og prisvekst (deflator) for kommunesektoren er anslått til 3,1 %, dvs. at prisvekst-anslaget er på ca 1,5% lønnsvekst 3,6%. Med unntak av de endringer som er justert i konsekvensjustert budsjett har det ikke vært gitt generell kompensasjon for prisvekst i kommunens budsjetter de siste årene. Dette betyr i realiteten et budsjettkutt for de kostnadsarter dette gjelder i størrelsesorden opp mot 2 millioner kroner hvert år. Dette kommer da i tillegg til de konkrete budsjettkuttene enhetene har gjennomført de senere år. Dvs. at enhetene, som et effektiviseringskrav, må dekke denne kostnadsendringen selv.

5.6.3 Forutsetninger om kapitalutgifter

Aure kommune har de senere år gjennomført flere store utbyggingstiltak. Betydelige inntektsøkninger (tildeles kortsiktige), lavt rentenivå og budsjettkutt, har bidratt til at dette har latt seg gjennomføre. Dette har imidlertid ført til at kommunens lånegjeld er i ferd med å nå rekordhøyder, noe som fører til at kommunen er veldig sårbar og eksponert når rentenivået i landet begynner å stige til mer normale høyder. En del av kapitalutgiftene dekkes imidlertid av gebyrer, husleie og rentekompensasjons-ordning fra staten til bl.a. omsorgsboliger og skoler.

5.6.4 Forutsetninger om rente

Tabellen nedenfor gir en oversikt over hvilken rente rådmannen legger til grunn for beregning av renteutgifter i perioden. Renteprognosen som er lagt til grunn for økonomiplanperioden er basert på Norges Banks referansebane for styringsrenten. I budsjettet legger rådmannen i tillegg på en margin på styringsrenten, basert på historisk utvikling.

Tabell 20 Budsjettert rentenivå - prosent

	2019	2020	2021	2022	2023
Budsjettert gjennomsnittlig rente investeringslån	2,10	2,65	2,65	2,75	3,00

Iflg kommunenes finansreglement skal minst 20 % av kommunenes lånegjeld være fastrentelån. Pr oktober 2019 var 26 % av kommunens lånemasse på fastlånsvilkår. Rådmannen vil forhandle om nye vilkår for fastrente på disse lånene. Innskuddsrenten er knyttet til 3 måneders NIBOR og vil derfor svinge noe. Det er i økonomiplanen tatt utgangspunkt i dagens rentenivå.

Når det gjelder plassering av ledig likviditet forutsetter finansreglementet at den finansielle risiko skal være minimal/lav, og beskriver hvordan plassering skal kunne foretas for å sikre dette. Siden kommunens ledige likviditet f.t. i sin helhet er plassert på bankinnskudd, er budsjettert rente for kommunenes bankinnskudd basert på vilkårene i dagens bankavtale.

5.6.5 Forutsetning om avdrag

Avdragene budsjetteres ut fra gjennomsnittlig avdragstid for kommunens lån på 25 år. For IKT-investeringer regnes det en nedbetalingstid på 5 år. Lånene tas opp som serielån.

5.6.6 Forutsetning om lånegjeld – nye låneopptak

Rådmannen foreslår å ta opp lån knyttet til investeringer for vel 42 mill. kroner i 2019 og hele 154,5 mill. kr. i årene 2020-2023. Samlet låneopptak fra 2019 tom 2023 blir dermed på 296,5 mill. kroner. 61 % av investeringene gjelder ikke-rentable formål og må således dekkes av kommunekassa i sin helhet. Avdrag i perioden er beregnet til ca. 90 mill. kroner. Ser man totalt låneopptak i årene 2019-2023, fratrasket avdrag i perioden, vil lånegjelden øke med totalt 64,6 mill. kroner til 455 mill. kroner ved utgangen av 2023. Det må presiseres at totalt lånebehov i 2019 dekkes ved bruk av ubrukte lånemidler.

For å forsøke å dempe lånebehovet i økonomiplanperioden, har rådmannen i sitt forslag lagt opp til bruk av fond (egenkapital) til finansiering av investeringer. Det foreslås at en i perioden 2020-2023 bruker hele 10,8 mill kroner fra fond til dekning av investeringer. Egenfinansieringen (fond og mva.kompensasjon) vil dermed ligge på knappe 17 % i perioden.

Investeringer i kjøp av grunn til nærings- og boligformål er i prinsippet å regne som en forskottering fram til arealene selges (da tillagt kapital- og event. utbyggingskostnader). Usikkerhet knyttet til hvorvidt det foreligger konkrete planer om etableringer gjør at det ikke budsjetteres med salgsinntekter i økonomiplanperioden. Ved salg av kommunale nærings- og boligareal skal salgssummen brukes til nedbetaling av lån opptatt til erverv og event. opparbeidelse og framføring av kommunaltekniske anlegg.

Kommunene har i hht EØS-avtaler ikke anledning til å «subsidiere» tomtepris – eller tilrettelegging av infrastruktur - ved salg av tomter til nærings- og boligformål.

Ved å øke lånegjelden som vist i kap. 6.3 vil netto kapitalkostnader øke med vel 3,1 mill. kr fra 2019 til 2023.

5.7 Økonomiske måltall - handlingsregler og målsettinger

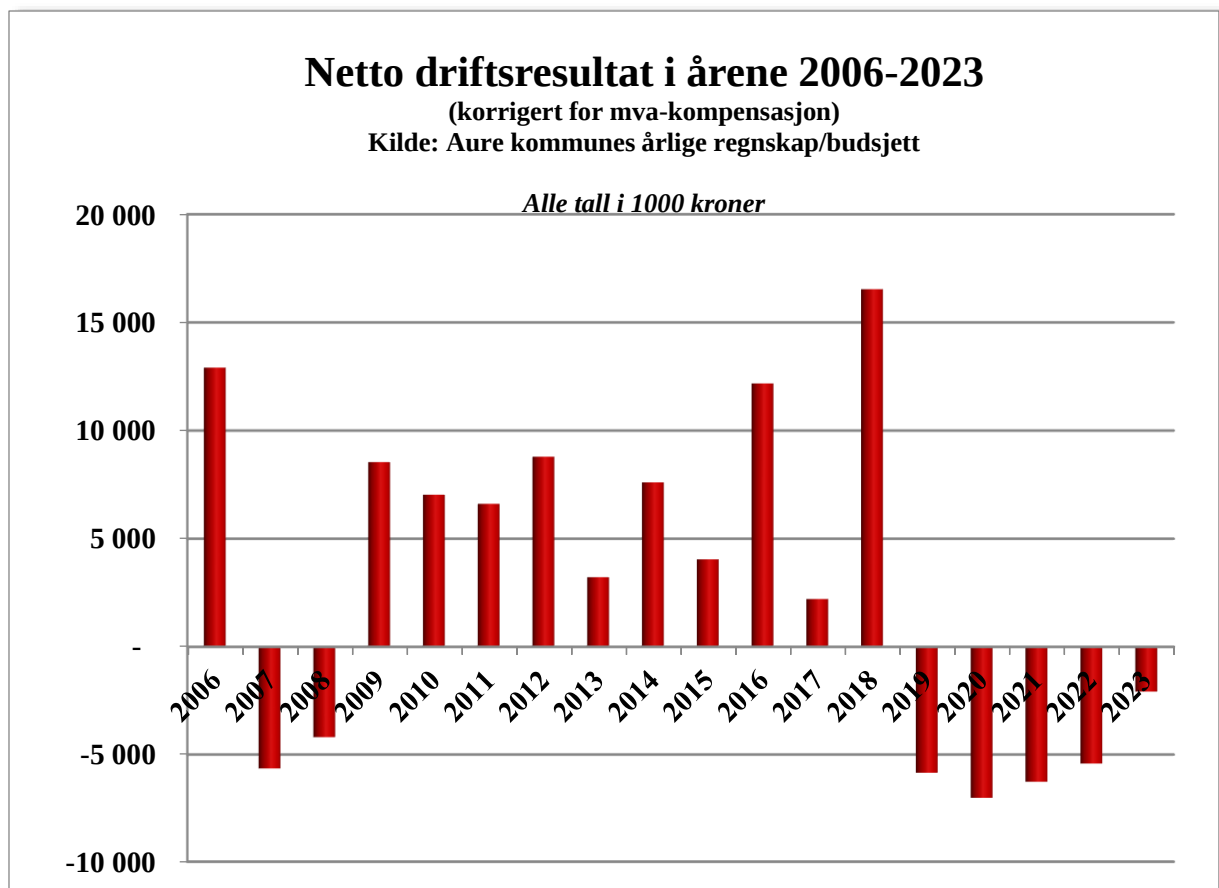
Det er kommunes ansvar å sørge for en helhetlig og langsiktig økonomiforvaltning. Den nye kommuneloven sier at «kommuner skal forvalte sin økonomi slik at den økonomiske handleevnen blir ivarettatt over tid». For å oppnå dette fastsetter den nye loven i § 14-2 at kommunestyret skal vedta finansielle måltall for utviklingen av kommunenes økonomi. Det er opp til kommunen selv å vedta hvilke måltall den skal ha og hvilket nivå måltallene skal være på. Handlingsreglene og målsettingen skal bidra til å sikre sunn kommuneøkonomi og trygge det finansielle grunnlaget for tjenestene kommunen har ansvar for å levere til innbyggerne, jfr kap 1.1. Rådmannen foreslår at disse viktige måltallene blir vedtatt som en del av behandlingen av økonomi- og handlingsplanen.

Netto driftsresultat

Netto driftsresultat er en av de viktigste indikatorene for økonomisk balanse. Netto driftsresultat viser overskuddet på årets drift fratrukket kapitalutgifter. For å sikre langsiktig stabilitet i økonomien må kommunenes verdier opprettholdes over tid. Dette krever at netto driftsresultat er større enn null. Bare slik er det midler igjen for å opprettholde og utvide kommunens bygningsmasse og finansielle formue slik at det bidrar til like gode tjenester for kommende generasjoner, som det gjør for oss i dag. Dersom netto driftsresultatet er null vil det ikke være midler igjen for å opprettholde kommunenes realverdier og finansformue.

Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU) anbefaler at netto driftsresultat for alle kommuner bør være 1,75%. Hva resultatet bør være for den enkelte kommune kan avvike fra dette, avhengig av størrelsen på kommunenes formue, gjeld og avdrag.

Ut fra at Aure kommune har hatt flere år med god økonomisk uttelling i form av økning i rammetilskuddet, utsatt nedbetaling av inndelingstilskuddet, god skatteinntang, «overskudd» i forhold til flyktninger og enslige mindreårige og økning i eiendomsskatteinntektene, har dette resultert i positivt netto driftsresultat. Helt fra 2009 og fram til 2018 har vi at netto driftsresultat mellom 0,6 % og 4,2 %. Figuren nedenfor viser utviklingen i årene 2006-2019, pluss anslag for ØKPL 2020-2023:

Foreløpig anslag for 2019 (økonomimelding for 2. tertial 2019) gir oss et negativt netto driftsresultat på 5,8 mill. kroner eller minus 1,57 %. Også de neste årene opererer med negativt netto driftsresultat på mellom 0,5 – 1,9 %. Dette innebærer at kommunens økonomi ikke er i balanse og at vi dermed må dekke underskudd med utstrakt bruk av disposisjonsfond. Det må imidlertid bemerkes at driftsbudsjettene disse årene inneholder engangstiltak som er forutsatt bruk av disposisjonsfond og gjør at bildet, dersom en hadde korrigert for dette, ville vært noe bedre. Imidlertid vet vi at nedgang i inntektene og økte finanskostnader vil være tyngende de neste årene. Dette betyr at det vil være vesentlig å etablere handlingsregler som gir oss bedre kontroll på økonomien fram i tid.

Ut fra kommunens nåværende økonomiske stilling og utfordringer foreslår rådmannen at det arbeides fram mot en målsetting om at netto driftsresultat bør ligge på mellom 1,5 og 2,0 %.

Gjeldsgrad

For å oppnå et riktig nivå på netto driftsresultat og for å unngå at kommunenes lån fortrenger utgifter til tjenesteproduksjon er det viktig at kommunenes gjeld ikke vokser raskere enn veksten i kommuneøkonomien.

Gjeldsgraden beregnes som andel av «kommunekassefinansierte» investeringslån i forhold til driftsinntektene. Kommunekassefinansierte lån er kommunens investeringslån fratrasket lån til selvkostområdene (vann, avløp, renovasjon, feiing og slam), lån med rentekompensasjon fra staten og lån som dekkes av husleieinntekter.

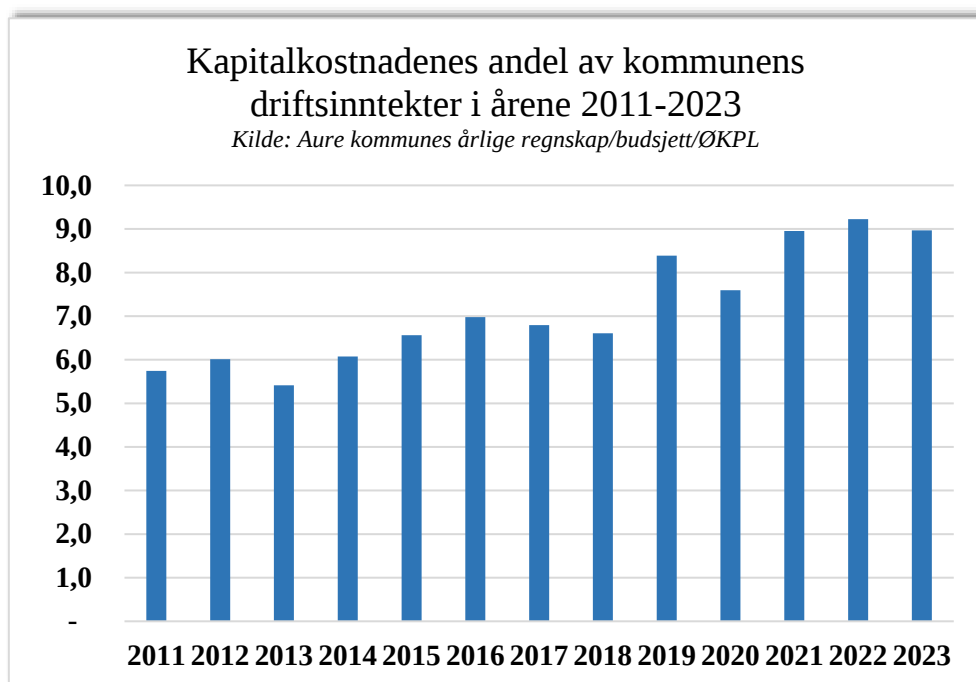
En del kommuner har allerede vedtatt målsettinger for gjeldsgrad, som f.eks. Trondheim som har lagt seg på 70 %. Aure kommune, med sine store låneopptak, er nå kommet opp en gjeldsgrad på vel 60% i 2020. Dette er nok i høyeste laget for en kommune som Aure, som til og med er beregnet å være ca. 18 % dyrere å drifte enn en gjennomsnitts-kommune. Det bør derfor være en målsetting å redusere gjeldsgraden noe for derved å gjenvinne økonomisk balanse og sikre tjenesteproduksjonen også i

forhold til framtidige utfordringer. En målsetting om en gjeldsgrad på 50 % kan kanskje være et rimelig mål i første omgang.

Kapitalutgifter

Motivasjonen for å ha en handlingsregel for kapitalutgifter er at kapitalutgiftene skal utgjøre en fast del av kommunens frie inntekter, slik at det blir igjen en forutsigbar andel av frie inntekter til å finansiere kommunenes tjenestetilbud. Dersom rentenivået er lavt kan det gir rom for å betale ekstra avdrag. Dette reduserer gjeldsnivået og gir rom for å gjennomføre nye investeringer.

Figuren nedenfor viser kapitalkostnadenes andel av kommunens driftsinntekter i % i årene 2011-2023:

Beregningen tar utgangspunkt i samlede renter og avdrag fratrasket kalkulatoriske kapitalkostnader, rentekompensasjon fra staten og netto FDV eiendom (drift fratrasket leieinntekter). Fra å ha en andel på 6,6 % i 2018 er vi i 2022 på en andel på 9,2 %. Andelen går ned til 9,0 % i 2023.

Rådmannen foreslår for planperioden 2020-2023 som målsetting at kapitalutgiftenes andel skal utgjøre om lag 8 % av frie disponible inntekter.

Med tanke på videre nedtrapping av inndelingstilskuddet også etter 2023, bør Aure kommune ha som mål å redusere kapitalkostnadenes andel av driftsinntektene ytterligere.

Disposisjonsfond i prosent av driftsinntektene

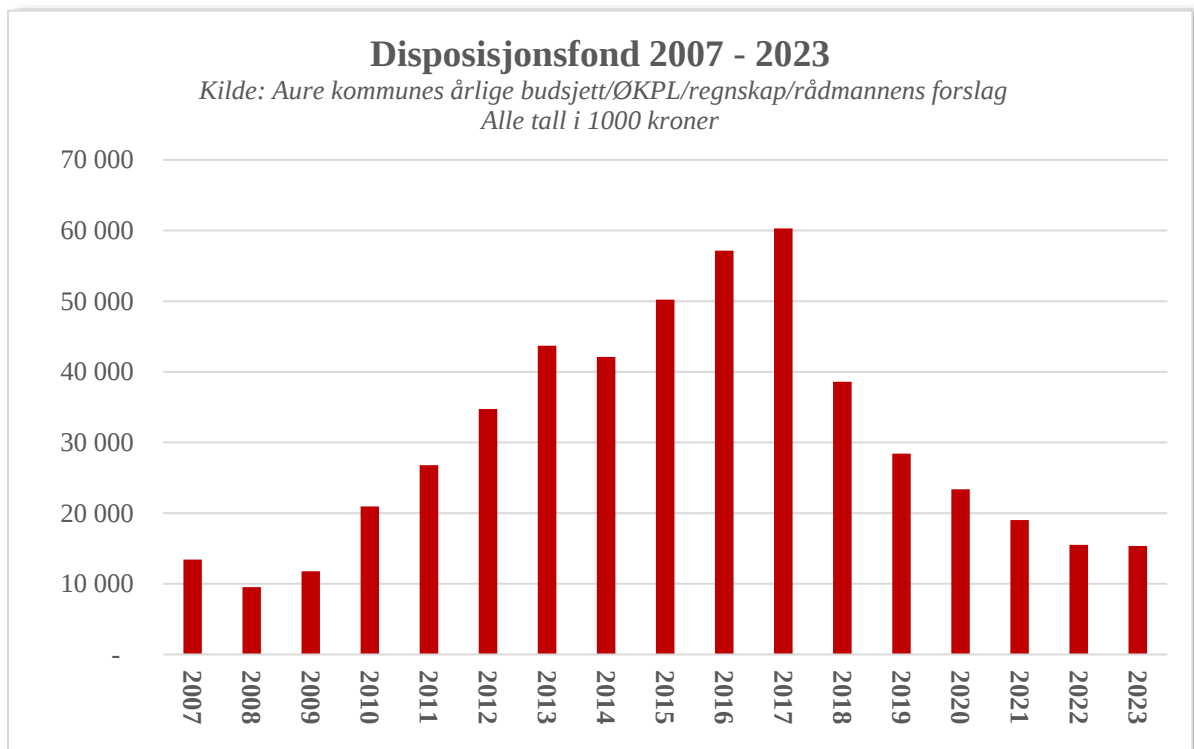
Størrelsen på disposisjonsfondet gir uttrykk for hvor stor økonomisk buffer kommunen har i sin løpende drift, og dermed hvor stor økonomisk handlefrihet kommunen har. Et disposisjonsfond gjør kommunen i stand til å håndtere midlertidige svingninger i økonomien, for eksempel inntektssvikt eller uforutsette utgifter. Vel 20 mill. kroner på disposisjonsfondet er bygd opp gjennom overskudd på flyktningeregnskapet. Etter hvert som statstilskuddet til flyktninger fases ut må kommunen være

forberedt på å dekke framtidige utgifter knyttet til flyktninger, da f.eks. finansiert over avsatte midler på disposisjonsfondet.

Gode driftsresultat har de senere årene bidratt til at Aure kommune har bygd opp en betydelig buffer i disposisjonsfondet. En stor del av fondet er imidlertid vedtatt brukt som egenkapital i forbindelse med de store investeringsprosjekt kommunen gjennomfører.

Det må være en målsetting at kommunen beholder tilstrekkelig med midler på et slikt bufferfond til å møte uforutsette utgifter og svingninger i inntektene, for å finansiere egenkapital i utbyggingsprosjekter, og til å gjennomføre presserende engangstiltak.

Figuren nedenfor viser utviklingen i Aure kommunes ordinære disposisjonsfond for årene 2007-2023:

Ser vi på hvor stort disposisjonsfondet er i forhold til brutto driftsinntekter i årene 2020-2023 får vi følgende oppsett:

Tekst/år	2020	2021	2022	2023
Brutto driftsinntekter	-366 803	-361 394	-358 425	-358 361
Disposisjonsfond	23 370	19 015	15 510	15 355
Prosentandel	6,4	5,3	4,3	4,3

Rådmannen vil således foreslå at det bør være et mål at disposisjonsfondet bør være på minst 5 % av driftsinntektene.

6 RÅDMANNENS FORSLAG

6.1 Innledning

Aure kommunes sentrale oppgave er å være samfunnsbygger og en attraktiv og konkurransedyktig tjenesteleverandør, forvalter og arbeidsgiver. Ivaretagelsen av dette ansvaret skjer gjennom utstrakt delegering av ansvar og myndighet fra rådmannen til enhetslederne. Aure kommune har i dag 6 enheter fordelt på ulike tjenesteområder og støtteenheter.

Tjenesteenhetene og støtteenhetene yter tjenester som til dels er svært forskjellige. Til tross for disse ulikhetene er det imidlertid flere likheter knyttet til utfordringene tjenesteområdene står overfor. Rådmannen kan særlig trekke fram utfordringene som er felles for alle tjenesteområder:

- Forebygging og tidlig innsats
- Kvalitet
- Helhet og samordning
- Kompetanse
- Rekruttere og beholde kvalifiserte medarbeidere
- Økonomistyring

Ambisjonene for driften av kommunen er å tilrettelegge for et tjenestetilbud som tilfredsstiller brukernes behov og samtidig bidrar til en større økonomisk handlefrihet for Aure kommune. Målsettingen for alle tjenesteområdene er å gi gode tjenester med vekt på kvalitet, tilgjengelighet og brukermedvirkning.

6.1.1 Økonomiske utfordringer og prioriteringer

Det overordnede målet er å sikre kommunens innbyggere et godt og stabilt tjenestetilbud både i kommende økonomiplanperiode, og i et mer langsiktig perspektiv.

En økonomi i balanse og stabile økonomiske rammebetingelser er grunnleggende for å kunne oppnå utvikling og forbedring av tjenestetilbudet til kommunens innbyggere. Dette innebærer blant annet å være i stand til å håndtere uforutsette hendelser som påvirker kommunens inntekts- og utgiftsgrunnlag.

Å styre økonomien til kommunen innebærer å avveie ulike forhold for å oppnå mest mulig resultat for kommunes innbyggere gjennom en gjensidig dialog mellom politikere, innbyggere og rådmannen. I en periode med mer anstrengt økonomi blir det:

- ✓ Mer oppmerksomhet på om ressursene utnyttes effektivt.
- ✓ Spørsmål om tjenestetilbudet har en optimal sammensetning i forhold til vedtatte mål.
- ✓ Viktig å avklare forventninger om hva kommunen kan og skal levere.

Gjennom god kommunikasjon må kommunen sørge for at innbyggerne blir informert om hva de kan forvente av nivå og kvalitet på tjenestetilbudet, og hva de selv må håndtere i hverdagen.

Den langsiktige målsetting for budsjettarbeidet om å redusere driftsnivået står ved lag. Hvert år i planperioden skal driftsutgiftene tilpasses inntektene, i tillegg må driftsnivået trinnvis tilpasses det faktum i at inntektene fom. 2021 - og i løpet av 5 år - skal trappes ned med 25,9 mill 2020-kroner når inndelingstilskuddet faller bort.

Som vist i tabell 7, kap 5.4 "Handlingsrom", dekker ikke inntektene økningen i løpende driftsutgifter, bundne kostnader, og økte kapitalutgifter. Og dette misforholdet vokser ytterligere i årene framover dersom det ikke tas grep.

Etter å ha hatt en nøye gjennomgang av enhetens budsjettforslag i forhold til konsekvensjusteringer, forelå det et konsekvensjustert budsjett (basisbudsjett på 2019-nivå), med et årlig underskudd i ØP med henholdsvis 0,4 mill. kr. i 2020, 7,8 mill. kr. i 2021, 9,4 mill. kr. i 2022 og 15,4 mill. kr. i 2023. I dette lå også en gjennomgang og prioritering av investeringsprosjektene, både allerede vedtatte og nye tiltak.

Neste runde i budsjettarbeidet består av en gjennomgang av foreslåtte pluss- og minustiltak, jfr Vedleggsheftet. Etter en grundig gjennomgang, vurdering og prioritering, sitter en fortsatt igjen med et underskudd i planperioden med henholdsvis 4,0 mill. kr. i 2021, 4,0 mill. kr. i 2022 og 6,0 mill. kr. i 2023. For å komme i mål og kunne balansere budsjettene for årene 2021-2023, foreslår rådmannen, for øvrig i samsvar med vedtatt økonomiplan, å innføre eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer fra 2021. Foreløpige anslag basert på antall boliger og grovberegning av verdi kan tyde på at en ved innføring av eiendomsskatt tilsvarende 1,0 promille første og andre år, vil kunne få inn 4,0 mill. kr. Satsen må imidlertid justeres opp til 1,5 promille fra 2023.

Vi kan vise følgende oppsett i forhold til +/- tiltak i rådmannens forslag, jfr for øvrig detaljert presentasjon i forslaget til budsjetttrammer for den enkelte tjenesteenheten, kap. 7.1-7.8:

Tabell 21 Forslag til endring av tjenesteenhetenes budsjetttrammer i planperioden

Tekst/år	1.000 kr			
	2020	2021	2022	2023
Plusstiltak, sum	4 398	3 318	2 373	2 413
Minustiltak, sum	(4 837)	(7 162)	(7 807)	(11 807)
Netto virkning	(439)	(3 844)	(5 434)	(9 394)

I minustiltakene ligger også en stillingsreduksjon på 5,5 årsverk i økonomiplanperioden. Dette kommer i tillegg til de 14,6 stillingene som er redusert i 2019.

På tross av de til dels omfattende kuttene ser en det så langt ikke mulig å legge fram et budsjett og økonomiplan i balanse – og samtidig opprettholde et tilfredsstillende tjenestenivå - uten å gå til det skritt å innføre eiendomsskatt på boliger og fritidseiendommer. Som nevnt må for øvrig arbeidet med å gjenvinne økonomisk balanse fortsette kontinuerlig da inntektssituasjonen forverrer seg ytterligere fra 2024 (jfr. inndelingstilskuddet).

I den situasjonen kommunen er oppe i kan det virke som et paradoks at det fremmes investeringsforslag i perioden som vil forverre situasjonen betraktelig. Vi tenker da ikke på selvkostprosjekter, men på investeringer som i sin helhet må dekkes over kommunekassa. Som vist i avsnitt nedenfor er det investeringer for betydelige beløp det gjelder, og som vil øke lånegjelden, kapital- og driftskostnadene. Rådmannen har imidlertid gjort et forsiktig forsøk på å spre prosjektene noe utover i tid, også til etter den forestående økonomiplanperioden. Samtidig er en kommet i en tvangssituasjon der det haster med å finne løsninger for en del vedtatte prosjekter.

En annen utfordring en står ovenfor er om det er mulig - sett i forhold til kapasiteten det rås over - å gjennomføre så mange prosjekter på såvidt kort tid. Både her i Aure - og i andre kommuner - har en opplevd at appetitten er større enn magemålet. Begrensningene en opplever kan ligge i kommunens egen kapasitet - men også kapasiteten til entreprenører og håndverkere i Midt-Norge for tiden. Å ville for mye - og samtidig - er gjerne urasjonelt, og skaper forventninger som ikke oppfylles som ønsket.

I denne situasjonen – og ikke minst da - blir det viktig å fortsette arbeidet med effektivisering for å oppnå målet om styrking av den økonomiske balansen og for å møte forventet inntektsreduksjon også etter 2023. Dette bør skje gjennom fokus på:

- Effektiv utnyttelse av kommunens ressurser for å oppnå ønsket volum og kvalitet på tjenestetilbudet til kommunens innbyggere.
- Effektiv fordeling av kommunens ressurser, slik at samlet måloppnåelse med hensyn på ulike brukere av kommunale tjenester blir størst mulig.
- Effektiv utnyttelse av kommunenes inntekspotensial og en kontinuerlig vurdering av forvaltningen av kommunenes finans- og realverdier.

Å bedre effektiviteten i utnyttelsen av kommunens ressurser innebærer å frambringe tjenester på en smartere måte enn tidligere. I dette ligger å vurdere hvor og hvordan tjenesteproduksjonen organiseres, ta i bruk ny teknologi og styrke samarbeidet, samordningen og samhandlingen mellom aktører som jobber mot felles målgrupper. Det vil også bety at en må omplassere en del tjenester geografisk, noe som for enkelte brukere fører til transportmessige ulemper.

Som vi ser av forslaget til driftsbudsjett og investeringsbudsjett, har rådmannen lagt opp til å fremme en rekke tiltak knyttet til ny teknologi og videreutvikling av eksisterende. Samarbeidet i IKT ORKidè kjører et felles løp på teknologisiden som gjør at Nordmøre må sies å være i fremste rekke når det gjelder å ta i bruk ny og mer effektiv teknologi. Utfordringen her kan være å få lastet dette inn i en presset organisasjonen uten at det går utover effektiviteten på kort sikt.

6.1.2 Prioriteringskriterier og strategier

Etter flere år med gode (ekstra-)inntekter har nykommunen Aure de siste par årene hatt krevende økonomiske budsjettutfordringer, men har ved en kombinasjon av budsjettkutt - og flaks når det gjelder finansområdet (bl.a. lav rente og gode skatteinntekter generelt i landet) - kommet ut i balanse regnskapsmessig.

Som beregnet og vist tidligere vil utfordringene eskalere betydelig både i kommende og de neste økonomiplanperioder. Dette gjelder utfordringer både i forhold til drift og investeringer, kommunens organisasjon og ansatte, og ikke minst utvikling av tjenestetilbudet. Kommunen må hele tiden arbeide for å tilpasse driftsnivået til inntektene.

Alle utfordringer er til for å løses. Det gjelder bare å velge mål samt strategier og konkret handling for å nå målet. Slik er det også med de utfordringer Aure står foran. De fleste kan la seg løse til det beste for innbyggerne og næringslivet ved i fellesskap å ta de nødvendige og riktige prioriteringer og valg, og ta konsekvensene av de valg som må gjøres.

Valg og prioriteringer må til

Når en skal vurdere kommunens tjenester og driftsnivå i budsjett- og kuttsammenheng er det naturlig å vektlegge følgende kriterier:

- Rene lovpålagte kommunale primæroppgaver prioriteres, herunder tiltak hvor kommunen har ansvar for liv og helse.
- Vanlige kost-/nyttebetraktninger skal legges til grunn. (Mest mulig tjeneste ut av hver krone, til tjenester det er mest behov for).

- Selvfinsierende prosjekter som ikke belaster nettorammene vurderes spesielt. Også her nyttes kostnad-/nyttebetraktninger, samt at det må tas hensyn til kommunens kapasitet til å få utført prosjektene.
- Oppsigelse av ansatte skal forsøkes unngått. Hvis nødvendig vurderes i stedet omplassering og naturlig avgang.
- Juridiske- og avtalerettslige forpliktelser oppfylles.
- Tiltak av vital interesse for kommunens utvikling/innbyggere.

6.2 Rådmannens forslag til driftsrammer for tjenesteenhetene

Tabell 22 viser størrelsen på de **frie inntekter** det er beregnet kommunen vil få til disposisjon i økonomiplanperioden. Dette er det redegjort nærmere for i kap 5.1 foran i budsjettheftet. Når en

trekker ut ekstraintektene i 2018 (Havbruksfond og siste året med e.skatt fra gasskraftverket - til sammen 19,96 mill kr) ser en at **de frie inntektene** øker med 5,1 mill kroner (2,2 %) fra 2018 til 2019, for så å **falle resten av perioden**, ja faktisk helt fram til 2025. Eiendomsskatten (fra verker og bruk) sin usikre framtid har en valgt å tolke slik at det gis full kompensasjon for inntektsbortfallet, samtidig som kompensasjonstilskuddet forutsettes beholdt i sin helhet av Aure kommune.

Kapitalutgiftene øker i økonomiplanperioden med 8,3 mill. kroner. En del blir dekt over selvkostprosjektene, noe som er lagt inn som inntekt i driftsbudsjettet, mens resten dekkes ved kutt i driftsbudsjettene. Kapitalutgiftene andel av driftsinntektene utgjør i økonomiplanperioden rundt 9 % (jfr. kapittel 5.7).

Først en tabell som viser kommunenes frie inntekter som er lagt til grunn i budsjettforslaget, fratrullet kapitalutgifter og medregnet bruk/avsetning til fond. En står da igjen med det beløpet som kan brukes til å drifte tjenestene. Siden inntektene reduseres, og kapitalkostnadene øker, ser en at beløpet som kan brukes til drift reduseres med 17 mill. kroner i perioden. Dette gir da en indikasjon på kuttbehovet.

Tabell 22 Hovedoversikt netto inntekter til fordeling tjenesteenhetene 2020 – 2023

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Frie disponible inntekter						
Skatt på inntekt og formue	-90 994	-90 968	-94 906	-94 906	-94 906	-94 906
Ordinært rammetilskudd	-161 830	-164 198	-177 941	-175 053	-176 327	-177 616
Skatt på eiendom	-34 498	-24 486	-21 850	-22 930	-20 000	-19 070
Andre generelle statsstilskudd	-13 715	-3 860	-1 100	-1 000	-900	-800
Sum frie disponible inntekter	-301 037	-283 512	-295 797	-293 889	-292 133	-292 392
Finansinntekter/finansutgifter						
Renteinntekter og utbytte	-2 756	-2 200	-3 300	-3 100	-3 100	-3 100
Renteutgifter og andre finansutg.	5 297	6 700	7 500	9 600	10 100	10 700
Avdrag på lån	17 136	18 900	19 000	23 000	23 800	24 100
Netto felles finanser	19 677	23 400	23 200	29 500	30 800	31 700
Avsetninger og bruk av avsetninger						
Til ubundne avsetninger	30 168	305	100	100	950	300
Bruk av ubundne avsetninger	-7 554	-8 500	-7 200	-6 500	-6 500	-2 500
Bruk av tidligere års mindreforbruk	-8 285					
Netto avsetninger	14 329	-8 195	-7 100	-6 400	-5 550	-2 200
Fordeling						
Overført til investeringsbudsjettet	1 273	1 166	-	-	-	-
Til fordeling drift/avsetning	-265 758	-267 141	-279 697	-270 789	-266 883	-262 892
Sum drift	262 987	267 141	279 697	270 789	266 883	262 892
Merforbruk/mindreforbruk	-2 771	-	-	-	-	-

Rammer tjenesteområdene – rådmannens forslag

I tabellen nedenfor vises de nettorammer som fremkommer for tjenesteenhetene etter de endringer som foreslås for å komme i mål med et budsjett i balanse. Utgangspunktet for endringene fremgår av de inntekts- og utgiftsforutsetningene som ligger til grunn for tjenesteområdenes rammer og som er nærmere beskrevet i kap 7.1 – 7.8, samt forslag til dekning av økte drifts- og kapitalkostnader som følge av forslag til nye investeringer i perioden.

Tabell 23 Rammer tjenesteområdene

Enhet	Regnskap 2018	Rev. bud. 2019	Endring 2019-20	Endring i %	Ramme 2020	Ramme 2021	Ramme 2022	Ramme 2023
Utvikling og service	33 604	36 498	-999	-2,7	35 499	34 616	33 681	33 976
Skole og integrering	58 196	59 308	235	0,4	59 543	58 875	58 447	58 447
Barnehage	24 021	27 003	-1 413	-5,2	25 590	24 840	24 840	24 840
Omsorg	77 757	79 125	4 446	5,6	83 571	83 571	83 571	83 571
Helse og familie	22 363	23 226	3 333	14,4	26 559	26 574	26 317	26 317
NAV	4 528	4 368	277	6,3	4 645	4 645	4 645	4 645
Plan og drift	38 636	32 478	1 986	6,1	34 464	31 280	31 642	27 665
Næring	1 226	4 277	-98	-2,3	4 179	4 179	4 179	4 179
Sum drift enheter	260 331	266 283	7 767	2,9	274 050	268 580	267 322	263 640

Som en ser av tabellen foran styrkes enhetenes rammer netto med 7,8 mill. kroner. Tar en også med 6,2 mill. kroner som foreslås avsatt til anslått lønnsøkning betyr det at tjenesteområdenes rammer til sammen styrkes med 14 mill. kroner fra 2019 til 2020. I forhold til regnskap 2018 er rammene styrket med 14 mill. kroner eller 5,2 % (når man ikke tar hensyn til lønnsreguleringsposten).

I planperioden foreslås det gjennomført kutt-tiltak for nær 12 mill. kroner i enhetenes rammer, mens det legges opp til en styrking på knapt 3 mill. kroner.

6.2.1 Enkelttiltak innarbeidet i budsjettet

Det dukker stadig opp enkelttiltak – mer eller mindre utenom den daglige driften - som krever løsning. Budsjettmessig føres tiltakene under de respektive tjenesteenhetene.

Tabellen under viser hvilke tiltak som er tatt inn i rådmannens forslag for 2020 - 2023.

Tabell 24 Enkelttiltak 2020-2023

Tekst	2020	2021	2022	2023
Rydding og avlevering av papirarkiv (videreføring av prosjekt fra 2019)	500	-	-	-
Taksering eiendomsskatt boliger og fritidseiendommer	850			
Bredbåndsutbygging i Aure kommune	700	500	500	500
Ortofoto - geodataplan Møre og Romsdal (regional prosjekt)		475		
Spesialinspeksjon kommunale broer	275			
Ombygging Aure rådhus (deler av 1. etasje)	600			
Kommuneplan - samfunnsdel	50	-	-	-
Løft - vedlikehold kommunale veier (tilleggsbevilgning)	1 000	1 000	1 000	-
Løft - vedlikehold kommunale bygg (tilleggsbevilgning)	3 000	3 000	3 000	-
Tiltak næringsformål (jfr. SNP)	2 000	2 000	2 000	2 000
Sum utgifter	8 975	6 975	6 500	2 500
Dekkes av disposisjonsfond	-7 200	-6 500	-6 500	-2 500
Dekkes over drift	-1 775	-475		
Sum finansiering	-8 975	-6 975	-6 500	-2 500

6.3 Forslag til investeringer, finansiering og gjeldsutvikling

I dette avsnittet gis det en omtale av rådmannens forslag til investeringer i kommende fireårsperiode. Avsnittet inneholder også forslag til finansiering av investeringene og viser gjeldsutviklingen.

Aure kommune har de senere år gjennomført flere store utbyggingsprosjekter og bygd ut infrastruktur for betydelige beløp. Økonomisk slår dette ut i budsjettene ved at økte kapital- og driftsutgifter legger beslag på en stadig større andel av inntektene - siden inntektsveksten ikke står i forhold.

Til tross for dette er en kommet i en situasjon der flere nye utbyggingsoppgaver må finne en løsning - dvs. oppgaver som kommer i kategorien MÅ-oppgaver. Flere av disse er oppgaver det haster med å finne en løsning for. Dette gjelder bl.a. utfordringer knyttet til ny brannstasjon/hjelpemiddellager, legekantor m.m. på Gullstein. Også veioppgradering på deler av veien Tømmervågen-Golma ved og til Fætten industriområde er foreslått. I tillegg kommer flere ønskede prosjekt, om enn ikke alle kommer i samme kategori når det gjelder tidsfrister som de nevnte. På denne bakgrunn – og for å tilpasse ressursbruken til endrede rammer – ser rådmannen det nødvendig å utsette ønskede prosjekter som en får komme tilbake til ved senere rullering av økonomiplanen.

Som nevnt i foregående kapittel er det nærmest et paradoks å legge opp til så mange og store investeringer som det her gjøres, når det egentlig burde vært investeringspause. Dette har delvis sammenheng med at det må finnes en løsning på flere kritiske hasteoppgaver, og delvis for å imøtekomme en del ønsker som lenge har stått på prioritetslisten. Dersom kommunestyret finner at det er prosjekter på listene som kan vente, eller løses på annen måte, vil det bidra til å bedre den økonomiske situasjonen.

På denne bakgrunn foreslår rådmannen en investeringsramme på 186 mill. kroner i planperioden 2020 - 2023. Regner en med investeringsprosjekter som startet i 2019 er en oppe i et samlet investeringsbeløp på omtrent 245 mill. kroner over en femårsperiode. Av dette er omlag 140 mill. kroner kommunekassefinansierte investeringer. De resterende investeringene (75 mill. kr) er knyttet til vann, avløp, avfall, dvs. selvkostprosjekter (på grå bakgrunn i tabellen som er tatt inn i kap. 8.3 «Hovedoversikt investeringer 2020-2023»).

Flere av prosjektene som er med i revidert budsjett 2019 vil videreføres og slutføres i 2020.

Som kjent bygger flesteparten av de beløp som føres opp i investeringsbudsjettet på til dels grove anslag. Først når detaljplanlegging er foretatt vil beløpene være bedre kvalitetssikret, og etter innhenting av anbud får en endelig svar på om en har truffet med beregningene.

Tabell 25 Investeringer og finansiering 2019 – 2023

Tekst	2018	2019	2020	2021	2022	2023	sum 2020-23
Investering kommunekassen	39 219	56 009	75 435	3 150	9 965	24 845	113 395
Investering selvkost	5 880	3 125	47 450	16 269	7 000	2 000	72 719
Sum investeringer	45 099	59 134	122 885	19 419	16 965	26 845	186 114
Finansiering							
Lån	-23 539	-42 114	-97 825	-19 049	-15 335	-22 290	-154 499
Tilskudd/refusjoner		-	-				-
Momskompensasjon	-5 388	-9 187	-14 260	-370	-1 630	-4 555	-20 815
Bruk av fond/avsetninger	-16 172	-7 833	-10 800				-10 800
Sum	-45 099	-59 134	-122 885	-19 419	-16 965	-26 845	-186 114

Detaljert oversikt over investeringsprosjektene er inntatt i Hovedoversikt over investeringer og finansiering bak i budsjettheftet.

6.3.1 Finansiering av investeringer - låneopptak

Av investeringene i planperioden (186 mill kroner) foreslås 154,5 mill. kroner - eller 83 % - finansiert med lån, 20,8 mill. kroner (11 %) momsrefusjon, og 10,8 mill. kroner (5,8 %) ved bruk av egenkapital (fond). Tabellene nedenfor viser utvikling i lånegjeld i perioden..

Tabell 26 Gjeldsutvikling investeringslån - Løpende priser

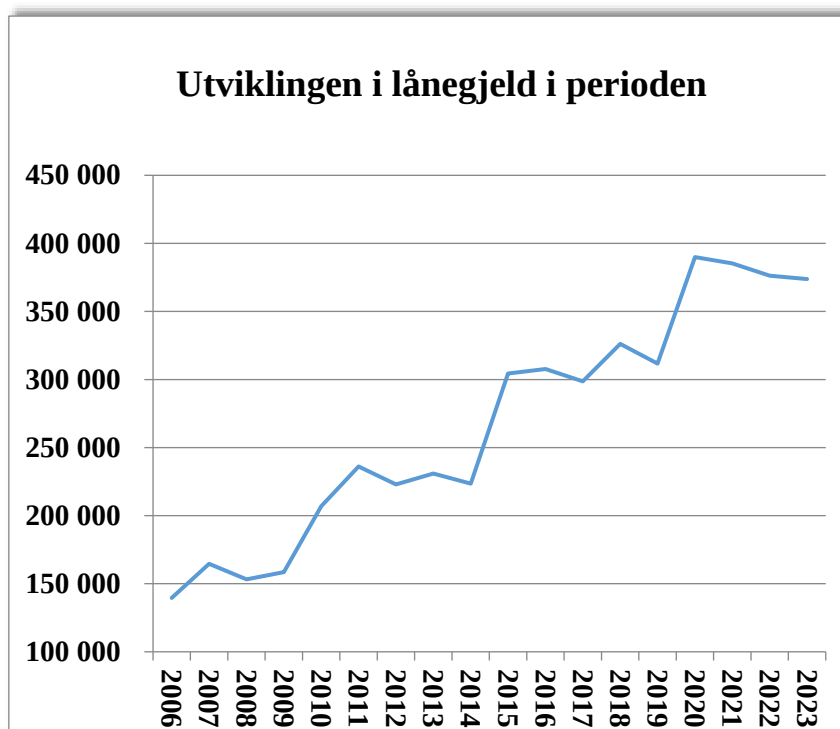
Investeringslån								
Tekst	R 2016	R 2017	R 2018	B 2019	B 2020	ØP 2021	ØP 2022	ØP 2023
Løpende lån pr. 01.01.	296 140	299 972	291 451	319 386	300 486	379 311	375 360	366 895
Nye lån	20 098	8 271	45 071	-	97 825	19 049	15 335	22 290
Avdrag	-16 266	-16 792	-17 136	-18 900	-19 000	-23 000	-23 800	-24 100
Lån pr. 31.12.	299 972	291 451	319 386	300 486	379 311	375 360	366 895	365 085
Lån pr. innbygger	84 834	81 184	89 139	84 811	107 059	105 944	103 555	103 044

Når en også tar med lån til videreutlån (som tilbakebetales av lånetakerne) får en følgende oversikt over kommunenes totale låneportefølge:

Tabell 27 Sum lånegjeld - investeringslån og lån til videreutlån - Løpende priser

Tekst					Økonomiplan			
	2016	2017	2018	B 2019	B 2020	2021	2022	2023
Investeringslån	299 972	291 451	319 386	300 486	379 311	375 360	366 895	365 085
Lån til videreutlån	7 769	7 265	6 761	11 273	10 618	9 963	9 308	8 653
Sum alle lån pr. 31.12.	307 741	298 408	326 147	311 759	389 929	385 323	376 203	373 738

Under forutsetning av at investeringsplanen og låneopptak blir gjennomført i den takt som planlegges vil kommunegjelden nå en historisk topp ved årsskiftet 2020/2021.

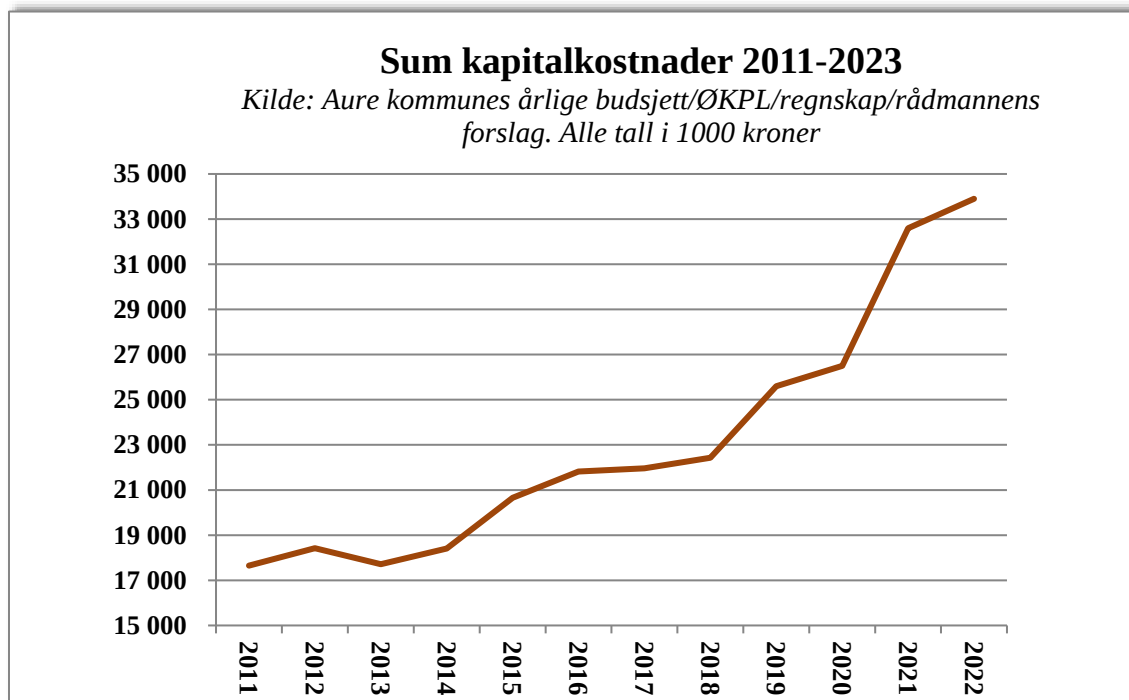
6.3.2 Kapitalutgifter

Finanskostnadene har økt jevnt de senere årene, og forventes å gjøre et skikkelig hopp fra dagens nivå til 2023, brutto med vel 9 mill kroner. Når en trekker ifra kapitalkostnader som dekkes over selvkostområdet av brukerne (dvs. VARF, kalkulatoriske kapitalkostnader), ser en at netto økning som dekkes over kommunekassen blir 6 mill kroner.

Tabell 28 - Utvikling kapitalutgifter på investeringslån - løpende priser

Tekst					Økonomiplan			
	2016	2017	2018	B 2019	B 2020	2021	2022	2023
Avdrag investeringslån	16 266	16 792	17 136	18 900	19 000	23 000	23 800	24 100
Renter investeringslån	5 554	5 171	5 296	6 700	7 500	9 600	10 100	10 700
Sum kapitalutgifter, brutto	21 820	21 963	22 432	25 600	26 500	32 600	33 900	34 800
Kalk. kapkostn. (selvkost)	-2 679	-3 105	-3 648	-3 648	-4 670	-6 390	-6 960	-6 830
Sum kapitalutgifter, netto	19 141	18 858	18 784	21 952	21 830	26 210	26 940	27 970

Tabellen foran og grafen nedenfor viser en betydelig økning i kapitalkostnadene i årene framover, og anskueliggjør sammen med inntektsbortfall i samme tidsrom årsakene til de store utfordringer Aure kommune er på full fart inn i.

6.3.3 Netto driftsresultat

Netto driftsresultat viser hva som er igjen av driftsinntektene etter at alle driftsutgifter og netto finansutgifter er kostnadsført og er et mål på kommunens økonomiske handlefrihet. Økonomisk handlefrihet kan beskrives som kommunens evne til å ta på seg nye oppgaver eller utvide tjenestetilbudet uten å måtte redusere eksisterende tilbud.

Fra Teknisk beregningsutvalg for kommunal og fylkeskommunal økonomi (TBU), er det anbefalt at netto driftsresultat over tid for kommunesektoren bør ligge på 1,75 % av driftsinntektene.

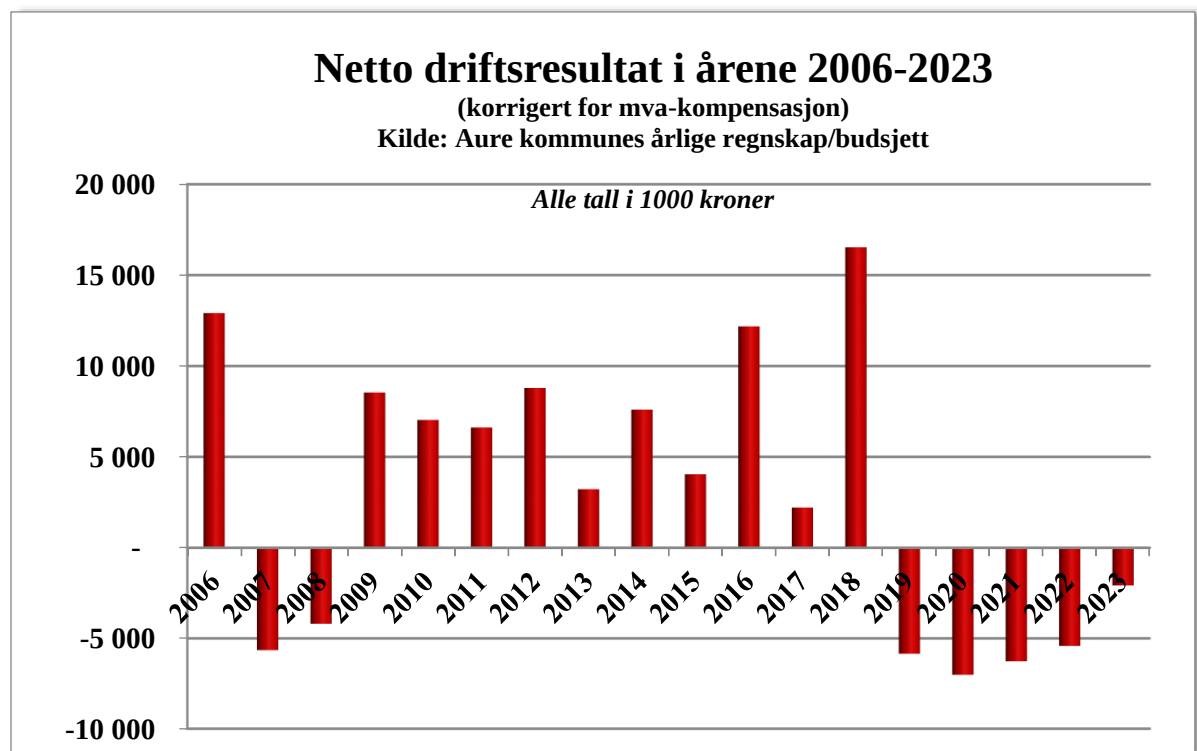
Nedenstående tabell og figur viser historisk utvikling, og framskrevet ut fra situasjonen med rådmannens forslag til budsjett. Mens dagens økonomiplan viste store negative driftsresultat i

økonomiplanperioden, viser nedenstående tabell balanse i kommende økonomiplanperiode. Da forutsatt at de tiltak - eller tilsvarende tiltak - som rådmannens budsjettforslag legger opp til blir gjennomført.

Tabell 29

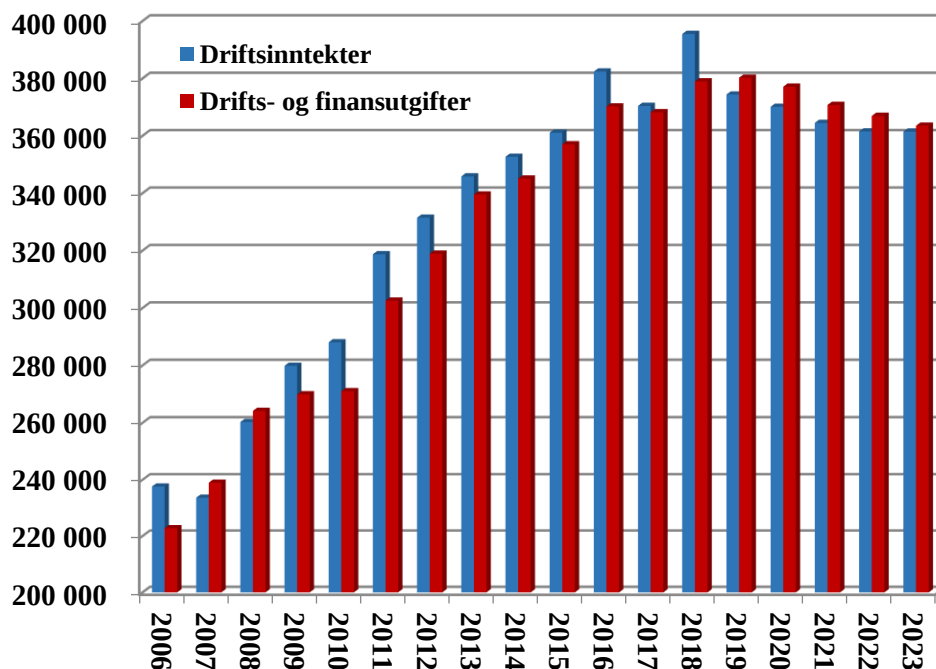
Tekst	R 2016	R 2017	R 2018	B 2019	B 2020	ØP 2021	ØP 2022	ØP 2023
Driftsinntekter	-382 411	-370 426	-395 484	-374 387	-370 103	-364 494	-361 525	-361 461
Drifts-/finansutg	370 231	368 213	378 951	380 236	377 121	370 762	366 943	363 529
Korr. nto. drifts.resultat	-12 180	-2 213	-16 533	5 849	7 018	6 268	5 418	2 068
Nto. dr.resultat prosent	3,2	0,6	4,2	-1,6	-1,9	-1,7	-1,5	-0,6

Fom. 2019 viser beregningene at Aure kommune vil komme ut med negative netto driftsresultat. Det ekstraordinære gode resultatet i 2018 må sees opp mot utbetalingen fra Havbruksfondet (12,4 mill kr) og ett ekstra år med eiendomsskatt fra det mobile gasskraftverket (7,2 mill kr).

Nedenstående graf viser misforholdet mellom inntekter og utgifter i kommende periode, jfr tallene i tabell 29 (faste 2020-tall).

Oversikt over driftsinntekter og drifts- og finansutgifter i perioden 2006-2023

7 BUDSJETTRAMMER TJENESTEOMRÅDENE

7.1 Tjenesteenhet utvikling og service

Beskrivelse av tjenesteområdet

En stor del av enheten *Utvikling og Service* sine oppgaver er å yte interne tjenester, råd og veiledning til hele organisasjonen. Dette omfatter stabs- og støttefunksjoner som lønn-, økonomi- og personalavdeling, IKT-avdeling og servicekontor inkl. politisk sekretariat. Under dette tjenesteområdet finner vi også Skansen/innkjøpssamarbeidet, tilskudd til kirkeformål i hht kirkeloven, politisk virksomhet inkl. revisjon, og sist men ikke minst kulturtjenestene. Innhold og omfang av disse tjenestene er tilpasset enhetenes behov og overordnede føringer.

I tillegg yter enheten publikumsrettede tjenester gjennom servicekontor og kulturavdelingen.

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, herunder arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 30

Tall i 1000 kroner				
Netto driftsramme	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	36 338	36 338	36 338	36 338
A - Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	(2 512)	(2 512)	(2 512)	(2 512)
1 Valg (Storingsvalg)	-	150	-	-
2 Valg (kommunevalg)	(250)	(250)	(250)	-
3 Nedtrapping av tilskudd til etablerere	(200)	(380)	(700)	(700)
4 Leasingavtale PC elever (5. 6. og 7. klasse)	100	200	200	200
5 Takseringsarbeid verker og bruk	(500)	(500)	(500)	(500)
6 Skansen Gullstein utgår	1 268	1 268	1 268	1 268
7 IKT-løft (alle enheter)	(1 900)	(1 900)	(1 900)	(1 900)
8 HEOP utgår som utvalg	(78)	(78)	(78)	(78)
9 Reorg. renovasjon/slam (reduerte fordelte utgifter)	707	707	707	707
10 Drift via IKT ORKidè (adm., maskiner/programvare)	190	217	222	227
B - Sum konsekvensjustering	-3 175	-3 078	-3 543	-3 288
C - Korrigert ramme (A+B)	33 163	33 260	32 795	33 050
Nye tiltak (+)				
1 Takseringsarbeid eiendomsskatt boliger	850	-	-	-
2 Videreføring av jobb med rydding av arkiv	500	-	-	-
3 Ungdomsklubbtillbud i Aure	50	50	50	50
4 Digitaliseringsprosjekter	1 173	2 093	1 623	1 663
5 Bredbåndsutbygging (kommunal egenadel)	700	500	500	500
D - Sum nye tiltak (+)	3 273	2 643	2 173	2 213
Nye tiltak (-)				
1 Diverse kutt kultur (tilsynsvakt m.v.) (vedtatt 2017)	(187)	(187)	(187)	(187)
2 Diverse kutt innen Utvikling og Service (driftsposter)	(300)	(300)	(300)	(300)
3 Overgang til mobil telefonløsning (TRIO, Tele m.v.)	(250)	(500)	(500)	(500)
4 Avvikling av seniortiltak	(200)	(200)	(200)	(200)
5 Besparelse på bilgodtgjørelser	-	(100)	(100)	(100)
E - Sum nye tiltak (-)	(937)	(1 287)	(1 287)	(1 287)
F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)	35 499	34 616	33 681	33 976

Dette gir følgende budsjetttrammer og rammeendringer for tjenesteområdet

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Netto pr. resultatenhet						
Rådmann med fagstab	2 780	3 081	2 641	2 641	2 641	2 641
Økonomiavdelingen	4 061	4 196	4 720	3 870	3 870	3 870
Personalavdelingen	4 543	4 186	3 911	3 911	3 911	3 911
Servicekontor	3 191	3 779	3 500	3 400	3 400	3 400
IKT-avdelingen	6 129	7 868	8 112	8 709	8 244	8 289
Skansen/Innkjøpsamarbeidet m.v.	656	557	720	220	220	220
Kirkelig fellesråd	3 367	3 619	3 619	3 619	3 619	3 619
Politisk virksomhet, inkludert revisjon	4 619	4 527	4 075	4 045	3 575	3 825
Kultur	4 258	4 685	4 201	4 201	4 201	4 201
Sum utvikling og service	33 604	36 498	35 499	34 616	33 681	33 976

Rådmannens merknader**Konsekvensjusteringer**

Konsekvensjusteringene fra 1 til 8 foreslått fra enheten er tatt med i rådmannens budsjettforslag. Enhetens forslag fra 11 til 17 er flyttet som samlepost under plusstiltak 4 og er nærmere beskrevet i nedenstående tabell, digitaliseringsprosjektene. I tillegg er det tatt inn konsekvenser ifm. Reorganisering av renovasjon.

Nye/endrede tiltak (pluss og minus)

Ikke alle minustiltakene er tatt med fra enhetens forslag, dette gjelder blant annet kutt på lærlinger som rådmannen foreslår å videreføre. Effekt av omorganisering er fordelt ut på flere tjenesteområder. I tillegg er det tatt inn ekstra minustiltak på avvikling av seniortiltak og besparelse på bilgodtgjøring. Minustiltakene vurderes som realistiske og forsvarlige.

Av enhetens foreslåtte plusstiltak er tiltak 1, 2 og 7 tatt inn, alle andre er det ikke funnet rom for. I tillegg er det som nevnt over tatt inn videre satsing på digitaliseringsprosjektet og satt av egne midler til bredbåndsutbygging.

Digitaliseringstiltak i drift ØKPL 2020-2023				
Tekst	2020	2021	2022	2023
Overgang til mobil telefonløsning	260	220	200	240
Overgang til mobil telefonløsning - lærere	185	85	135	135
Visma Flyt Skole (Sikker sak)	30	30	30	30
Visma Flyt Skole (Timeplan og vikar)	29	29	29	29
Visma Flyt Skole (Min skole pluss)	24	34	34	34
Digitaliseringsprosjekt elektroniske arbeidslister (Erom)	70	20	20	20
Gericar SvarUt	3	3	3	3
Lifecare eSense - mobile enheter hjemmetj.	10	10	10	10
Tilknytning responscenter (abonn. trygghetsalarmer)	-	250	250	250
Tilknytning responscenter (engangskostnad)	-	200	-	-
Innføring tofaktorautentisering med telefoner og lisenser	-	1 000	700	700
DigiSOS	12	12	12	12
GPS-sporing kommunalteknikk (veivedlikehold - kjøp av tj.)	50	50	50	50
Opplæringstiltak (hele organisasjonen)	100	100	100	100
Virksomhetsstyringssystem	200	-	-	-
Ipad barnehage/skole (1. - 4. trinn)	200	50	50	50
Sum utgifter	1 173	2 093	1 623	1 663
Dekkes av disposisjonsfond	-	-	-	-
Dekkes over drift	-1 173	-2 093	-1 623	-1 663
Sum finansiering	-1 173	-2 093	-1 623	-1 663

7.2 Tjenesteenhet skole og integrering

Beskrivelse av tjenesteområdet

Grunnskole: Drives etter opplæringsloven. Enheten består av fire grunnskoler:

- Aure barne- og ungdomsskole
- Leira skole
- Nordlandet skole
- Sør-Tustna skole

Skoleåret 2019/2020 er det 387 elever i grunnskolen i kommunen. Det er til sammen 4,32 årsverk administrasjon, 53,87 årsverk pedagogisk personale og 11 årsverk fagarbeidere og assistenter.

Voksenopplæring: Ansvar for grunnskoleopplæring og spesialundervisning for voksne etter opplæringsloven kap. 4A og undervisning i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere etter introduksjonsloven. Skoleåret 2019/2020 er det til sammen 23 elever i voksenopplæringen hvorav 15 er elever på grunnskoleopplæring for voksne. Inneværende skoleår er det totalt 4,5 årsverk i voksenopplæringen.

Flyktningtjenesten:

- Bosettingskontor: 0,9 årsverk. Ansvar for bosetting og etablering samt dialog med sentrale myndigheter innenfor tjenesteområdet.
- Introduksjonsordningen: 1,2 årsverk programrådgivere som administrerer introduksjonsordningen og 19 deltakere,

Elevtallsutviklingen pr. skole 2019-2023

Skole	2019/20	2020/21	2021/22	2022/23	2023/24
Aure barne- og ungdomsskole	267	255	265	255	239
Nordlandet skole	27	23	16	14	12
Leira og Sør-Tustna skole	93	86	86	85	81
Sum	387	364	367	354	332

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, herunder arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 31

Netto driftsramme	Tall i 1000 kroner			
	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	59 308	59 308	59 308	59 308
A - Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	-1 883	-1 883	-1 883	-1 883
1 Læremidler - innføring av ny læreplan	350	700	700	700
2 Bortfall av statstilskudd (økt lærertetthet)	969	969	969	969
3 Økte kostnader skoleskyss	400	400	400	400
4 Nedtrapping norsktstilskudd	488	655	655	655
5 Nedtrapping av integreringstilskuddet	3 526	6 688	7 288	7 288
6 Nedtrapping utgifter (eks. lønn) AVOKS	(456)	(456)	(456)	(456)
7 Nedtrapping utgifter (lønn inkl. sos.utg.) AVOKS	-	(2 277)	(2 277)	(2 277)
8 Nedtrapping utgifter (eks. lønn) integrering	(4 152)	(5 948)	(6 331)	(6 331)
9 Assistent ABUS (enkeltelev) (100 % stilling)	600	600	600	600
10 Assistent Sør-Tustna (enkeltelev) (50 % stilling)	295	295	295	295
11 Assistent Sør-Tustna (enkeltelev) (100 % stilling)	250	600	600	600
B - Sum konsekvensjustering	387	613	830	830
C - Korrigert ramme (A+B)	59 695	59 651	59 868	59 868

Nye tiltak (+)	0	0	0	0
D - Sum nye tiltak (+)	0	0	0	0
Nye tiltak (-)				
1 Flytte elevene fra Leira til Sør-Tustna (0,4 årsverk)	(150)	(300)	(300)	(300)
2 Skolestruktur - Stillingsreduksjoner (1,6 årsverk)	-	(475)	(1 120)	(1 120)
E- Sum nye tiltak (-)	(150)	(775)	(1 420)	(1 420)
F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)	59 545	58 876	58 448	58 448

Dette gir følgende budsjetttrammer og rammeendringer for tjenesteområdet

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Felles skole	7 878	4 129	5 924	5 800	5 155	5 155
Nordlandet skole	3 735	4 050	4 406	4 406	4 406	4 406
Aure barne- og ungdomsskole	27 601	30 215	31 426	31 426	31 426	31 426
Straumsvik skole	3 952	2 110	-	-	-	-
Leira barneskole	4 369	4 459	1 967	-	-	-
Sør-Tustna skole	9 622	10 437	14 690	16 857	16 857	16 857
Voksenopplæringen	3 012	4 865	2 713	603	603	603
Integrering	-1 973	-957	-1 583	-217	-	-
Sum skole og integrering	58 196	59 308	59 543	58 875	58 447	58 447

Rådmannens merknader

Konsekvenstiltak

Alle konsekvensjusteringene foreslått fra enheten er med i rådmannens budsjettforslag med noe redusert anslag på nye læremidler ifm. innføring av ny læreplan. I tillegg er det lagt inn økning på ressursbruk ifm. kjente behov for assistenter på enkeltelever.

Kommentarer til nye tiltak (pluss og minus)

Enheten har ingen foreslåtte plusstiltak.

Minustiltakene foreslått fra enheten er tatt inn med noe justering på stillingsreduksjoner.

Minustiltakene vurderes som realistiske og forsvarlige.

Rådmannen foreslår at Nordlandet skole legges ned fra høsten 2021 med bakgrunn i forventet elevtall på ned mot 16 elever og forventet ytterligere nedgang de påfølgende år. Det må gjennomføres en konsekvensutredning knyttet til dette forslaget, blant annet skyss og løsning for SFO i samarbeid med barnehagen på Nordlandet før og etter skoletid. Ressurser til SFO på Nordlandet ligger inne i hele økonomiplanperioden. Elevtallsutviklingen på ABUS tilsier at det er plass der for å ta imot elevene fra Nordlandet, og det vil ikke utløse flere klasser ved ABUS.

Ellers er allerede vedtatte endringer i skolestruktur (budsjettvedtak 2017) under gjennomføring.

Det fins tre typer mennesker:

1. De som får ting til å skje.
2. De som betrakter det som skjer.
3. De som undrer seg over hva som skjedde.

Ukjent

7.3 Tjenesteenhet barnehage

Beskrivelse av tjenesteområdet

Sentrale bestemmelser og regelverk for barnehager finner vi i *Barnehageloven* og *Rammeplan for barnehagene* (gjeldende fra 1.08.2017):

- ✓ *Barnehagen skal gi barn under opplæringspliktig alder gode utviklings- og aktivitetsmuligheter i nær forståelse og samarbeid med barnas hjem.*
- ✓ *Barnehagen skal være en pedagogisk tilrettelagt virksomhet.*
- ✓ *Departementet skal fastsette en rammeplan for barnehagen. Rammeplanen skal gi retningslinjer for barnehagens innhold og oppgaver.*
- ✓ *Kommunen har plikt til å sørge for at det finnes et tilstrekkelig antall barnehageplasser.*
- ✓ *Barn har rett til plass i barnehage i den kommunen de er bosatt.*
- ✓ *Lovfestet rett til barnehageplass gjelder for barn som fyller ett år senest innen 1.november det året det søkes om barnehageplass.*

Aure kommune eier og driver 4 barnehager:

- Nordlandet barnehage
- Stemshaug barnehage
- Aure sentrumsbarnehage
- Steinhaugen barnehage

Enhetsleder er også kommunens barnehagemyndighet overfor de to private barnehagene:

- Straumsvik barnehage SA på Ertvågøya
- Trollberget familiebarnehage på Tustna.

Aure kommune har full barnehagedekning. Alle søkere (unntatt to) til hovedopptak våren 2019, fikk tildelt plass ved den barnehagen de prioriterte. Utenom hovedopptak har vi også fortløpende opptak, det betyr at det tildeles plasser ved ledig kapasitet. Det kan være en utfordring å tilby plasser etter at de økonomiske rammene er satt og personalet fordelt. Full barnehagedekning innebærer at alle som har *rett til barnehageplass ved hovedopptak*, får tilbud om plass.

Fødselstallet har vært stabilt de fem siste årene, men noe lavere i 2018. Flere småbarnsfamilier har flyttet til kommunen de siste årene, noe som betyr flere søkere til barnehagene. Særlig Steinhaugen barnehage på Tustna har hatt merkbar økning i antall plasser på grunn av tilflytting.

Til sammen arbeider 41 personer ved barnehagene, fordelt på ca.38 årsverk.

Antall barn i barnehagene:

2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20
152 barn	152 barn	145 barn	150 barn	166 barn	163 barn	150 barn

Antall fødte hjemmehørende i Aure:

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	Pr.20.10.19
38 barn	31 barn	22 barn	34 barn	32 barn	33 barn	27 barn	29 barn

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, herunder arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 32

Tall i 1000 kroner				
Netto driftsramme	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	26 303	26 303	26 303	26 303
A - Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	403	403	403	403
1 Merinntekter brukerbetaling	(130)	(130)	(130)	(130)
2 Justert tilskudd - private barnehager	(200)	(200)	(200)	(200)
3 Reduksjon i stillinger, 1,0 årsverk fra høsten 2020	(250)	(600)	(600)	(600)
B - Sum konsekvensjustering	-177	-527	-527	-527
C - Korrigert ramme (A+B)	26 126	25 776	25 776	25 776
Nye tiltak (+)				
1 Utskifting av utstyr på utelekeplassen	100	100	100	100
2 Bruk av øremerket fond	(100)	(100)	(100)	(100)
3 HMS-tiltak (ergon. utstyr m.v. (vernerunde))	100	50	50	50
4 Bruk av øremerket fond	(100)	(50)	(50)	(50)
D - Sum nye tiltak (+)	-	-	-	-
Nye tiltak (-)				
1 Reduksjon i stillinger, 0,5 årsverk (helårsvirkning)	(250)	(250)	(250)	(250)
2 Reduksjon i stillinger, 1,3 årsverk fra høsten 2020	(285)	(685)	(685)	(685)
E - Sum nye tiltak (-)	(535)	(935)	(935)	(935)
F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)	25 591	24 841	24 841	24 841

Dette gir følgende budsjetttrammer og rammeendringer for tjenesteområdet

Alle beløp i 1000 kroner	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Felles barnehage	5 463	5 644	5 426	5 426	5 426	5 426
Nordlandet barnehage	4 283	4 673	3 042	3 042	3 042	3 042
Stemshaug barnehage	2 810	3 287	3 360	3 360	3 360	3 360
Aure sentrumsbarnehage	6 571	7 152	7 228	6 976	6 976	6 976
Steinhaugen barnehage	4 894	6 247	6 534	6 036	6 036	6 036
Sum barnehage	24 021	27 003	25 590	24 840	24 840	24 840

Rådmannens merknader**Konsekvenstiltak**

Alle konsekvensjusteringer som ble foreslått fra enheten er med i rådmannens budsjettforslag. I tillegg er det tatt inn konsekvensreduksjon i 1,0 årsverk fra høsten 2020.

Nye tiltak (pluss og minus)

Begge minustiltakene foreslått fra enheten er tatt med videre, men det ene tiltaket om reduksjon i stillinger fra høsten 2020 er nedjustert fra 2,0 til 1,0 årsverk i rådmannens budsjettforslag. Minustiltakene vurderes som realistiske og forsvarlige.

2 av plusstiltakene foreslått fra enheten tas med videre og disse foreslås finansiert av øremerkede fond i rådmannens budsjettforslag.

7.4 Tjenesteenhet omsorg

Beskrivelse av tjenesteområdet

Enhet omsorg omfatter sykehjem, hjemmetjeneste og habilitering og demensomsorg. Enheten yter tjenester og tildeler vedtak etter individuell vurdering hovedsakelig ihht pasient- og brukerrettighetsloven (pbrl) og helse og omsorgstjenesteloven (hol), samt lokal forskrift. De forskjellige rettskravene til tjenestene er spesielt omtalt under kapittel 3 og 4 i helse- og omsorgstjenesteloven.

Enheten har ansvar for sykehjemsdrift med kjøkken, døgnbasert øyeblikkelig hjelp (KAD) langtids-, korttids- og avlastningsplasser, omsorgsboliger med 24-timers bemanning for somatisk syke, demente og psykisk utviklingshemmede, samt hjemmesykepleie, praktisk bistand og boveiledning. I tillegg har enheten ansvar for formidling av boliger til pleie –og omsorgsformål, støttekontakter, dagsenter, dagtilbud for demente, fritidsassistentordning, omsorgslønn, brukerstyrt personlig assistanse (BPA), demensteam, trygghetsalarmer og matombringning.

Antall årsverk og antall ansatte:

- Sykehjem og kjøkken: 33,4
- Hjemmetjenesten: 44,0
- Habilitering og demensomsorg: 37,1

Det er totalt 114,2 årsverk i enheten, fordelt på 161 ansatte.

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, herunder arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 33

	Tall i 1000 kroner			
Netto driftsramme	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	79 125	79 125	79 125	79 125
A - Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	2 831	2 831	2 831	2 831
1 Tilskudd dagtilbud demente (statstilsk.) - Hab/demens	1 040	1 040	1 040	1 040
2 Redusert drift (tilsk. dagtilbud demente) - Hab/demens	(300)	(300)	(300)	(300)
3 Overføring bundet fond (dagtilb. dem.) - Hab/demens	(600)	(600)	(600)	(600)
4 Videreføring tilbud (dagtilbud demente) - bundet fond	(140)	(140)	(140)	(140)
5 Bortfall av refusjon fylkeskommunen (i v.g. skole) - Hab/demens	352	352	352	352
6 Regulative tillegg vikarer og ekstrahjelp	1 166	1 166	1 166	1 166
7 Ekstrahjelp Hjemmetjeneste, sykehjem og habilitering	500	500	500	500
8 Feilføring 2016, tilskudd fra HD, ligger nå i ramme	998	998	998	998
9 Vaktmesterst., ført på ekstrahjelp, praktisk løsning 2019	98	98	98	98
10 Bortfall av tilskudd dagtilbud, hjemmetjenesten	17	17	17	17
11 Økt forventet tilskudd til ressurskrevende brukere	(400)	(400)	(400)	(400)
12 Indeksregulering salg av sykehjemsplasser	(35)	(35)	(35)	(35)
13 Redusert leasingavtale pga kjøp av 2 biler	(100)	(100)	(100)	(100)
14 Driftskostnader egne biler	50	50	50	50
15 Korrigering - stilling tidligere ført under funksjon 1200	(316)	(316)	(316)	(316)
B - Sum konsekvensjustering	5 161	5 161	5 161	5 161
C - Korrigert ramme (A+B)	84 286	84 286	84 286	84 286
Nye tiltak (+)				
1 Vedlikehold av O2-anlegg, signalanlegg etc.	200	200	200	200
D - Sum nye tiltak (+)	200	200	200	200

Nye tiltak (-)				
1	Reduksjon vakant BPA-stilling (55 %)	-330	-330	-330
2	Red. kokkestilling (40 %) Tustna Helse- og omsorgss.	-245	-245	-245
3	Økte betalingssatser praktisk bistand og trygghetsalarmer	-80	-80	-80
4	Reduksjon vakant hjelpepleierst. (20 %) Aure sykehjem	-125	-125	-125
5	Reduksjon merkantil stilling (20 %) Hjemmetjenesten	-135	-135	-135
E- Sum nye tiltak (-)		-915	-915	-915
F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)		83 571	83 571	83 571

Dette gir følgende budsjetttrammer og rammeendringer

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Felles omsorg	-	-	919	919	919	919
Hjemmetjeneste Nord	19 244	19 525	20 547	20 547	20 547	20 547
Hjemmetjeneste Sør	8 548	9 254	9 264	9 264	9 264	9 264
Habilitering og demens	9 318	10 475	10 375	10 375	10 375	10 375
Skogan boliger	3 715	3 993	4 800	4 800	4 800	4 800
Solbakken bokollektiv	9 854	11 636	11 883	11 883	11 883	11 883
Felles sykehjem	679	-	-	-	-	-
Aure sykehjem	15 249	15 368	16 269	16 269	16 269	16 269
Aure sykehjem - kjøkken	2 752	2 441	2 439	2 439	2 439	2 439
Tustna helse- og omsorgssenter	6 829	4 928	5 787	5 787	5 787	5 787
Tustna helse- og omsorgss. - kjøkken	1 569	1 505	1 288	1 288	1 288	1 288
Sum omsorg	77 757	79 125	83 571	83 571	83 571	83 571

Rådmannens merknader

Konsekvenstiltak

Alle konsekvensjusteringene foreslått fra enheten er med i rådmannens budsjettforslag, men noen av tiltakene er justert. I tillegg er det lagt inn en korrigering pga. tidligere feilføring av stilling.

Kommentarer til nye tiltak (pluss og minus)

Alle minustiltakene foreslått fra enheten er tatt inn i rådmannens budsjettforslag. Minustiltakene vurderes som realistiske og forsvarlige.

Bare et plusstiltak som gjelder vedlikehold av O2-anlegg/signalanlegg er det funnet rom for.

7.5 Tjenesteenhet helse og familie

Beskrivelse av tjenesteområdet

Omfatter barneverntjenesten, ergoterapitjenesten, folkehelsekoordinator, fysioterapitjenesten, helsestasjon, jordmortjenesten, kommunepsykolog, legetjenesten og tjenester for psykisk helse og rus.

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, herunder arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 34

Tall i 1000 kroner				
Netto driftsramme	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	23 226	23 226	23 226	23 226
A - Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	175	175	175	175
1 Nedtrapping - tilskudd til enslige mindreårige	4 347	4 347	4 796	4 796
2 Nedtrapping - kutt i drift	(1 221)	(1 221)	(1 521)	(1 521)
3 Statstilskudd ruskonsulent	(165)	-	-	-
4 Smøla kommune - kjøp av tjenester (40% psykolog)	(407)	(407)	(407)	(407)
5 Økte driftsutg. legetjenesten (bl.a. bakvakt legevakt)	340	340	340	340
6 Økte driftsutg. legetjenesten (vikarkostnader)	405	405	-	-
7 Økte driftsutg. legetjenesten (vikar/ferieavvikling)	100	100	100	100
8 Husleie turnuslege	72	72	72	72
9 Refusjon husleie	(72)	(72)	(72)	(72)
10 Barnevernstjenesten - vikarbehov fram til mai 2020	300			
11 Opphør av leasingavtale (pga. kjøp av egne biler)	(171)	(171)	(171)	(171)
12 Driftskostnader egne biler	100	100	100	100
B - Sum konsekvensjustering	3 803	3 668	3 412	3 412
C - Korrigert ramme (A+B)	27 029	26 894	26 638	26 638
Nye tiltak (+)				
D - Sum nye tiltak (+)	-	-	-	-
Nye tiltak (-)				
1 Innføring av brukerbetaling fysioterapeut	(70)	(70)	(70)	(70)
2 Vakant jordmor 30 % stilling (effekt besp. 15 %)	(130)	(130)	(130)	(130)
3 Statstilskudd spesialistutdanning leger	-270	-120	-120	-120
E - Sum nye tiltak (-)	(470)	(320)	(320)	(320)
F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)	26 559	26 574	26 318	26 318

Dette gir følgende budsjettammer og rammeendringer for tjenesteområdet

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Felles helse og familie	2 501	2 906	3 697	3 697	3 697	3 697
Barnevernstjenester	7 528	6 024	6 484	6 184	6 184	6 184
Barnevernstj. - enslige mindreårige	-6 403	-3 394	-674	-674	-526	-526
Helsestasjon	1 585	2 415	2 087	2 087	2 087	2 087
Jordmortjenesten	298	514	373	373	373	373
Legetjenester	12 353	10 342	10 281	10 431	10 026	10 026
Psykiatritjenester	2 409	2 117	2 167	2 332	2 332	2 332
Fysioterapitjenester	1 719	1 887	1 823	1 823	1 823	1 823
Ergoterapitjenester	373	415	321	321	321	321
Sum helse og familie	22 363	23 226	26 559	26 574	26 317	26 317

Rådmannens merknader

Konsekvenstiltak

Alle konsekvensjusteringene foreslått fra enheten er med i rådmannens budsjettforslag, men noen av tallene revidert. Vi ser at nedgangen i antall enslige mindreårige medførere bortfall av tilskudd og reduksjon i drift, og gir tildels store endringer i konsekvensjustert ramme.

Kommentarer til nye tiltak (pluss og minus)

Alle minustiltakene er tatt inn samt at det er lagt inn forventning om å utnytte muligheter for statstilskudd for våre leger i LIS-utdanning. Minustiltakene vurderes som realistiske og forsvarlige. Ingen av plusstiltakene fra enheten er tatt inn.

7.6 Tjenesteenhet NAV

Beskrivelse av tjenesteområdet

NAV Aure er etablert som et likeverdig partnerskap mellom Aure kommune og Arbeids- og velferdsetaten (NAV) i Møre og Romsdal. Partssamarbeidet er beskrevet i samarbeidsavtale og utøves gjennom et lokalt styringsorgan representert ved rådmannen i Aure kommune og fylkesdirektøren i NAV Møre og Romsdal. NAV-kontoret har en felles enhetlig ledelse, dvs. én leder har det felles administrative og faglige ansvaret for både den kommunale og den statlige delen av virksomheten. Leder er ansatt i NAV Møre og Romsdal og lønnes statlig.

De tjenester som kontoret har ansvaret for kan sammenfattes til råd og veiledning på sosiale tjenester, arbeidsmarkedstjenester og trygdeytelser.

Kommunale tjenester	Lov om sosiale tjenester i Arbeids- og velferdsforvaltningen, - dvs. generell råd og veiledning ved økonomisk sosialhjelp, økonomi- og gjeldsrådgivning, forebyggende arbeid, rus, Husbankens låne- og tilskuddordninger som f.eks. bostøtte, startlån og boligtilskudd.
Statlige tjenester	Arbeids- og velferdsetatens tjenester som veiledning og oppfølging av arbeidssøkere og arbeidsgivere ved rekruttering og arbeidsformidling, oppfølging og bistand til sykemeldte, bistå og følge opp brukere som trenger hjelp i å beholde og/eller finne høvelig arbeid.
Ansatte	Kontoret har tildelt 2,45 årsverk kommunalt ansatte og 3,1 årsverk statlig ansatte.

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer, og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i Vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 35

Tall i 1000 kroner				
Netto driftsramme	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	4 368	4 368	4 368	4 368
Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	14	14	14	14
1 50 % stilling boveileder	313	313	313	313
B - Sum konsekvensjustering	327	327	327	327
C - Korrigert ramme (A+B)	4 695	4 695	4 695	4 695
D - Nye tiltak (+)	0	0	0	0
E - Sum nye tiltak (-) Redusert sosialhjelp	(50)	(50)	(50)	(50)
F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)	4 645	4 645	4 645	4 645

Dette gir følgende budsjetttrammer og rammeendringer

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
NAV	4 528	4 368	4 645	4 645	4 645	4 645
Sum NAV	4 528	4 368	4 645	4 645	4 645	4 645

Rådmannens merknader**Konsekvenstiltak**

Ingen konsekvensjustering foreslått fra enheten. Rådmannen legger inn 50% stilling som boveileder i konsekvensjustering.

Nye tiltak (pluss og minus)

Ingen minustiltak er foreslått fra enheten. Rådmannen foreslår redusert ramme på sosialhjelp. Minustiltaket vurderes som realistiske og forsvarlige. Ingen plustiltak er foreslått fra enheten og ingen plustiltak lagt inn i rådmannens budsjettforslag.

7.7 Tjenesteenhet plan og drift**Beskrivelse av tjenesteområdet****Plan- og drift**

- Plan og drift omfatter følgende tjenesteområder
- Eiendom, ansvar 6000 - 6099
- Kommunalteknikk, ansvar 6100 - 6199
- Plan- og byggesaker, kart og oppmåling, landbruk, miljø og vilt, ansvar 6300 – 6399

Eiendom

- Tekniske drifts- og vedlikeholdstjenester av kommunale bygg og anlegg
- Renholdstjenester på kommunale bygg
- ENØK og inneklima
- Salg, kjøp, innleie og utleie av kommunale bygg og eiendommer
- Representant i kommunal plan- og byggekomite (ikke fast)
- Gjennomføring av kommunale investerings- og rehabiliteringsprosjekt på kommunale bygg
- Prosjekt- og utviklingsarbeid innenfor kommunal eiendomsforvaltning

Kommunalteknikk

- Samferdsel: kommunale veier, broer, veilys og trafiksikringsarbeid.
- Vann og avløp, drift og vedlikehold av kommunale vann- og renseanlegg, samt ledningsnett
- Brannstjenester og brannforebyggende arbeid, feiertjenester
- Kommunale kaianlegg
- Renovasjon og slam – fra 2020 overføres dette til ReMidt IKS
- Saksbehandling: vann og avløp, veger, utslipp fra avløpsanlegg, trafikkplaner, forurensing
- Prosjektarbeid
- Klima- og miljø

Plan- og byggesaker, kart og oppmåling, landbruk, miljø og vilt

- Areal- og reguleringsplaner
- Bygge- og delingssaker
- Kart-, oppmålings- og eiendomsarkiv (matrikkel)
- Landbruk, herunder også areal- og eiendomsforvaltning.
- Miljø-, jakt- og viltforvaltning
- I tillegg kommer interne tjenester som oppmåling og stikking for mindre kommunale prosjekter.

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer, og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i Vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 36

Netto driftsramme	2020	2021	2022	2023
Revidert budsjett 2019	32 478	32 478	32 478	32 478
A - Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	399	399	399	399
1 Navneskilt kommunale veier	(230)	(230)	(230)	(230)
3 Driftskostnader Brannstasjon og Hjelpemiddellager	200	250	250	250
4 Økte strøm og gasskostnader	500	500	500	500
5 Økte forsikringskostnader kommunale bygg	205	205	205	205
6 Sponsormidler - Aure sentralbane	120	120	120	120
7 Kostnader veilys kommunale veier	60	60	60	60
8 Generell økning i husleie komm. bygg (KPI)	(384)	(384)	(384)	(384)
9 Reorg. av renov./slam (etabl. RE-MIDT) (0,43 % st.)	290	290	290	290
10 Merkkostnader brannord. (bl.a. husleie/opplæring)	573	286	286	286
11 Reorg. renovasjon/slam (reduerte fordelte utgifter)	51	51	51	51
12 Justering av gebyrinntekter plan/bygg/oppmåling	142	142	142	142
13 Konsekvensjustering selvkost - vann	952	(425)	412	435
15 Mindre differanse (?)	(36)	(56)	(56)	(56)
B - Sum konsekvensjustering	2 842	1 208	2 045	2 068
C - Korrigert ramme (A+B)	35 320	33 686	34 523	34 546
Nye tiltak (+)				
1 Kommuneplan - samfunnsdel	50			
2 Ortofoto - geodataplan MR		475		
3 Spesialinspeksjon kommunale broer	275			
4 Ombygging Aure rådhus (deler av 1. etasje)	600			
D - Sum nye tiltak (+)	925	475	-	-
Nye tiltak (-)				
1 Flytting av elever fra Straumsvik skole til ABUS	(246)	(246)	(246)	(246)
2 Flytting av elever fra Leira skole til Sør-Tustna sk.	(50)	(535)	(535)	(535)
3 Nordheim kulturskole Flytting av elever	-9	-9	-9	-9
4 Tustna kommunehus avhendes pga liten nytteverdi	(50)	(194)	(194)	(194)
5 Tustna legekantor selges	(20)	(191)	(191)	(191)
6 Digitalisering av renhold	(400)	(500)	(500)	(500)
7 Privatisering av kommunale veier (jfr. k.sak 66/17)	(200)	(400)	(400)	(400)
8 Omklassifisering av Saglivegen	(200)	(200)	(200)	(200)
9 Fakturering arbeid i private vannverk-/ledningsnett	(200)	(200)	(200)	(200)
10 Reduksjon av årsverk - omorg. Selvkost	(290)	(290)	(290)	(290)
11 Justering av gebyrinntekter plan/bygg/oppmåling	(115)	(115)	(115)	(115)
12 Ekstraordinære tiltak vedlikehold bygg (pakke)	-	-	-	(3 000)
13 Ekstraordinære tiltak kommunale veier (pakke)	-	-	-	(1 000)
E - Sum nye tiltak (-)	-1 780	-2 880	-2 880	-6 880
F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)	34 465	31 281	31 643	27 666

Dette gir følgende budsjettrammer og rammeendringer for tjenesteområdet

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
FDV Eiendom	16 779	15 769	17 215	15 765	15 765	12 765
FDV Kommunalteknikk	15 579	13 295	13 242	12 480	12 480	11 480
Plan, byggsak, oppmåling, miljø	4 771	3 842	3 492	3 917	3 442	3 442
FDV Selvkost	1 507	-428	515	-882	-45	-22
Sum plan og drift	38 636	32 478	34 464	31 280	31 642	27 665

Rådmannens merknader

Konsekvenstiltak

De fleste konsekvensjusteringene foreslått fra enheten er med i rådmannens forslag, noen av tallene er revidert. I tillegg er det lagt inn en forventning om inntekter på sponsorsalg på Aure sentralbane samt en økning i husleieinntekter i kommunale bygg.

Nye tiltak (pluss og minus)

Alle minustiltakene foreslått fra enheten er tatt inn i rådmannens forslag. I tillegg foreslår rådmannen å legge inn ytterligere sparetiltak ved å omklassifisere vegakser, fakturering av arbeid i private vannverk, reduksjon av årsverk ved omorganisering på selvkostområdet samt justering av gebyrinntektene på plan/bygg/oppmåling. Minustiltakene vurderes som realistiske og forsvarlige.

Plusstiltak foreslått av enheten er tatt inn, men med redusert beløp. I tillegg har rådmannen tatt inn midler til prosjekt innen geodata i 2021, spesialinspeksjon av kommunale broer samt midler til ombygging av deler av 1. etg. på Aure rådhus.

7.8 Tjenesteenhet næringsutvikling

Beskrivelse av tjenesteområdet

Tjenesteområde næringsutvikling ble vedtatt etablert i forbindelse med behandling av og vedtak om strategisk næringsplan for kommunen. Administrativt er tjenesteområdet plassert i stabsfunksjon direkte under rådmannen. Arbeidsoppgavene omfatter næringsutviklingsoppgaver inkl. forvaltning av virkemidler til dette, bl.a. næringsfond, rådgivning for nyetablerere, mens primærnæringene ligger under *Tjenesteenhet plan og drift*.

Nærmere beskrivelse av tjenesteområdet, arbeidsoppgaver, bemanning, hovedutfordringer, og enhetens budsjettforslag med kommentarer er tatt inn i Vedleggsheftet.

Forslag til driftsbudsjett for perioden 2020-2023

Tabellen under viser rådmannens forslag til netto driftsramme og forslag til hvordan tjenesteområdet skal tilpasse ressursbruken til endrede rammer. Tabellen viser på linje C sum av justert 2019-budsjettet, noe som gir basisbudsjett for 2020-2023. Deretter følger rådmannens forslag til nye tiltak og innsparinger/kutt (dvs endringer i forhold til justert 2019-budsjett).

Tabell 37

		Tall i 1000 kroner			
	Netto driftsramme	2020	2021	2022	2023
	Revidert budsjett 2019	4 277	4 277	4 277	4 277
	Konsekvensjustering lønn (lønnsark)	-23	-23	-23	-23
1	Justert tilskudd til Tjeldbergodden Utvikling (TBU)	(75)	(75)	(75)	(75)
	B - Sum konsekvensjustering	-98	-98	-98	-98
	C - Korrigert ramme (A+B)	4 179	4 179	4 179	4 179
	Nye tiltak (+)	0	0	0	0
	D - Sum nye tiltak (+)	0	0	0	0
	Nye tiltak (-)				
	E - Sum nye tiltak (-)	0	0	0	0
	F - Sum justert ramme (C+D+E) (bud 2020)	4 179	4 179	4 179	4 179

Dette gir følgende budsjettammer og rammeendringer

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Næringsutvikling	1 226	4 277	4 179	4 179	4 179	4 179
Sum næring	1 226	4 277	4 179	4 179	4 179	4 179

Rådmannens merknader

Konsekvenstiltak

Ingen konsekvensjustering foreslått fra enheten. Rådmannen legger inn justering av tilskudd til TBU som følge av omforent vedtak mellom samarbeidskommunene.

Nye tiltak (pluss og minus)

Ingen minustiltak er foreslått fra enheten eller fra rådmannen.

Enheten foreslår økning i bemanning tilsvarende 50% stilling for å ivareta intensjonen i strategisk næringsplan. Rådmannen finner ikke rom i dagens situasjon til å øke ytterligere på næring. Enheten har pr i dag 1,8 årsverk fordelt på 1,0 årsverk næringssjef, 0,3 årsverk næringsandel av landbrukskonsulentstilling samt 0,5 årsverk vakant stilling på næring. Rådmannen mener det skal være mulig å opprettholde ambisjonen i strategisk næringsplan med god utnyttelse av en dimensjonering på 1,8 årsverk.

8 OBLIGATORISKE OPPSTILLINGER - HOVEDOVERSIKTER

8.1 Hovedoversikt drift

Tabell 38

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			B 2020	2021	2022	2023
Driftsinntekter fordelt på art						
Brukerbetaling	-10 355	-13 911	-14 426	-14 426	-14 426	-14 426
Andre salgs- og leieinntekter	-40 115	-43 684	-38 015	-38 182	-37 945	-37 622
Overføringer med krav til motytelse	-35 259	-14 010	-11 613	-11 107	-11 179	-11 179
Rammetilskudd fra staten	-161 830	-164 198	-177 941	-175 053	-176 327	-177 616
Andre statlige overføringer	-42 762	-19 728	-7 511	-4 249	-3 101	-3 001
Andre overføringer	-2 149	-1 177	-516	-516	-516	-516
Skatt på inntekt og formue	-90 994	-90 968	-94 906	-94 906	-94 906	-94 906
Eiendomsskatt	-34 498	-24 486	-21 850	-22 930	-20 000	-19 070
A - Sum driftsinntekter	-417 962	-372 162	-366 778	-361 369	-358 400	-358 336
Driftsutgifter fordelt på art						
Lønn (inkl. utgiftsgodtgjørelser)	215 147	203 944	199 468	195 338	194 817	194 957
Sosiale utgifter	40 586	44 400	44 023	43 332	43 295	43 328
Kjøp av varer og tj. som inngår i tj.p.	65 808	59 590	59 911	57 618	56 588	55 559
Kjøp av varer og tj. som erstatter komm.tj.prod.	28 662	22 099	20 546	19 683	19 273	19 278
Overføringer	34 432	26 604	27 931	23 569	20 418	16 925
Avskrivninger (kun regnskap)	20 162	-	-	-	-	-
Fordelte utgifter	-2 474	-2 021	-1 278	-1 398	-1 368	-1 338
B - Sum driftsutgifter	402 323	354 616	350 601	338 142	333 023	328 709
C - Brutto driftsresultat (overskudd) C=A-B	-15 639	-17 546	-16 177	-23 227	-25 377	-29 627
Finansinntekter						
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	-2 828	-2 200	-3 300	-3 100	-3 100	-3 100
Mottatte avdrag på utlån	-101	-25	-25	-25	-25	-25
Sum eksterne finansinntekter	-2 929	-2 225	-3 325	-3 125	-3 125	-3 125
Finansutgifter						
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	5 300	6 700	7 500	9 600	10 100	10 700
Avdragsutgifter	17 136	18 900	19 000	23 000	23 800	24 100
Utlån	226	20	20	20	20	20
Sum eksterne finansutgifter	22 662	25 620	26 520	32 620	33 920	34 820
D - Sum ekst. finansieringstransaksjoner	19 733	23 395	23 195	29 495	30 795	31 695
Netto driftsresultat og regnskapsresultat						
Motpost avskrivninger (kun regnskap)	-20 162	-	-	-	-	-
E - Nto driftsresultat (over-/underskudd) E=C-D	-16 068	5 849	7 018	6 268	5 418	2 068
Interne finanstransaksjoner						
Bruk av tidl. års regnskapsmessige mindreforbruk	-8 285	-	-	-	-	-
Bruk av disposisjonsfond	-9 616	-8 500	-7 200	-6 500	-6 500	-2 500
Bruk av bundne fond	-3 187	-285	-515	-465	-465	-465
Bruk av likviditetsreserven	-	-	-	-	-	-
Sum bruk avsetninger	-21 088	-8 785	-7 715	-6 965	-6 965	-2 965
Overført til investeringsregnskapet	1 273	1 166				
Dekning av tidligere års regnskapsm. merforbruk						
Avsetninger til disposisjonsfond	30 213	350	145	145	995	345
Avsetninger til bundne fond	2 899	1 420	552	552	552	552
Avsetninger til likviditetsreserven						
Sum avsetninger	34 385	2 936	697	697	1 547	897
F - Resultat interne finanstransaksjoner	13 297	-5 849	-7 018	-6 268	-5 418	-2 068
G - Regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd) G=E-F	-2 771	-	-	-	-	-

8.2 Tjenestehetenes netto driftsrammer (budsjettskjema 1B)

Tabell 39

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Netto pr. resultatenehet						
Rådmann med fagstab	2 780	3 081	2 641	2 641	2 641	2 641
Økonomiavdelingen	4 061	4 196	4 720	3 870	3 870	3 870
Personalavdelingen	4 543	4 186	3 911	3 911	3 911	3 911
Servicekontor	3 191	3 779	3 500	3 400	3 400	3 400
IKT-avdelingen	6 129	7 868	8 112	8 709	8 244	8 289
Skansen/Innkjøps samarbeidet m.v.	656	557	720	220	220	220
Kirkelig fellesråd	3 367	3 619	3 619	3 619	3 619	3 619
Politisk virksomhet, inkludert revisjon	4 619	4 527	4 075	4 045	3 575	3 825
Kultur	4 258	4 685	4 201	4 201	4 201	4 201
Sum utvikling og service	33 604	36 498	35 499	34 616	33 681	33 976
Felles skole	7 878	4 129	5 924	5 800	5 155	5 155
Nordlandet skole	3 735	4 050	4 406	4 406	4 406	4 406
Aure barne- og ungdomsskole	27 601	30 215	31 426	31 426	31 426	31 426
Straumsvik skole	3 952	2 110	-	-	-	-
Leira barneskole	4 369	4 459	1 967	-	-	-
Sør-Tustna skole	9 622	10 437	14 690	16 857	16 857	16 857
Voksenopplæringen	3 012	4 865	2 713	603	603	603
Integrering	-1 973	-957	-1 583	-217	-	-
Sum skole og integrering	58 196	59 308	59 543	58 875	58 447	58 447
Felles barnehage	5 463	5 644	5 426	5 426	5 426	5 426
Nordlandet barnehage	4 283	4 673	3 042	3 042	3 042	3 042
Stemshaug barnehage	2 810	3 287	3 360	3 360	3 360	3 360
Aure sentrumsbarnehage	6 571	7 152	7 228	6 976	6 976	6 976
Steinhaugen barnehage	4 894	6 247	6 534	6 036	6 036	6 036
Sum barnehage	24 021	27 003	25 590	24 840	24 840	24 840
Felles omsorg	-	-	919	919	919	919
Hjemmetjeneste Nord	19 244	19 525	20 547	20 547	20 547	20 547
Hjemmetjeneste Sør	8 548	9 254	9 264	9 264	9 264	9 264
Habilitering og demens	9 318	10 475	10 375	10 375	10 375	10 375
Skogan boliger	3 715	3 993	4 800	4 800	4 800	4 800
Solbakken bokollektiv	9 854	11 636	11 883	11 883	11 883	11 883
Felles sykehjem	679	-	-	-	-	-
Aure sykehjem	15 249	15 368	16 269	16 269	16 269	16 269
Aure sykehjem - kjøkken	2 752	2 441	2 439	2 439	2 439	2 439
Tustna helse- og omsorgssenter	6 829	4 928	5 787	5 787	5 787	5 787
Tustna helse- og omsorgss. - kjøkken	1 569	1 505	1 288	1 288	1 288	1 288
Sum omsorg	77 757	79 125	83 571	83 571	83 571	83 571
Felles helse og familie	2 501	2 906	3 697	3 697	3 697	3 697
Barnevernstjenester	7 528	6 024	6 484	6 184	6 184	6 184
Barnevernstj. - enslige mindreårige	-6 403	-3 394	-674	-674	-526	-526
Helsestasjon	1 585	2 415	2 087	2 087	2 087	2 087
Jordmortjenesten	298	514	373	373	373	373
Legetjenester	12 353	10 342	10 281	10 431	10 026	10 026
Psykiatritjenester	2 409	2 117	2 167	2 332	2 332	2 332
Fysioterapitjenester	1 719	1 887	1 823	1 823	1 823	1 823
Ergoterapitjenester	373	415	321	321	321	321
Sum helse og familie	22 363	23 226	26 559	26 574	26 317	26 317
NAV	4 528	4 368	4 645	4 645	4 645	4 645
Sum NAV	4 528	4 368	4 645	4 645	4 645	4 645
FDV Eiendom	16 779	15 769	17 215	15 765	15 765	12 765
FDV Kommunalteknikk	15 579	13 295	13 242	12 480	12 480	11 480
Plan, byggsak, oppmåling, miljø	4 771	3 842	3 492	3 917	3 442	3 442
FDV Selvkost	1 507	-428	515	-882	-45	-22
Sum plan og drift	38 636	32 478	34 464	31 280	31 642	27 665
Næringsutvikling	1 226	4 277	4 179	4 179	4 179	4 179
Sum næring	1 226	4 277	4 179	4 179	4 179	4 179
Sum drift enheter	260 331	266 283	274 050	268 580	267 322	263 640
Forts. neste side						

Tabell forts	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			B 2020	2021	2022	2023
Momskompensasjon investering/drift	-	-	-	-	-	-
Tilskudd						
Egenandel AFP						
Premieavvik pensjon						
For mye avsatte feriepenger						
Kalkulatoriske kapitalkostnader	-3 648	-4 430	(4 670)	(6 390)	(6 960)	(6 830)
Mottatte avdrag på utlån						
Refusjoner fra kommuner						
Overføringer fra kommuner		-609	-300	-300	-300	-300
Overføringer til kommuner	6 073	5 362	4 336	2 559	493	-
Overføringer til staten	43					
Overføring fra andre (private)						
Banktjenester, leasing PC-utstyr m.v.	27	167	81	140	128	182
Avsatt til lønnsøkning	-	368	6 200	6 200	6 200	6 200
Avsetning tap på fordringer	161					
Sum felles finanser	2 656	858	5 647	2 209	-439	-748
Sum drift (overføres skjema 1A)	262 987	267 141	279 697	270 789	266 883	262 892

8.3 Hovedoversikt investeringer 2020-2023 (budsjettskjema 2B)

Tabell 40 Selvkostprosjekt merket med grå bakgrunn. IKT-prosjekt grønn.

Pr.nr	Prosjekt (T)	Regnsk. tidl. år	Regnsk. 2018	Rev. B 2019	Økonomiplan			
					B 2020	2021	2022	2023
10702	IT-ustyr, utskriftning							
11003	Orkide - diverse prosjekter	324	274	567	300	300	100	250
	Digitaliseringsprosj.r (knyttet til eget planverk)				1 270	100	165	100
11204	Utskifting av IPAD - politikere			125				
11902	Serverrom - Aure rådhus			600				
11903	Utskifting av lokale VDI-servere			150				
11602	Adm.bygg (Aure sentrum) - prosjektering	9 908	5 068		200			
21401	SFO-bygg - ABUS	667	374	9 000	459			
21801	Ombygging Sør-Tustna skole			500	300			
21802	Nærmiljøanl. Aure sentralbane - område øst			415	1 000			
	Ny barnehage - Aure sentrum (+ 20 000 i 2024)						1 000	20 000
31401	Brannsikring - Tustna sykehjem							
31801	Legekantor/jordmor/hjemmetjeneste, Nordheim			400	21 200			
	Biler hjemmetjenesten			3 000				
40803	Taftøy næringspark		172					
41701	Helseløype - Aure sentrum		81					
41702	Kjøp av 4 stk. leiligheter (Skoglund)		8 375					
41705	Ladestasjoner			1 000	500			
41801	Boligbygging Aure sentrum - kjøp av grunn		1 550					
41803	Oppgradering av verkstedbygget, Aure		42	2 000	1 000			
	Sikringsgjerde - gravhaugfelt Kjelklia				300			-
	Kråksundet sjøbr.museum - parkeringsplass				200			-
	Syssel- og utstyrspark. Solbakken-bygg					500		-
	Erverv av industriområde på Nordheim			3 820				
60906	Rørlager Kjelklia - selvkost		1 004					
61105	Utbedring av nett spillvann - Tømmervåg		1 212					
61106	Rehab. av overvannsledning Aure sentrum		5	-	1 500			
61302	Hovedplan for avløp				1 000			
61403	Rehabilitering av Sør-Tustna vassverk	718	13	1 000	19 000	269		
61603	Aure vassverk - høydebasseng Kjelklia	6 216	952					
61605	Sikring av tilførselsledn. Steingeita-Aurdalen		136	500	19 500	6 000		
61606	Meladalen v.verk - ledn.nett Romundset (Trøa)			125				
61607	Lesund v.verk - skifte av sjøledn.			-	750			
61612	Rehabilitering av ledningsnett (avløp)		51		1 000			
61613	Brannstasjon/hjelpemiddellager	66	806	17 000	15 628			
61704	Nordlandet v.verk - ombygging jernkloridanl.		994					
61801	Brannvern - vaskemaskin		339					
61802	Generell fornyelse av ledningsnettet (vann)		428	-	2 000	5 000	5 000	-
61804	ATV - drift vannverk		190					
61805	Bil - drift vannverk		149					
61806	Sjøledning - Mjosundet		407					
61901	Vakttbil - vannverk			500				
61903	Lekasjehåndteringsplan fra EDM				350			
61904	Fornyelse av brannkummer (selvkost vann)			1 000	2 000	2 000	2 000	2 000
61905	Program - lekasjesøk (IKT)				350			
61906	Lift (kom.tek og eiendom)			600				
61907	Tilhenger til traktor			250				
61908	Gravemaskin (andel vann)			400				
61908	Gravemaskin (andel avløp)			200				
61908	Gravemaskin (andel samferdsel)			340				
61909	FamacWeb - modul renhold			120				
71001	Vei - Tjeldbergodden Biopark	1 335	8 879	6 522				
	Utbedring av Fjellvegen							-
71403	Bil vegoppsyn - kommunale veier		119					
	Forts. neste side.							

Forts. tabell investeringer		Regnsk. tidl. år	Regnsk. 2018	Rev. B 2019	Økonomiplan			
Pr.nr	Prosjekt (T)				B 2020	2021	2022	2023
	Bil - vaktmester kommunale bygg				-			400
	Lastebil m/kran							800
	Oppgradering strøsandlager							375
	Trafikksikkerhetstiltak (jfr. trafikksikkerhetsplan)					1 250	-	2 320
	Mannskapsbil - Aure brannstasjon						6 300	-
	Fremskutt enhet (bil 5-seter) - Aure brannstasjon						1 400	-
	Oppgradering av mannskapsbil - Leira brannstasjon						-	600
	Fremskutt enhet (bil 3-seter) - Leira brannstasjon				-	1 000	-	-
71702	Fætten industriområde - oppgradering vei m.v		472	9 000	12 928			
71705	Kommunal andel - veiutbedring Kjørsvikbugen		239					
71801	Traktor		1 618					
71802	Strøsandlager - Kjelklia		3 282					
71803	Omlegging vei m.v., Aure sentrum		1 564		-			
71805	Oppgradering Bugavegen		868	-				
	Kantslåmaskin				600			
	Veghøvel				450			
	Saltspreder				100			
99999	Diverse prosjekt		436					
Sum		19 234	45 099	59 134	122 885	19 419	16 965	26 845

8.4 Investeringer – finansiering (budsjettskjema 2A)

Tabell 41

Alle beløp i 1000 kroner

	Regnskap 2018	Revidert Bud 2019	Økonomiplan			
			2020	2021	2022	2023
Investeringer i anleggsmidler	45 099	66 854	122 885	19 419	16 965	26 845
Utlån, forskuttering og aksjer	18 806	16 570	-	-	-	-
Avsetninger	-	-	-	-	-	-
Avdrag på lån	504	-	-	-	-	-
Dekning av tidligere års udekket	-	-	-	-	-	-
Årets finansieringsbehov	64 409	83 424	122 885	19 419	16 965	26 845
Finansiert slik:						
Bruk av lånemidler	-23 540	-45 071	-97 825	-19 049	-15 335	-22 290
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-2 210	-	-	-	-	-
Tilskudd til investeringer	-6 398	-8 413	-14 260	-370	-1 630	-4 555
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-848	-	-	-	-	-
Salg av aksjer	-	-	-	-	-	-
Andre inntekter	-200	-	-	-	-	-
Sum ekstern finansiering	-33 196	-53 484	-112 085	-19 419	-16 965	-26 845
Overført fra driftsregnskapet	-1 273	-	-	-	-	-
Bruk av tidligere års udisponerte	-	-	-	-	-	-
Bruk av avsetninger	-29 940	-29 940	-10 800			
Sum finansiering	-64 409	-83 424	-122 885	-19 419	-16 965	-26 845
Udekket/udisponert	-	-	-	-	-	-

